

DEPARTAMENT D'ECONOMIA

**PROPOSTA PEDAGÒGICA
PER AL CURS 2023-24**

**Membres del departament: Lia Sanjuán Cascant
Anna Climent Cascant**

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ.

1.1. Contextualització.

2. PROPOSTA PEDAGÒGICA DE CADA MATÈRIA.

2.1. Emprenedoria Social i Sostenible – 2n ESO.

2.2. Taller d'Economia – 3r ESO.

2.3. Formació i Orientació Personal i Professional – 4t ESO.

2.4. Economia i empenedoria – 4t ESO.

2.5. Economia – 1r Batxillerat.

2.6. Gestió de Projectes d'Emprenedoria – 1r Batxillerat.

2.7. Empresa i Disseny de Models de Negoci – 2n Batxillerat.

3. ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES I EXTRAESCOLARS DEL DEPARTAMENT D'ECONOMIA.

1. INTRODUCCIÓ.

1.1. Contextualització.

- Ubicació i entorn socioeconòmic i cultural.

L'Institut d'Educació Secundària "Serra Mariola" es troba situat als extraradis de la població de Muro (Alacant), en la carretera que comunica amb la pedania de Setla de Nunyes. En les seues immediacions s'ubiquen las antigues instal·lacions del CEIP "El Bracal" (actualment en procés de remodelació), el poliesportiu i les dependències de la Policia Local. L'IES presenta un caràcter "comarcal" dins del Comtat, nodrint-se d'alumnat de la població de Muro (9.326 habitants segons el cens de 2021) i altres poblacions dels voltants que acudeixen al mateix utilitzant un servei de transport escolar: Alcalà de la Jovada, l'Alqueria d'Asnar, Almudaina, Planes, Alcosser, Gaianes, Beniarrés, L'Orxa, Benimarfull i Agres a més de les pedanies de Benàmer, Turballos, Setla de Nunyes, Catamarruch, Margarida i Benialfaquí.

El centre acull un volum d'immigració pròxim al 8% (53 alumnes d'un total de 693), la qual cosa no suposa inconvenient respecte a la seua organització interna; no obstant això, compta amb un "Protocol d'atenció a l'alumnat estranger" que preveu i canalitza les seues actuacions al respecte. Dels alumnes matriculats de procedència estrangera són: 2 búlgars, 1 colombià, 1 cubana, 1 russa, 1 hondureny, 2 lituans, 2 libanesos, 32 marroquins, 3 mauritans 1 paquistanès, 1 portuguès, 1 del Regne Unit, 1 romanesa i 4 ucraïnesos.

L'alumnat prové en la seua majoria de famílies de classe social mitjana, la font d'ingressos del qual prové principalment de la indústria i sector serveis, amb algunes excepcions localitzades principalment en les poblacions de menys habitants, amb ingressos derivats de l'agricultura. Són aïllats els casos de famílies que precisen suport social, si bé encara es notaven discretament els efectes de la crisi econòmica passada, i encara estem alerta per la crisi que va originar la pandèmia del COVID-19. Hi ha una fluida comunicació amb l'Ajuntament de Muro, col·laborant en diversos aspectes i servint-se dels mitjans i recursos culturals que aquest ofereix.

A l'ubicar-se en una comarca fonamentalment valencianoparlant, en el Projecte Educatiu de Centre es contempla que la llengua vehicular utilitzada serà el Valencià, encara que el curs passat ja es va aplicar el pla plurilingüe.

A continuació es recullen les principals senyes d'identitat que recull el PEC i caracteritzen al centre:

- Centre aconfessional, promou el respecte del pluralisme i dels valors democràtics.
- Obert a l'entorn físic i social a través de les diverses àrees, eixides, itineraris, participació en les festes i activitats culturals de la comunitat.
- Autonomia, innovació i projecció cap al futur.
- Renovació pedagògica amb un fort compromís de formació constant i continua del professorat.

- Descripció del centre: instal·lacions i recursos.

L'IES "Serra Mariola" es distribueix especialment a través d'un edifici central on es troben la consergeria (amb els serveis de reprografia, telefonia i atenció mèdica), secretaria administrativa, despatxos de l'equip directiu, servei d'orientació psicopedagògica, sala de professors (amb prestatgeries per a cada docent i ordinadors), biblioteca (també amb diversos equips informàtics), sala d'usos múltiples -en l'actualitat redistribuïda i utilitzada també com a classes, atenent als desdoblaments anomenats- i una sala d'actes col·lectiva.

A partir d'aquest edifici principal, s'ensamblen tres edificis més o blocs des de la planta baixa, dos d'ells amb dos altures, a les quals s'accedeix mitjançant escales, o bé, a través d'un ascensor reservat a casos que precisen salvar les barreres arquitectòniques. Cada bloc té assignat un número identificatiu, i entre ells estan interconnectats per a facilitar la mobilitat dins de l'edifici. A l'entrada de cada bloc hi ha un plànol de situació explicatiu de les instal·lacions.

Als blocs s'ubiquen principalment les diferents aules del centre, així com també els despatxos dels departaments. A continuació s'explica amb més detall:

- Bloc1: Sala de professors, despatxos de l'Equip Directiu, Consergeria, Secretaria i despatx de l'Orientadora. Biblioteca, Aula d'Informàtica de FP Bàsica II i Sala d'usos múltiples. Sala d'actes (planta baixa). Informàtica 1-2, departaments (Matemàtiques, Cultura Clàssica i Francès, TIC, Valencià i Castellà), i aula d'idiomes 1. Aules de l'1.1.2 a 1.1.5 (planta primera). Música 1-2, aules 1.2.1. a 1.2.5, Aula d'Usos múltiples i Aula d'Informàtica de FP Bàsica I.
- Bloc 2: Tecnologia 1-2, aules 2.0.1 a 2.0.5 i aula d'Informàtica-tecnologia (planta baixa). Aules 2.1.1 a 2.1.5, laboratori i departament de Biologia, laboratoris i departaments de Física i Química (planta primera). Aules i departament d'Educació Plàstica i Visual, aules 2.2.1 a 2.2.5, aules 2.2.6 i 2.2.7 de PMAR i PR4 respectivament (planta segona).
- Bloc 3: Aula d'Infocole, Aula de Pedagogia Terapèutica, departaments de cicles formatius, Laboratori – Cuina i aules de Confecció i Turisme (planta baixa).

A l'extrem nord de l'edifici principal, existeix un accés que, a través d'un corredor cobert, comunica amb el gimnàs (amb vestuaris, zona d'exercicis i pista d'usos múltiples) i les pistes d'activitats esportives.

- En un edifici s'ubica una "Cantina" amb serveis de restauració destinats a l'alumnat, l'habitatge de la conserge i els serveis exteriors.

L'espai de l'esplai s'estructura en cinc zones diferents: les pistes, que es situen a la part posterior de l'edifici; la zona entre edificis, amb corredors amples a l'aire lliure; la zona central, on hi ha una redona amb un gran banc, rodejada per una part de jardí que s'aprofita per a tallers mediambientals; la zona situada entre la cantina i l'edifici central (semi coberta) i la zona d'entrada a l'IES.

- Oferta educativa i organització del centre.

L'IES "Serra Mariola imparteix, en horari diürn, estudis d'ESO, Batxillerat i Cicles formatius de Grau Mitjà i Superior, el desglossament del qual per al **curs acadèmic 2023-24** és el següent:

Educació Secundària Obligatòria (1r i 2n cicle).

Batxillerat (Ciències de la Naturalesa i de la Salut).

Batxillerat (Humanitats i Ciències Socials).

Cicle formatiu (grau mitjà): Confecció i Moda.

Cicles formatius (grau superior): Animació Turística: Guia, informació i assistències turístiques, vestuari a mida i d'espectacles.

FP Bàsica Primer i Segon curs de Sistemes Microinformàtics.

1. Educació Secundària Obligatòria (1r i 2n cicle).

	Alumnes	Grups	Alumnes PEPLI	Alumnes PIP	Alumnes PEV	Grups PEPLI
1r ESO	127	6	127	0	0	6
2n ESO	138	7	138	0	0	7
3r ESO	111	5	111	0	0	5
4t ESO	108	5	108	0	0	5
TOTAL:	484	23	484	0	0	23

2. Batxillerat (Ciències de la Naturalesa i de la Salut).

	Alumnes	Grups	Alumnes PEPLI	Alumnes PIP	Alumnes PEV	Grups PEPLI
1r BAT	26	1	26	0	0	1
2n BAT	29	1	29	0	0	1
TOTAL:	55	2	55	0	0	2

3. Batxillerat (Humanitats i Ciències Socials).

	Alumnes	Grups	Alumnes PEPLI	Alumnes PIP	Alumnes PEV	Grups PEPLI
1r BAT	35	1	35	0	0	1
2n BAT	26	1	26	0	0	1
TOTAL:	61	2	61	0	0	2

4. Cicles formatius (Grau Mitjà): Confecció i moda.

	Alumnes	Grups	Alumnes PEPLI	Alumnes PIP	Alumnes PEV	Grups PEPLI
1r	14	1	14	0	0	1
2n	12	1	12	0	0	1
TOTAL:	26	2	26	0	0	2

5. Cicle formatiu (Grau Superior): Animació Turística: Informació i Comercialització Turística.

	Alumnes	Grups	Alumnes PEPLI	Alumnes PIP	Alumnes PEV	Grups PEPLI
1r Turisme	6	1	6	0	0	1
2n Turisme	12	1	12	0	0	1
TOTAL:	18	2	18	0	0	2

6. Cicle formatiu (Grau Superior): Vestuari a mida i d'espectacles. Nova oferta:

	Alumnes	Grups	Alumnes PEPLI	Alumnes PIP	Alumnes PEV	Grups PEPLI
1r	17	1	17	0	0	1
2n	0	0	0	0	0	0
TOTAL:	17	1	17	0	0	1

7. CFB:

	Alumnes	Grups	Alumnes PEPLI	Alumnes PIP	Alumnes PEV	Grups PEPLI
1R	18	1	18	0	0	1
2n	14	1	14	0	0	1
TOTAL:	32	2	32	0	0	2

El total d'alumnat matriculat el present curs acadèmic puja a 693 alumnes, a falta de matricular als alumnes que vinguen a partir d'ara.

L'horari lectiu va des de les 8:00 a les 15:00 hores, llevat dels dimecres i divendres que les classes amb l'alumnat acaben a les 14:00 hores (la sessió que resta es dedica a activitats complementàries del professorat).

El claustre està format per un total de 87 professors/es. El personal no docent està format per 2 Administratives, 2 Conserges, 6 Netejadores. Hi ha també contractat serveis de jardineria i la concessió de la cantina.

L'equip directiu està format per:

Vicent Nácher Ferri (Director).

Cristina Cloquell Cloquell (Cap d'Estudis).

Lia Sanjuan Cascant (Vice-directora).

Mª Carmen Vilaplana Pérez (Secretària).

Rafael Molines de Diego (Cap d'Estudis de Cicles Formatius).

Hi ha a més un Coordinador de: l'ESO i COVID (Rafa Enguix) de formació en centres (Antoni Garcia), de convivència i igualtat (Betlem Sala), de TIC (Vicent Nácher Soler), d'aules d'informàtica (Xavier Alberó) de xarxes socials (Jordi Prats) i de xarxa llibres (Margarita Cloquell), a més de la coordinadora de Biblioteca (Loles Sanjuan).

Els òrgans de govern i participació els constitueixen, como és preceptiu: el Consell Escolar (format pel professorat, pares, alumnes, representants municipals, de l'associació d'empresaris, el Director, el Cap d'Estudis i la Secretària (amb veu però sense vot); el Claustre de Professors; la Junta de Delegats i l'Associació de Mares i Pares d' Alumnes (AMPA).

Finalment, cal remarcar que pel que fa a les matèries del Departament d'Economia i seguint el PEPLI, totes es donen en valencià.

2. PROPOSTA PEDAGÒGICA DE CADA MATÈRIA.

2.1. Emprenedoria Social i Sostenible – 2n ESO.

1. Introducció.

La present matèria optativa està dissenyada per a oferir-la en el segon curs de l'Educació Secundària Obligatoria.

El desenvolupament d'una cultura emprenedora social i sostenible a través de l'educació i la formació contribueix al fet que el nostre alumnat puga aprendre a recolzar-se en iniciatives pròpies, millore la seua capacitat de generar idees, s'adapte als canvis i reptes de la societat actual, contribuïsca i s'implique en la transformació i millora d'aquesta societat.

La formació en emprenedoria social és fonamental per a promoure la competència emprenedora i la resta de competències establides per la Recomanació del Consell de la Unió Europea de 22 de maig de 2018, relativa a les competències clau per a l'aprenentatge permanent. Aquesta mateixa aspiració es recull en la **Llei Orgànica 3/2020, de 29 de desembre** per la que es modifica la Llei Orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'Educació, la qual s'ha tingut en compte per a elaborar aquesta programació.

A més, el **Reial Decret 217/2022, de 29 de març, pel qual s'estableix l'ordenació i els ensenyaments mínims de l'Educació Secundària Obligatoria** estableix els objectius d'aquesta etapa i remarca desenvolupar en l'alumnat capacitats que els permeten desenvolupar l'esperit emprenedor i la confiança en si mateix, la participació, el sentit crític, la iniciativa personal i la capacitat per a aprendre a aprendre, planificar, prendre decisions i assumir responsabilitats al llarg de la vida.

I també el **Decret 107/2022, de 5 d'agost**, del Consell, pel qual s'estableix l'ordenació i el currículum de l'Educació Secundària Obligatoria.

Finalment, cal remarcar que l'estudi d'aquesta matèria inclou aspectes teòrics i pràctics orientats a preparar el nostre alumnat per a exercir una ciutadania responsable i compromesa amb el seu entorn a través de l'emprenedoria social, per a cobrir necessitats recollides en els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS). A més, ajuda a l'autoconeixement i a identificar a les persones emprenedores, què fan i la seua importància en el progrés social, i també ensenya al nostre alumnat a ser responsable i crític amb les seues decisions de despesa i consum.

2. Objectius de l'ESO.

D'acord amb el que estableix l'article 7 del Reial Decret 217/2022, l'educació secundària obligatòria ha de contribuir a desenvolupar en l'alumnat les capacitats que els permeten:

1. Assumir responsablement els seus deures, conèixer i exercir els seus drets en el respecte als altres, practicar la tolerància, la cooperació i la solidaritat entre les persones i grups, exercitar-se en el diàleg refermant els drets humans com a valors comuns d'una societat plural i preparar-se per a l'exercici de la ciutadania democràtica.
2. Desenvolupar i consolidar hàbits de disciplina, estudi i treball individual i en equip com a condició necessària per a una realització eficaç de les tasques de l'aprenentatge i com a mitjà de desenvolupament personal.
3. Valorar i respectar les diferències de gèneres i la igualtat de drets i oportunitats entre ells. Rebutjar els estereotips que suposen discriminació entre homes i dones.
4. Enfortir les seues capacitats afectives en tots els àmbits de la personalitat i en les seues relacions amb els altres, així com rebutjar la violència, els prejudicis de qualsevol tipus, els comportaments sexistes i resoldre pacíficament els conflictes.
5. Desenvolupar destreses bàsiques en la utilització de les fonts d'informació per a adquirir, amb sentit crític, nous coneixements. Desenvolupar les competències tecnològiques bàsiques i avançar en una reflexió ètica sobre el seu funcionament i utilització.
6. Concebre el coneixement científic com un saber integrat, que s'estructura en diferents disciplines, així com conèixer i aplicar els mètodes per a identificar els problemes en els diversos camps del coneixement i de l'experiència.
7. Desenvolupar l'esperit emprenedor i la confiança en si mateix, la participació, el sentit crític, la iniciativa personal i la capacitat per a aprendre a aprendre, planificar, prendre decisions i assumir responsabilitats.
8. Comprendre i expressar amb correcció, oralment i per escrit, en les llengües oficials, el valencià, com a llengua pròpia, i el castellà, com a llengua cooficial, textos i missatges complexos, i iniciar-se en el coneixement, la lectura i l'estudi de la literatura.
9. Comprendre i expressar-se en una o més llengües estrangeres de manera apropiada.
10. Conèixer, valorar i respectar els aspectes bàsics de la cultura i la història pròpies i dels altres, incloses les llengües familiars, així com el patrimoni artístic i cultural,

com a mostra del multilingüisme i de la multiculturalitat del món, que també s'ha de valorar i respectar.

11. Conèixer i acceptar el funcionament del seu cos i el dels altres, respectar les diferències, consolidar els hàbits de cura i salut corporals i incorporar l'educació física i la pràctica de l'esport per a afavorir el desenvolupament personal i social. Conèixer i valorar la dimensió humana de la sexualitat en tota la seua diversitat.

12. Valorar críticament els hàbits socials relacionats amb la salut, el consum, la cura, l'empatia i el respecte cap als éssers vius, especialment els animals, i el medi ambient, i contribuir a la conservació i millora.

13. Apreciar la creació artística i comprendre el llenguatge de les diferents manifestacions artístiques utilitzant diversos mitjans d'expressió i representació.

14. Prendre consciència de les problemàtiques que té plantejades la humanitat i que es concreten en els Objectius de Desenvolupament Sostenible.

3. Competències específiques de la matèria.

La matèria d'Emprenedoria Social i Sostenible a 2n de l'ESO té com a objectiu el desenvolupament de les següents competències específiques:

1. Identificar en un mateix qualitats personals i habilitats socials que afavorisquen la presa de decisions, la creativitat, l'actuació responsable i l'esperit de superació.
2. Participar en equips de treball, valorant el plantejament i discussió tant de les propostes personals com de grup, exercint el lideratge d'una manera positiva i organitzant el treball en comú.
3. Argumentar el paper de l'economia social com a marc que afavoreix el desenvolupament d'una ciutadania global, valorant els efectes positius que genera sobre el seu entorn.
4. Dissenyar projectes bàsics sostenibles i innovadors, utilitzant eines de l'economia social i comprovant el seu retorn a la societat dins d'un àmbit local o global.

5. Planificar un pressupost personal senzill, avaluant la importància de l'estalvi i el risc que suposa un endeutament excessiu i identificant els mitjans de pagament utilitzant.
6. Analitzar documents relatius al consum, des d'una perspectiva responsable i sostenible, i identificar els organismes que vetlen pels drets del consumidor.

4. Connexions de les competències específiques.

4.1. Connexions entre les competències específiques.

En primer lloc, la **competència específica 1** es relaciona amb la CE2, relativa a la formació de grups de treball que ajuda a descobrir qualitats i habilitats personals. D'altra banda, es relaciona amb la CE 3, valorant el paper que tenen les persones en la presa de decisions des d'una perspectiva d'economia social, així com amb la CE 4, pel que respecta a l'anàlisi de les qualitats personals que permetran dissenyar projectes sostenibles. Finalment es relaciona amb la CE 5 i la CE 6 amb l'assumpció de responsabilitats en temes relacionats amb el pressupost personal i el consum responsable.

Pel que fa a la **competència específica 2**, està lligada amb la CE 4 per la importància del treball en equip per al disseny de projectes bàsics i sostenibles. També es relaciona amb la CE 6, a l'hora de treballar per a analitzar documents i investigar sobre els organismes relacionats amb les decisions de consum i amb la CE 1 per la importància de les qualitats personals a l'hora de formar equips de treball.

A més a més, en la **competència específica 3** és destacable la seua connexió amb la CE 4, ja que és imprescindible que les persones coneguen el seu entorn econòmic i social a l'hora de desenvolupar projectes. Així mateix, es relaciona amb la CE 6 per la importància que aquell entorn juga en la presa de decisions de consum responsable. A més, es relaciona amb la CE 1 veient el paper de les persones dins d'una economia social i sostenible.

La **competència específica 4**, es relaciona amb la CE 5 a causa de la importància d'un bon pressupost a l'hora de dissenyar un projecte. Existeix una relació amb la CE 1 per la importància de les qualitats personals a l'hora de dissenyar un projecte bàsic i sostenible.

Per altra banda, la **competència específica 5**, es relaciona amb la CE 6, perquè l'elaboració correcta del pressupost és fonamental per a la presa de decisions de consum. Amb la CE 4, per la importància de pressupost equilibrat a l'hora del dis-

seny de projectes i amb la CE 1 quant a la importància de les qualitats personals a l'hora de fer un pressupost.

Finalment, la **competència específica 6**, es relaciona amb la CE 5 perquè a l'hora de prendre decisions de consum és important comptar amb un pressupost. També amb la CE 3 en el sentit de conèixer l'entorn econòmic a l'hora de prendre decisions responsables i amb la CE 1 per la importància de les qualitats i habilitats personals a l'hora de decidir.

4.2. Connexions amb les competències específiques d'altres àrees.

Les competències específiques de la matèria d'Emprenedoria Social i Sostenible tenen especial relació amb les àrees lingüístiques, matemàtiques, ciències naturals i socials que l'alumnat estudia durant el primer cicle de l'ESO.

El caràcter pràctic de la matèria fa possible que s'apliquen a la vida real aquelles competències més abstractes d'altres àmbits.

Les competències 1 i 2 estan associades a les competències comunicatives de les llengües estudiades en el currículum per part de l'alumnat. Al mateix temps, la gestió i l'organització estudiades en Tecnologia i Digitalització ajuden a l'adquisició de les competències.

– Llengua Castellana i Literatura i Valencià: Llengua i Literatura, ja que totes dues llengües permeten una acció comunicativa i són de gran ajuda per a expressar els principis econòmics i la interacció en els grups de treball necessaris en la matèria. Així doncs, competències com la comprensió oral (CE 2), comprensió escrita (CE 3), expressió oral (CE 4), l'expressió escrita (CE 5), la mediació (CE 7) i la lectura (CE 8) i són fonamentals per a aconseguir els objectius del curs.

– Primera Llengua Estrangera: la competència 2 (comprensió oral) i la competència 3 (comprensió escrita) són de gran rellevància per a comprendre millor els diferents aspectes de l'economia global.

– Tecnologia i Digitalització: la competència 1 resol problemes senzills aplicant el mètode de projectes de manera similar al de la matèria.

Les competències 3, 4 i 6 de la nostra matèria tenen relació amb les matèries de Geografia i Història i Biologia i Geologia.

– Geografia i Història: les competències de la matèria tenen un nexa comú amb la matèria. La competència 5 explica les interrelacions econòmiques i la seua

repercussió en la societat tan necessària per a poder donar resposta mitjançant solucions innovadores que es realitzen en la matèria d'Emprenedoria Social i Sostenible i la competència 8 de la matèria de socials promou projectes cooperatius tenint com a base la Unió Europea.

– Biologia i Geologia: les competències específiques de la matèria treballen temes sobre sostenibilitat com la conservació amb responsabilitat totes de les formes de vida i el planeta (CE 7) i l'adopció d'hàbits de comportament en l'activitat quotidiana responsables amb l'entorn (CE 10).

La competència 5 té especial relació amb les Matemàtiques i la Física i Química, a causa de la necessitat d'aquestes per al càlcul d'aspectes tècnics i financers.

– Matemàtiques: algunes de les competències matemàtiques que són necessàries tracten de resoldre problemes relacionats amb situacions diverses de l'àmbit social (CE 1), construir models matemàtics funcionals amb l'objectiu d'interpretar problemes rellevants (CE 3) i interpretar missatges orals i escrits complexos de manera formal, emprant el llenguatge matemàtic (CE 6).

– Física i Química: des de la matèria es treballa la resolució de problemes científics a partir de treballs de recerca abordables en l'àmbit experimental (CE 1), analitzar fenòmens naturals (CE 5) i la utilització de representacions gràfiques (CE 7).

4.3. Connexions amb les competències clau.

Competències específiques	Competències Clau
1. Identificar en si mateix qualitats personals i habilitats socials que afavorisquen la presa de decisions, la creativitat, l'actuació responsable i l'esperit de superació.	CCL, CD, CPSAA, CC, CE, CCEC
2. Participar en equips de treball, valorant el plantejament i discussió tant de les propostes personals com de grup, exercint el lideratge d'una manera positiva i organitzant el treball en comú	CCL, CD, CPSAA, CCEC, CE
3. Argumentar el paper de l'economia social com a marc que afavoreix el desenvolupament d'una ciutadania global, valorant els efectes positius que genera sobre el seu entorn.	CCL, CP, CD, STEM, CC, CE, CCEC
4. Dissenyar projectes bàsics sostenibles i innovadors, utilitzant eines de l'economia social i comprovant el seu retorn a la societat dins d'un àmbit local o global.	STEM, CPSAA, CC, CCEC, CE
5. Planificar un pressupost personal senzill, avaluant la importància de l'estalvi i el risc que suposa un endeutament excessiu i identificant els mitjans de pagament utilitzats.	CCL, CP, STEM, CD, CC, CE
6. Analitzar documents relatius al consum, des d'una perspectiva responsable i sostenible, i identificar els organismes que vetlen pels drets de les persones consumidores.	STEM, CCL, CD, CPSAA, CC, CE

Llegenda de les Competències Clau:

CCL: competència en comunicació lingüística.

CD: competència digital.

CPSAA: competència personal, social i d'aprendre a aprendre.

CC: competència ciutadana.

CE: competència emprenedora.

CCEC: competència en consciència i expressió culturals.

CP: competència en comunicació plurilingüe.

STEM: competència matemàtica i competència en ciència, tecnologia i enginyeria.

5. Sabers bàsics.

En la matèria d'Emprenedoria Social i Sostenible l'alumnat podrà aprendre conceptes econòmics i empresarials necessaris per tenir una visió global que li permeta realitzar anàlisi crítiques i fonamentades a partir de l'estudi de la realitat econòmica, valorar la importància de generar idees, de conèixer les qualitats de qui emprèn, les tècniques per a desenvolupar la creativitat, la importància d'implantar la responsabilitat social corporativa en les empreses i complir amb els objectius de desenvolupament sostenible, així com les finances personals, el consum responsable i els efectes que provoquen en els diferents àmbits de la vida.

Aquests sabers bàsics s'agrupen en 3 blocs que contribuiran a l'adquisició de les sis competències específiques analitzades prèviament.

BLOC 1: L'EMPREDORIA COM A OPORTUNITAT (CE1, CE2, CE3, CE6)

Grup de sabers 1.1. La persona emprenedora.

Qualitats i destreses de les persones emprenedores. L'autodiagnòstic de l'emprenedor. Fortaleses i febleses personals. Perseverança, iniciativa i flexibilitat en l'anàlisi de la presa de decisions del projecte personal.

Grup de sabers 1.2. Eines per a emprendre.

El treball en equip, la intel·ligència emocional, la comunicació i el lideratge. Tècniques per a desenvolupar la creativitat. Innovació al servei de la societat. El desenvolupament d'iniciatives emprenedores.

BLOC 2: ECONOMIA SOCIAL I SOSTENIBLE (CE2, CE3, CE4, CE6)

Grup de sabers 2.1. Economia social i sostenible en el marc de la ciutadania global.

Contribució dels projectes d'emprenedoria al servei de l'economia social. Creació de valor compartit i responsabilitat social corporativa. El comerç just. Valoració de les obligacions fiscals i de l'economia submergida. Introducció al mercat de treball. Desigualtat de gènere en el món laboral. L'economia circular i la sostenibilitat. Anàlisi de les 7R.

Grup de sabers 2.2. Solucions innovadores davant reptes socials i mediambientals.

Cerca i observació d'emprenedoria social en la Comunitat Valenciana. Compromís social i sostenibilitat. Els objectius de desenvolupament sostenible i l'agenda 2030. Estratègies per a l'elaboració d'un projecte bàsic d'emprenedoria social i sostenible amb impacte local.

BLOC 3: FINANCES PERSONALS I CONSUM RESPONSABLE (CE5, CE6)

Grup de sabers 3.1. Finances personals.

Diners i instruments de pagament. Pressupost personal: valoració de les despeses en relació als ingressos. Importància de l'estalvi. El risc d'endeutament. Eines d'interpretació bàsica de documentació de les economies domèstiques: nòmina, factures i rebuts.

Grup de sabers 3.2. Consum responsable.

Consum responsable. Drets dels consumidors. Publicitat i promocions. Sensibilitat davant els riscos del joc i les apostes.

6. Situacions d'aprenentatge.

Pel que fa a les situacions d'aprenentatge, tindrem en compte alguns principis per a dissenyar-les de manera pràctica i d'acord amb l'enfocament competencial de la matèria.

En primer lloc, cal remarcar que les situacions d'aprenentatge han d'estar connectades amb els "Principals reptes del segle XXI" i amb els objectius de l'etapa de l'Educació Secundària Obligatoria (ESO). La capacitat d'actuació de l'alumnat en enfrontar-se a una situació d'aprenentatge requereix mobilitzar tot tipus de sabers implicats en les competències específiques: conceptes, procediments, actituds i valors.

La matèria d'Emprenedoria Social i Sostenible contribueix a formar persones crítiques i responsables davant els problemes actuals relatius al medi ambient, degradació del planeta i excés de consum, per a ser conscients de la importància de les seues accions i la seua repercussió negativa en el bé comú. Al mateix temps, la matèria contribueix a donar resposta a problemes de l'entorn pròxim posant de manifest el seu compromís en l'àmbit local i global, valorant les competències, qualitats i hàbits que ha de tindre una persona emprenedora conscient dels reptes del segle XXI.

Per a això, és necessari fer reflexionar l'alumnat davant situacions d'inequitat i exclusió que generen un sentiment d'empatia i justícia social des d'una perspectiva col·lectiva, una resolució pacífica dels conflictes amb solucions creatives que tinguen com a premissa la cooperació. Igualment, l'alumnat ha de reflexionar sobre

el paper de l'emprenedoria com a motor de l'economia i la creació de valor, l'anàlisi de nous models de negoci més sostenibles amb l'entorn.

Alguns dels criteris seguits per a dissenyar les situacions d'aprenentatge han estat:

- Relacionar activitats de l'àmbit local i pròxim a l'alumnat amb els objectius de desenvolupament sostenible, establint els desafiaments globals als quals ens enfrontem dia a dia, com ara la desigualtat, medi ambient, ocupació, escassetat, propietat intel·lectual, permetent descobrir el funcionament de l'economia i l'activitat empresarial.
- Establir relacions amb altres matèries per a adquirir una visió integral de l'economia i assumir responsabilitats i compromisos, des d'una perspectiva interdisciplinària.
- Estimular el foment de la lectura i l'escriptura a través de diferents canals que els permeten ser ciutadans crítics i respectuosos davant diferents arguments i opinions, així com remarcar la necessitat de potenciar les habilitats comunicatives necessàries a l'hora d'emprendre un projecte personal.
- Permetre que siguen abordades tant de manera individual com grupal, incorporant un enfocament inclusiu, coeducatiu, donant visibilitat a la rellevància del paper de les dones en l'activitat empresarial, i amb l'ús de tècniques de treball tant cooperatiu com col·laboratiu, a través d'activitats dialògiques, de debat, d'explicació de resultat de tasques.
- Connectar els continguts amb experiències i sentiments personals de l'alumnat que han tingut lloc en altres contextos, mobilitzant la capacitat d'argumentació mitjançant el llenguatge verbal i no verbal.
- Potenciar els talents individuals utilitzant eines que possibiliten l'estímul de la creativitat, la participació activa de l'alumnat, per a afrontar els problemes des de diferents perspectives segons la seua diversitat personal i cultural.
- Incloure l'acceptació i el maneig de la incertesa tractada des de l'aula i que done resposta a qüestions que li serviran per a enfocar el seu futur de treball o estudis i fins i tot la possibilitat de, a partir d'una iniciativa dissenyada a l'aula, poder traslladar-les fora d'aquesta.
- És necessari que impulsen un bon ús de les noves tecnologies a l'aula, aprenent nous programes, aplicacions i eines informàtiques per a fomentar l'alfabetització digital i audiovisual de l'alumnat i la ludificació a l'aula per a incrementar la seua

motivació, autonomia i el ventall de recursos necessaris per a la correcta anàlisi de la disciplina.

– Utilitzar activitats inclusives a través del Disseny Universal d'Aprenentatge.

En la següent taula es mostra la relació de les Situacions d'Aprenentatge que es desenvoluparan en aquesta matèria al llarg del curs, i la seua relació a la consecució de les competències específiques de la matèria i els criteris d'avaluació.

Situacions d'Aprenentatge		Competència Específica 1			Competència Específica 2			Competència Específica 3			Competència Específica 4			Competència Específica 5			Competència Específica 6				
		Criteris d'avaluació (referències)																			
Núm.	Títol	1.1.	1.2.	1.3.	2.1	2.2.	2.3.	3.1.	3.2.	3.3.	4.1.	4.2.	4.3.	5.1.	5.2.	5.3.	5.4.	6.1.	6.2.	6.3.	6.4.
1	CONEXEM A PERSONES EMPRENEDORES I PROJECTES EMPRENEDORS	X	X	X																	
2	QUÈ ESCOLTEM? AUTOESTIMA EN GRUP		X	X																	
3	EXPOSICIÓ ORAL - MATRIU DAFO	X	X	X																	
4	PLANNER PERSONAL	X	X																		
5	PENSEM DIFERENT				X	X	X														
6	CREEM HISTÒRIES				X	X	X														
7	RETOLADOR GRUPAL - TORRE D'ESPAGUETTS				X	X	X														
8	EL LIDERATGE A L'IES				X	X															
9	ITINERARI FORMATIU - EXPOSICIÓ ORAL	X	X						X												
10	CERQUEM OCUPACIÓ	X	X						X												
11	EL MEU CURRÍCULUM VITAE	X		X					X												
12	JOC DE ROL: ENTREVISTA DE TREBALL	X		X		X	X		X												
13	ELS RISCOS LABORALS A L'IES				X	X	X														
14	ELS FALSOS AUTÒNOMS - PEL·LÍCULA "ARTURO Y EL ALGORITMO"							X	X	X											
15	ECONOMIA CIRCULAR I PLATAFORMES							X		X											
16	EL ROSCO DE LA RSC							X													
17	MARQUES I VALORS - L'OBNSOLESCÈNCIA PROGRAMADA																	X	X	X	X
18	EL MEU PRESSUPOST													X	X	X	X				
19	IDEEES DE NEGOCI				X	X	X				X	X	X								
20	PLA D'EMPRESA				X	X	X				X	X	X								
Competències específiques i Criteris d'avaluació (referències i descripció textual)																					
Competència específica 1: Identificar en si mateix qualitats personals i habilitats socials que afavoresquen la presa de decisions, la creativitat, l'actiuació responsable i l'esperit de superació.																					
1.1. Realitzar una planificació i organització de les diferents tasques necessàries per a dur a terme un treball, resolent possibles dificultats amb creativitat i mostrant esforç i tenacitat.																					
1.2. Analitzar els resultats aconseguits amb consciència de l'esforç personal aplicat i els assoliments obtinguts, realitzant propostes de millora sobre el propi treball.																					
1.3. Identificar les fortaleeses i febleses personals, relacionant-les amb els diferents àmbits del desenvolupament personal i la vida diària i aplicant-les en les tasques proposades.																					
Competència específica 2: Participar en equips de treball, valorant el plantejament i discussió tant de les propostes personals com de grup, exercint el lideratge d'una manera positiva i organitzant el treball en comú.																					
2.1. Participar en equips de treball utilitzant estratègies que faciliten assolir els objectius proposats i valorant la riquesa de la diversitat.																					
2.2. Posar en pràctica habilitats socials, de motivació, lideratge i de cooperació en diferents contextos de treball en equip, utilitzant diferents estratègies comunicatives.																					
2.3. Respectar les aportacions dels altres en les diferents dinàmiques de treball i fases del procés dut a terme, assumint les decisions preses de manera col·lectiva.																					
Competència específica 3: Argumentar el paper de l'economia social com a marc que afavoreix el desenvolupament d'una ciutadania global, valorant els efectes positius que genera sobre el seu entorn.																					
3.1. Identificar l'impacte social i mediambiental de l'economia social en el seu entorn, relacionant-lo amb experiències pròximes.																					
3.2. Detectar situacions discriminatòries en el mercat laboral i proposar solucions per a corregir-les.																					
3.3. Descriure el funcionament de l'economia circular, valorant les aportacions positives en la societat.																					
Competència específica 4: Dissenyar projectes bàsics sostenibles i innovadors, utilitzant eines de l'economia social i comprovant el seu retorn a la societat dins d'un àmbit local o global.																					
4.1. Descriure els elements necessaris bàsics que s'han d'incorporar per a desenvolupar un projecte sostenible i innovador.																					
4.2. Identificar els objectius de desenvolupament sostenible inclosos en el seu projecte.																					
4.3. Aplicar el model d'economia circular al seu projecte, posant exemples de com han incorporat les 7R: redissenyar, reduir, reutilitzar, reparar, renovar, recuperar i reciclar.																					
Competència específica 5: Planificar un pressupost personal senzill, avaluant la importància de l'estalvi i el risc que suposa un endeutament excessiu i identificant els mitjans de pagament utilitzats.																					
5.1. Dissenyar un pressupost personal i reflexionar sobre la seua importància per a actuar de manera responsable.																					
5.2. Descriure els efectes que suposen un endeutament excessiu per a la seua economia personal i com afectaria al seu entorn.																					
5.3. Identificar els diferents mitjans de pagament, buscant informació en diferents fonts i traslladant les seues impressions a l'aula de manera crítica i respectuosa.																					
5.4. Identificar els elements bàsics de la factura, el rebut i la nòmina a través de casos pràctics i experiències familiars.																					
Competència específica 6: Analitzar documents relatius al consum, des d'una perspectiva responsable i sostenible, i identificar els organismes que vetlen pels drets de les persones consumidores.																					
6.1. Descriure hàbits de consum responsable i aplicar-los en la presa de decisions en la seua vida quotidiana.																					
6.2. Explicar els criteris socials i mediambientals que té un consum responsable i l'impacte sobre l'entorn, i desenvolupar actituds creatives.																					
6.3. Apreciar actuacions d'empreses i organismes públics que tinguen un compromís social i sostenible, reflexionant de manera crítica sobre la rellevància de les bones pràctiques i incorporant-les als seus hàbits de consum.																					
6.4. Identificar organismes que vetlen pels drets dels consumidors i detectar els documents vàlids i necessaris.																					

Competències específiques i Criteris d'avaluació (referències i descripció textual)

Competència específica 1: Identificar en si mateix qualitats personals i habilitats socials que afavoresquen la presa de decisions, la creativitat, l'actuació responsable i l'esperit de superació.

1.1. Realitzar una planificació i organització de les diferents tasques necessàries per a dur a terme un treball, resolent possibles dificultats amb creativitat i mostrant esforç i tenacitat.

1.2. Analitzar els resultats aconseguits amb consciència de l'esforç personal aplicat i els assoliments obtinguts, realitzant propostes de millora sobre el propi treball.

1.3. Identificar les fortaleses i febleses personals, relacionant-les amb els diferents àmbits del desenvolupament personal i la vida diària i aplicant-les en les tasques proposades.

Competència específica 2: Participar en equips de treball, valorant el plantejament i discussió tant de les propostes personals com de grup, exercint el lideratge d'una manera positiva i organitzant el treball en comú.

2.1. Participar en equips de treball utilitzant estratègies que faciliten assolir els objectius proposats i valorant la riquesa de la diversitat.

2.2. Posar en pràctica habilitats socials, de motivació, lideratge i de cooperació en diferents contextos de treball en equip, utilitzant diferents estratègies comunicatives.

2.3. Respectar les aportacions dels altres en les diferents dinàmiques de treball i fases del procés d'una tasca, assumint les decisions preses de manera col·lectiva.

Competència específica 3: Argumentar el paper de l'economia social com a marc que afavoreix el desenvolupament d'una ciutadania global, valorant els efectes positius que genera sobre el seu entorn.

3.1. Identificar l'impacte social i mediambiental de l'economia social en el seu entorn, relacionant-lo amb experiències pròximes.

3.2. Detectar situacions discriminatòries en el mercat laboral i proposar solucions per a corregir-les.

3.3. Descriure el funcionament de l'economia circular, valorant les aportacions positives en la societat.

Competència específica 4: Dissenyar projectes bàsics sostenibles i innovadors, utilitzant eines de l'economia social i comprovant el seu retorn a la societat dins d'un àmbit local o global.

4.1. Descriure els elements necessaris bàsics que s'han d'incorporar per a desenvolupar un projecte sostenible i innovador.

4.2. Identificar els objectius de desenvolupament sostenible inclosos en el seu projecte.

4.3. Aplicar el model d'economia circular al seu projecte, posant exemples de com han incorporat les 7R: redissenyar, reduir, reutilitzar, reparar, renovar, recuperar i reciclar.

Competència específica 5: Planificar un pressupost personal senzill, avaluant la importància de l'estalvi i el risc que suposa un endeutament excessiu i identificant els mitjans de pagament utilitzats.

5.1. Dissenyar un pressupost personal i reflexionar sobre la seua importància per a actuar de manera responsable.

5.2. Descriure els efectes que suposen un endeutament excessiu per a la seua economia personal i com afectaria al seu entorn.

5.3. Identificar els diferents mitjans de pagament, buscant informació en diferents fonts i traslladant les seues impressions a l'aula de manera crítica i respectuosa.

5.4. Identificar els elements bàsics de la factura, el rebut i la nòmina a través de casos pràctics i experiències familiars.

Competència específica 6: Analitzar documents relatius al consum, des d'una perspectiva responsable i sostenible, i identificar els organismes que vetlen pels drets de les persones consumidores.

6.1. Descriure hàbits de consum responsable i aplicant-los en la presa de decisions en la seua vida quotidiana.

6.2. Explicar els criteris socials i mediambientals que té un consum responsable i l'impacte sobre l'entorn, i desenvolupar actituds creatives.

6.3. Apreciar actuacions d'empreses i organismes públics que tinguen un compromís social i sostenible, reflexionant de manera crítica sobre la rellevància de les bones pràctiques i incorporant-les als seus hàbits de consum.

6.4. Identificar organismes que vetlen pels drets dels consumidors i detectar els documents vàlids i necessaris.

Així doncs, s'utilitzaran metodologies participatives com l'aprenentatge cooperatiu, de manera que es potencie la motivació de l'alumnat fent-ho partícip del seu aprenentatge. Així mateix, s'exigeix en l'alumnat la seua implicació, de manera que la professora es convertisca en una guia de l'aprenentatge que siga capaç d'explicar conceptes, resoldre dubtes, mostrar-li recursos, etc. buscant sempre **fomentar l'autonomia** de l'alumnat perquè siga capaç de situar-se eficaçment en el seu entorn.

Finalment, cal remarcar que el marc més adequat és una aula o un espai habilitat on puga disposar d'un ordinador amb accés a Internet per a poder realitzar els explica-

cions dels conceptes corresponents. A més, és convenient realitzar el **treball en equip, en xicotets grups** que desenvolupen un **treball cooperatiu** a partir d'una recerca d'informació individual, planificada i organitzada des d'un enfocament complementari. Les interrelacions entre els iguals són bàsiques per a poder argumentar i adoptar punts de vista complementaris. La posada en comú en el grup classe requereix una canalització del professorat en la introducció d'elements nous que facen més ric l'anàlisi i aquesta manera de treballar serà l'eix vertebrador del pla d'empresa que realitzaran a l'últim trimestre.

7. Atenció a la diversitat.

D'acord amb el que estableix l'article 19 del Reial Decret 217/2022:

1. Tenint en compte els principis d'educació comuna i d'atenció a la diversitat als quals es refereix l'article 5.4 d'aquest decret, s'han de disposar els mitjans necessaris per a respondre a les necessitats educatives concretes de l'alumnat, considerant les seues circumstàncies i els diferents ritmes d'aprenentatge.
2. Les mesures adoptades han de formar part del projecte educatiu del centre i s'han d'orientar a permetre a tot l'alumnat el desenvolupament de les competències previst en el perfil d'eixida i la consecució dels objectius de l'educació secundària obligatòria, sense que este fet pugua impedir-li la promoció al curs o etapa següent o l'obtenció del títol de graduat o graduada en educació secundària obligatòria.
3. Els centres educatius que imparteixen ensenyaments d'educació secundària obligatòria han de fer les adaptacions pertinents i han de facilitar les mesures i els suports necessaris, d'acord amb la normativa vigent, perquè l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu pugua cursar estos estudis. Així mateix, s'han d'establir les mesures més adequades perquè les condicions de realització de les avaluacions s'adapten a les necessitats d'aquest alumnat.
4. Totes les mesures educatives per a l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu s'han d'ajustar al que disposa la normativa vigent en matèria d'inclusió educativa.

8. Recursos.

Existeix una enorme varietat de materials i recursos didàctics, des dels més tradicionals com el material imprès, fins els més innovadors com l'ús de les noves tecnologies i internet. Cal visibilitzar, a més a més, els models de referència femenins en

l'àmbit de l'economia i l'emprenedoria. Per tant, es seleccionaran materials amb aquest fi. Així mateix, és impossible donar una llista exhaustiva de recursos, però citem:

- Material imprès.
- Pissarra, esborrador i guixos. La pissarra és un instrument indispensable per a l'explicació de la unitat i correcció d'exercicis per part del professorat i/o de l'alumnat.
- Material informàtic. Les noves tecnologies de la informació han entrat amb força en l'àmbit educatiu.
- Diapositives elaborades per la professora.
- La xarxa Internet és una eina poderosa sempre que s'utilitze amb uns objectius clars que eviten la dispersió i les pèrdues de temps (Competència Digital).
- Projector i pantalla.
- Premsa diària d'informació general, premsa diària especialitzada i revistes d'informació.
- Anuaris i altres fonts estadístiques
- Documents de pàgines webs especialitzades.
- Manuals i normativa de referència.
- Aules (plataforma per a la docència de la Generalitat Valenciana).

9. Avaluació i recuperació.

9.1. Criteris d'avaluació i la seua relació amb les competències específiques.

Els criteris d'avaluació estan redactats com resultats d'aprenentatge i inclouen processos de diferent complexitat, sabers bàsics de diferent tipus i contextos de realització adequats a la naturalesa de l'execució dels aprenentatges que evidencien, amb l'objecte de possibilitar-ne l'observació i avaluació en contextos reals.

S'han seqüenciat els sabers bàsics i els criteris d'avaluació de manera que el procés d'avaluació permeta l'ús de diversos procediments i instruments d'avaluació.

Els sabers bàsics i els criteris d'avaluació s'han programat per a facilitar la identificació i avaluació dels aprenentatges bàsics del nivell educatiu, facilitant així l'atenció a la diversitat des de les programacions d'aula i la continuïtat dels aprenentatges.

Les activitats de les diferents unitats didàctiques i tant els treballs individuals com en grup, ens permetran conèixer l'evolució del nostre alumnat. Així farem possible una **avaluació formativa i contínua**.

En la següent taula, podem veure la connexió entre les competències específiques de la matèria, els criteris d'avaluació i els sabers bàsics. D'aquesta manera, es facilita molt la feina de l'avaluació a l'hora del compliment de les competències específiques tenint en compte els criteris d'avaluació.

Competències específiques	Criteris d'avaluació	Sabers bàsics
1. Identificar en si mateix qualitats personals i habilitats socials que afavoreixen la presa de decisions, la creativitat, l'actuació responsable i l'esperit de superació.	1.1. Realitzar una planificació i organització de les diferents tasques necessàries per a dur a terme un treball, resolent possibles dificultats amb creativitat i mostrant esforç i tenacitat.	Grup de sabers 1.1. La persona emprenedora. Qualitats i destreses de les persones emprenedores. L'autodiagnòstic de l'emprenedor. Fortaleses i febleses personals. Perseverança, iniciativa i flexibilitat en l'anàlisi de la presa de decisions del projecte personal.
	1.2. Analitzar els resultats aconseguits amb consciència de l'esforç personal aplicat i els assoliments obtinguts, realitzant propostes de millora sobre el propi treball.	Grup de sabers 1.1. La persona emprenedora. Qualitats i destreses de les persones emprenedores. L'autodiagnòstic de l'emprenedor. Fortaleses i febleses personals. Perseverança, iniciativa i flexibilitat en l'anàlisi de la presa de decisions del projecte personal.
	1.3. Identificar les fortaleses i febleses personals, relacionant-les amb els diferents àmbits del desenvolupament personal i la vida diària i aplicant-les en les tasques proposades.	Grup de sabers 1.1. La persona emprenedora. Qualitats i destreses de les persones emprenedores. L'autodiagnòstic de l'emprenedor. Fortaleses i febleses personals. Perseverança, iniciativa i flexibilitat en l'anàlisi de la presa de decisions del projecte personal.
2. Participar en equips de treball, valorant el plantejament i discussió tant de les propostes personals com de grup, exercint el lideratge d'una manera positiva i organitzant el treball en comú	2.1. Participar en equips de treball utilitzant estratègies que faciliten assolir els objectius proposats i valorant la riquesa de la diversitat.	Grup de sabers 1.2. Eines per a emprendre. El treball en equip, la intel·ligència emocional, la comunicació i el lideratge. Tècniques per a desenvolupar la creativitat. Innovació al servei de la societat. El desenvolupament d'iniciatives emprenedores.
	2.2. Posar en pràctica habilitats socials, de motivació, lideratge i de cooperació en diferents contextos de treball en equip, utilitzant diferents estratègies comunicatives.	Grup de sabers 1.2. Eines per a emprendre. El treball en equip, la intel·ligència emocional, la comunicació i el lideratge. Tècniques per a desenvolupar la creativitat. Innovació al servei de la societat. El desenvolupament d'iniciatives emprenedores.
	2.3. Respectar les aportacions dels altres en les diferents dinàmiques de treball i fases del procés dut a terme, assumint les decisions preses de manera col·lectiva.	Grup de sabers 1.2. Eines per a emprendre. El treball en equip, la intel·ligència emocional, la comunicació i el lideratge. Tècniques per a desenvolupar la creativitat. Innovació al servei de la societat. El desenvolupament d'iniciatives emprenedores.
3. Argumentar el paper de l'economia social com a marc que afavoreix el desenvolupament d'una ciutadania global, valorant els efectes positius que genera sobre el seu entorn.	3.1. Identificar l'impacte social i mediambiental de l'economia social en el seu entorn, relacionant-lo amb experiències pròximes.	Grup de sabers 2.1. Economia social i sostenible en el marc de la ciutadania global. Contribució dels projectes d'emprenedoria al servei de l'economia social. Creació de valor compartit i responsabilitat social corporativa. El comerç just.
	3.2. Detectar situacions discriminatòries en el mercat laboral i proposar solucions per a corregir-les.	Grup de sabers 2.1. Economia social i sostenible en el marc de la ciutadania global. Introducció al mercat de treball. Desigualtat de gènere en el món laboral.
	3.3. Descriure el funcionament de l'economia circular, valorant les aportacions positives en la societat.	Grup de sabers 2.1. Economia social i sostenible en el marc de la ciutadania global. L'economia circular i la sostenibilitat. Anàlisi de les 7R.
4. Dissenyar projectes bàsics sostenibles i innovadors, utilitzant eines de l'economia social i comprovant el seu retorn a la societat dins d'un àmbit local o global.	4.1. Descriure els elements necessaris bàsics que s'han d'incorporar per a desenvolupar un projecte sostenible i innovador.	Grup de sabers 2.2. Solucions innovadores davant reptes socials i mediambientals. Cerca i observació d'emprenedoria social en la Comunitat Valenciana. Compromís social i sostenibilitat. Els objectius de desenvolupament sostenible i l'agenda 2030. Estratègies per a l'elaboració d'un projecte bàsic d'emprenedoria social i sostenible amb impacte local.
	4.2. Identificar els objectius de desenvolupament sostenible inclosos en el seu projecte.	Grup de sabers 2.1. Economia social i sostenible en el marc de la ciutadania global. Contribució dels projectes d'emprenedoria al servei de l'economia social. Creació de valor compartit i responsabilitat social corporativa. El comerç just.
	4.3. Aplicar el model d'economia circular al seu projecte, posant exemples de com han incorporat les 7R: redissenyar, reduir, reutilitzar, reparar, renovar, recuperar i reciclar.	Grup de sabers 2.1. Economia social i sostenible en el marc de la ciutadania global. L'economia circular i la sostenibilitat. Anàlisi de les 7R.
5. Planificar un pressupost personal senzill, avaluant la importància de l'estalvi i el risc que suposa un endeutament excessiu i identificant els mitjans de pagament utilitzats.	5.1. Dissenyar un pressupost personal i reflexionar sobre la seua importància per a actuar de manera responsable.	Grup de sabers 3.1. Finances personals. Diners i instruments de pagament. Pressupost personal: valoració de les despeses en relació als ingressos. Importància de l'estalvi.
	5.2. Descriure els efectes que suposen un endeutament excessiu per a la seua economia personal i com afectaria al seu entorn.	Grup de sabers 3.1. Finances personals. El risc d'endeutament.
	5.3. Identificar els diferents mitjans de pagament, buscant informació en diferents fonts i traslladant les seues impressions a l'aula de manera crítica i respectuosa.	Grup de sabers 3.1. Finances personals. Diners i instruments de pagament.
	5.4. Identificar els elements bàsics de la factura, el rebut i la nòmina a través de casos pràctics i experiències familiars.	Grup de sabers 3.1. Finances personals. Eines d'interpretació bàsica de documentació de les economies domèstiques: nòmina, factures i rebuts.
6. Analitzar documents relatius al consum, des d'una perspectiva responsable i sostenible, i identificar els organismes que vetlen pels drets de les persones consumidores.	6.1. Descriure hàbits de consum responsable i aplicar-los en la presa de decisions en la seua vida quotidiana.	Grup de sabers 3.2. Consum responsable. Consum responsable. Drets dels consumidors. Publicitat i promocions. Sensibilitat davant els riscos del joc i les apostes.
	6.2. Explicar els criteris socials i mediambientals que té un consum responsable i l'impacte sobre l'entorn, i desenvolupar actituds creatives.	Grup de sabers 3.2. Consum responsable. Consum responsable. Drets dels consumidors. Publicitat i promocions. Sensibilitat davant els riscos del joc i les apostes.
	6.3. Apreciar actuacions d'empreses i organismes públics que tinguin un compromís social i sostenible, reflexionant de manera crítica sobre la rellevància de les bones pràctiques i incorporant-les als seus hàbits de consum.	Grup de sabers 3.2. Consum responsable. Consum responsable. Drets dels consumidors. Publicitat i promocions. Sensibilitat davant els riscos del joc i les apostes.
	6.4. Identificar organismes que vetlen pels drets dels consumidors i detectar els documents vàlids i necessaris.	Grup de sabers 3.2. Consum responsable. Consum responsable. Drets dels consumidors. Publicitat i promocions. Sensibilitat davant els riscos del joc i les apostes.

9.2. Instruments d'avaluació (i la seua relació amb els criteris d'avaluació).

Per l'avaluació de la matèria Emprenedoria Social i Sostenible s'utilitzaran els següents instruments avaluadors:

- **PROVES ESCRITES:** Es faran les proves escrites necessàries dels sabers bàsics.
- **QUADERN DE CLASSE:** El quadern de classe es demanarà, com a mínim, una vegada per avaluació, i per a la seua qualificació es tindran en compte els següents apartats:
 - Presentació, ordre, ortografia i contingut.
 - Correcció de les activitats i mesura en la qual estan totes les activitats completes.
- **EXERCICIS PUNTUABLES I TREBALLS D'INVESTIGACIÓ:** molt importants al llarg de tot el curs, al ser una matèria de caràcter pràctic. Es valoraran els exercicis efectuats a classe i els fets a casa i corregits a classe, així com la participació de l'alumnat a l'aula.
- **PRESENTACIONS ORALS:** constitueix un instrument d'avaluació de les capacitats de l'alumnat, ja que resulta essencial el domini de la capacitat lingüística en el món de l'emprenedoria.
- **COMPORTAMENT I ACTITUD:** es valoraran els següents aspectes:
 - Puntualitat i assistència a classe.
 - Puntualitat en l'entrega de treballs, quadern...
 - Participació activa a classe: interès, esforç...
 - Disposició del material i la cura que es tinga d'ell.
 - Respecte cap a la resta de companys/es i a l'entorn.

9.3. Criteris de qualificació i recuperació.

La qualificació de cada trimestre es determinarà a partir dels següents criteris:

- **10% Actitud** treballadora, participativa i col·laborativa. Per mitjà de l'observació directa, s'avaluaran aquests elements durant les sessions. Si es falta a més d'un 15% de les sessions sense justificant de la falta, la nota d'actitud serà zero.
- **20% Treballs en grup.** Caldrà la participació activa i respectuosa, així com la predisposició a desenvolupar la creativitat conjuntament.
- **20% Quadern de classe individual.** Es recollirà abans de cada avaluació i es comprovarà el contingut.
- **50% Proves escrites.** Es realitzaran una o dues per avaluació i es traurà la nota mitjana. Aquestes proves estaran formades per preguntes variades de desenvolupament, verdader/fals, tipus test, aplicació de continguts a exemples reals i exercicis numèrics quan n'hi hagi. En aquestes es tindrà en compte l'ortografia que podrà restar com a màxim un punt (0'05 per error).

Per a determinar la qualificació del procés d'aprenentatge per avaluacions haurem de tenir en compte tots els instruments d'avaluació abans citats. L'avaluació serà positiva quan l'alumne/a haja superat el 50% del total sumat, sempre que cap dels instruments avaluadors no hagen sigut qualificats com a molt deficients. Aquests seran considerats molt deficients, quan la qualificació en cada apartat siga inferior al 35% de la nota i quan no es donen els instruments propis per avaluar, és a dir:

- L'alumne/a no participe activament.
- L'alumne/a no faça exercicis diaris ni entregue els treballs.
- L'alumne/a no tinga quadern de treball.
- L'alumne/a no trebal·le a classe.
- Expulsions de classe.
- Faltes d'assistència injustificades.
- L'alumne/a no supere el 35% de la nota en les proves escrites de cada avaluació.

Aquesta matèria estarà aprovada quan l'alumnat obtinga, com a mínim, la qualificació de suficient en les tres avaluacions; o bé quan en cada avaluació, per separat, obtinga una puntuació major o igual al 35% de la nota màxima possible i la mitjana aritmètica de totes les avaluacions siga superior al 50%.

L'alumnat que no supere els continguts mínims de cada avaluació se'ls indicarà les seues deficiències i es farà un seguiment dels seus progressos.

Nota avaluació parcial: La nota de l'avaluació serà la mitjana ponderada anterior, sempre que la nota mitjana de les proves escrites sigui superior a 4, i que cap d'elles serà inferior a 4. Per aprovar l'avaluació, la nota final ha de ser igual o superior a 5.

Nota avaluació final: mitjana aritmètica de les tres avaluacions. Si la nota és igual o superior a 5, aprova la matèria.

Recuperació parcial: al final de curs i abans de l'última avaluació es farà una prova escrita de recuperació final, de les mateixes característiques que l'anterior, perquè si alguna persona té pendent alguna part tinga l'oportunitat de superar l'àrea. Si no aprova, haurà de presentar-se a l'avaluació extraordinària de finals de juny-principis de juliol i entregar tota la feina exigida (exercicis de repàs, treballs pendents,...) el dia de la prova. Si supera la prova, qualificació igual o superior al 50% i entrega correctament tots els treballs exigits l'alumnat aprovarà l'assignatura.

10. Temporalització.

La temporalització de les unitats didàctiques serà flexible en funció de cada tema i activitats i de les necessitats de cada alumne/a. A continuació, s'inclou un quadre orientatiu de la temporalització per cada unitat didàctica:

UNITAT DIDÀCTICA	AVALUACIÓ	PERÍODES LECTIUS
UD 1. Qui soc jo? Comencem l'aventura.	1a AVALUACIÓ	14-16h
UD 2. La creativitat i l'equip.		12-14h
UD 3. Futur: el món laboral.	2a AVALUACIÓ	14-16h
UD 4. Empresa i economia circular.		12-14h
UD 5. Finances personals.	3a AVALUACIÓ	14-16h
UD 6. Idees de negoci i pla d'empresa.		12-14h

11. Avaluació de la pràctica docent i indicadors d'èxit.

Avaluar l'aprenentatge no és només mesurar els assoliments, significa a més acompanyar a l'alumnat i trobar en cada moment la millor manera d'ajudar-lo a aconseguir la millor ruta per a l'aprenentatge significatiu, local i real.

Aquest enfocament enriqueix el concepte d'evolució, ja que implica que, a més de recollir el resultat final de l'aprenentatge o els èxits dels estudiants, el professorat ha de considerar la millora constant del seu exercici.

Per a això, s'estableixen diferents graus de sistematització i de registre de la informació que s'observa, el que facilita els processos de personalització de l'aprenentatge.

Professora:
Departament:
Data:
Matèria:

INDICADOR	VALORACIÓ	PROPOSTES - NOTES
1. Realitza l'avaluació inicial al principi de curs per ajustar la programació al nivell dels estudiants.		
2. Detecta els coneixements previs de cada unitat didàctica.		
3. Revisa, amb freqüència, els treballs proposats a l'aula i fora d'ella.		
4. Proporciona la informació necessària sobre la resolució de les tasques i com pot millorar-les.		
5. Corregeix i explica de forma habitual els treballs i les activitats de l'alumnat, i dona pautes per a la millora dels seus aprenentatges.		
6. Utilitza suficients criteris d'avaluació que atenguen de manera equilibrada l'avaluació dels diferents continguts.		
7. Afavoreix els processos d'autoavaluació i coavaluació.		
8. Proposa noves activitats que faciliten l'adquisició d'objectius quan aquests no han estat prou assolits.		
9. Proposa noves activitats de major nivell quan els objectius han estat assolits amb suficiència.		
10. Utilitza diferents tècniques d'avaluació en funció dels continguts, el nivell dels/de les estudiants/es, etc.		
11. Empra diferents mitjans per informar dels resultats a l'alumnat i a les famílies.		

2.2. Taller d'Economia – 3r d'ESO.

1. Introducció.

La present matèria optativa està dissenyada per a oferir-la en el tercer curs de l'Educació Secundària Obligatòria.

L'economia proporciona els conceptes i instruments bàsics perquè l'alumnat comprenga millor el seu entorn social, amb la qual cosa es contribueix a millorar la transparència i la responsabilitat en l'exercici dels seus drets i deures. A partir de l'estudi d'aquests sabers, l'alumnat serà capaç de dissenyar, en la seua realitat més pròxima, propostes que serveixen per a elaborar un projecte de col·laboració amb un servei a la comunitat.

Per a elaborar aquesta programació s'ha tingut en compte la **Llei Orgànica 3/2020, de 29 de desembre** per la que es modifica la Llei Orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'Educació.

A més, el **Reial Decret 217/2022, de 29 de març, pel qual s'estableix l'ordenació i els ensenyaments mínims de l'Educació Secundària Obligatòria** estableix els objectius d'aquesta etapa i remarca desenvolupar en l'alumnat capacitats que els permeten desenvolupar l'esperit emprenedor i la confiança en si mateix, la participació, el sentit crític, la iniciativa personal i la capacitat per a aprendre a aprendre, planificar, prendre decisions i assumir responsabilitats al llarg de la vida.

I també el **Decret 107/2022, de 5 d'agost**, del Consell, pel qual s'estableix l'ordenació i el currículum de l'Educació Secundària Obligatòria.

Finalment, cal remarcar que l'estudi d'aquesta matèria potencia les competències clau, i proporciona eines per a desenvolupar una visió crítica de la nostra societat tan present en els objectius de l'etapa secundària obligatòria i en els reptes del segle XXI.

2. Objectius de l'ESO.

D'acord amb el que estableix l'article 7 del Reial Decret 217/2022, l'educació secundària obligatòria ha de contribuir a desenvolupar en l'alumnat les capacitats que els permeten:

1. Assumir responsablement els seus deures, conèixer i exercir els seus drets en el respecte als altres, practicar la tolerància, la cooperació i la solidaritat entre les persones i grups, exercitar-se en el diàleg refermant els drets humans com a valors comuns d'una societat plural i preparar-se per a l'exercici de la ciutadania democràtica.

2. Desenvolupar i consolidar hàbits de disciplina, estudi i treball individual i en equip com a condició necessària per a una realització eficaç de les tasques de l'aprenentatge i com a mitjà de desenvolupament personal.
3. Valorar i respectar les diferències de gèneres i la igualtat de drets i oportunitats entre ells. Rebutjar els estereotips que suposen discriminació entre homes i dones.
4. Enfortir les seues capacitats afectives en tots els àmbits de la personalitat i en les seues relacions amb els altres, així com rebutjar la violència, els prejudicis de qual-sevol tipus, els comportaments sexistes i resoldre pacíficament els conflictes.
5. Desenvolupar destreses bàsiques en la utilització de les fonts d'informació per a adquirir, amb sentit crític, nous coneixements. Desenvolupar les competències tecnològiques bàsiques i avançar en una reflexió ètica sobre el seu funcionament i utilització.
6. Concebre el coneixement científic com un saber integrat, que s'estructura en diferents disciplines, així com conèixer i aplicar els mètodes per a identificar els problemes en els diversos camps del coneixement i de l'experiència.
7. Desenvolupar l'esperit emprenedor i la confiança en si mateix, la participació, el sentit crític, la iniciativa personal i la capacitat per a aprendre a aprendre, planificar, prendre decisions i assumir responsabilitats.
8. Comprendre i expressar amb correcció, oralment i per escrit, en les llengües oficials, el valencià, com a llengua pròpia, i el castellà, com a llengua cooficial, textos i missatges complexos, i iniciar-se en el coneixement, la lectura i l'estudi de la literatura.
9. Comprendre i expressar-se en una o més llengües estrangeres de manera apropiada.
10. Conèixer, valorar i respectar els aspectes bàsics de la cultura i la història pròpies i dels altres, incloses les llengües familiars, així com el patrimoni artístic i cultural, com a mostra del multilingüisme i de la multiculturalitat del món, que també s'ha de valorar i respectar.
11. Conèixer i acceptar el funcionament del seu cos i el dels altres, respectar les diferències, consolidar els hàbits de cura i salut corporals i incorporar l'educació física i la pràctica de l'esport per a afavorir el desenvolupament personal i social. Conèixer i valorar la dimensió humana de la sexualitat en tota la seua diversitat.

12. Valorar críticament els hàbits socials relacionats amb la salut, el consum, la cura, l'empatia i el respecte cap als éssers vius, especialment els animals, i el medi ambient, i contribuir a la conservació i millora.

13. Apreciar la creació artística i comprendre el llenguatge de les diferents manifestacions artístiques utilitzant diversos mitjans d'expressió i representació.

14. Prendre consciència de les problemàtiques que té plantejades la humanitat i que es concreten en els Objectius de Desenvolupament Sostenible.

3. Competències específiques de la matèria.

La matèria de Taller d'Economia a 3r de l'ESO té com a objectiu el desenvolupament de les següents competències específiques:

1. Identificar els problemes econòmics bàsics vinculats amb l'escassetat i la necessitat de triar, relacionant-los amb situacions de l'entorn més pròxim.
2. Analitzar les qualitats individuals i col·lectives que caracteritzen una actitud emprenedora i posar-les en pràctica, mitjançant el treball cooperatiu, per a trobar noves oportunitats de millora en l'entorn social i econòmic més pròxim basades en principis d'equitat, coeducació i igualtat.
3. Descriure la importància del paper de les famílies, les empreses i l'Estat en el funcionament de l'economia, analitzant la realitat socioeconòmica de l'entorn més pròxim de l'alumnat.
4. Identificar els principals indicadors macroeconòmics relacionats amb el mercat de treball, la redistribució de la renda, el creixement i els preus que li facen comprendre la seua realitat, fent servir fonts i eines bàsiques d'anàlisi.
5. Explicar la connexió entre l'activitat de l'Estat i la necessitat de finançament públic per al compliment dels seus objectius, així com, identificar les principals figures tributàries, valorant la funció social i el paper redistributiu dels impostos en la societat.
6. Recopilar informació de diferents fonts econòmiques, seleccionant dades fiables que donen rigor a les propostes de millora del projecte de col·laboració amb un servei a la comunitat.

7. Dissenyar un projecte senzill de col·laboració amb un servei a la comunitat que possibilita la millora de la qualitat de vida de les persones i el medi ambient, basant-se en els principis recollits en els Objectius de Desenvolupament Sostenible.

4. Connexions de les competències específiques.

4.1. Connexions entre les competències específiques.

Pel que fa a la **connexió de la competència específica 1: identificar els problemes econòmics bàsics vinculats amb l'escassetat i la necessitat de triar, relacionant-los amb situacions de l'entorn més pròxim**, es relaciona amb la CE2 per la necessitat de desenvolupar les qualitats personals i el treball en equip que permet identificar els problemes econòmics, així mateix amb la CE3 a l'hora d'analitzar el paper dels agents econòmics en la realitat econòmica. També en la CE4, ja que identifica variables macroeconòmiques, amb la CE6, ja que és important recopilar informació per a identificar els problemes econòmics, i també de dissenyar el projecte de servei a la comunitat com es veu en la CE7.

La **connexió amb la competència específica 2: analitzar les qualitats individuals i col·lectives que caracteritzen una actitud emprenedora i posar-les en pràctica, mitjançant el treball cooperatiu, per a trobar noves oportunitats de millora en l'entorn social i econòmic més pròxim basades en principis d'equitat, coeducació i igualtat**, es destacable amb la CE3 en tindre en compte les qualitats personals i del grup quan analitzem el comportament dels agents econòmics i amb la CE4 quan identifiquem els objectius macroeconòmics. Aquesta competència també es relaciona amb la CE6 per la importància de l'autoconeixement i el treball en equip a l'hora de dissenyar propostes per al projecte. En el punt anterior hem vist també la seua relació amb la CE1.

La **connexió amb la competència específica 3: descriure la importància del paper de les famílies, les empreses i l'Estat en el funcionament de l'economia, analitzant la realitat socioeconòmica de l'entorn més pròxim de l'alumnat**, és destacable la seua connexió amb la CE4, ja que no podem obviar la influència dels agents econòmics en les variables macroeconòmiques. Així mateix, amb la CE6 i la CE7, ja que els agents econòmics son la base perquè el projecte responga a les seues necessitats. També amb la CE5, per la necessitat de conèixer el sistema tributari i la seua finalitat en la societat. Finalment, amb la CE2 i la CE1 existeix una relació evident.

Pel que fa a la **connexió amb la competència específica 4: identificar els principals indicadors macroeconòmics relacionats amb el mercat de treball, la redistribució de la renda, el creixement i els preus que li facen comprendre la seua realitat, fent servir fonts i eines bàsiques d'anàlisi**, està relacionada amb la CE6 i la CE7, ja que recopilar informació fiable és necessari per a analitzar els objectius macroeconòmics i dissenyar el projecte. Hem vist també la relació d'aquesta competència amb la CE3 a l'hora d'analitzar la realitat socioeconòmica,

amb la CE1 quan identifiquem els problemes bàsics econòmics i amb la CE5 per la necessitat que el sistema tributari tinga un paper redistributiu en la societat.

La connexió amb la competència específica 5: explicar la connexió entre l'activitat de l'Estat i la necessitat de finançament públic per al compliment dels seus objectius, així com, identificar les principals figures tributàries, valorant la funció social i el paper redistributiu dels impostos en la societat, es relaciona amb la CE3, ja que es deriva de la comprensió del sistema econòmic format per diferents agents. També amb la CE4, tant pel seu paper redistributiu com la seua relació amb el creixement i la política d'estabilització. Al mateix temps, és imprescindible plasmar en el projecte de servei a la comunitat la responsabilitat amb el sistema tributari i per això hi ha una estreta relació amb la CE7.

Pel que fa **la connexió amb la competència específica 6: recopilar informació de diferents fonts econòmiques, seleccionant dades fiables que donen rigor a les propostes de millora del projecte de col·laboració amb un servei a la comunitat,** es relaciona directament amb la CE7 a causa de la importància que té recopilar informació de fonts fiables per a dissenyar propostes amb impacte social positiu. Així mateix, s'analitza la relació d'aquesta competència amb la CE4 a l'hora d'estudiar els objectius macroeconòmics i amb la CE3 en l'anàlisi de l'entorn socioeconòmic. De la mateixa manera, també té relació amb la CE1 i la CE2.

Finalment, **la connexió amb la competència específica 7: dissenyar un projecte senzill de col·laboració amb un servei a la comunitat que possibilita la millora de la qualitat de vida de les persones i el medi ambient, basant-se en els principis recollits en els Objectius de Desenvolupament Sostenible,** es relaciona amb la CE6 perquè a l'hora de dissenyar propostes per al projecte de servei a la comunitat d'acord amb els ODS és important comptar amb fonts d'informació rigoroses. Analitzem anteriorment també les relacions amb les CE5, CE4, CE3, CE2 i CE1.

4.2. Connexions amb les competències específiques d'altres àrees.

Les competències específiques d'aquesta matèria tenen especial relació amb les àrees lingüístiques, artístiques, tecnològiques, científiques, així com les ciències socials que l'alumnat estudia durant el primer cicle de l'ESO. El caràcter pràctic de la matèria fa possible que s'apliquen a la vida real aquelles competències més abstractes d'altres àmbits.

La competència 1 té relació amb les matèries de Geografia i Història i Biologia i Geologia.

- Geografia i Història: les competències de la matèria de Geografia i Història tenen un nexa comú amb la matèria. Concretament, la competència 5 explica les interrelacions econòmiques i la seua repercussió en la societat tan necessària per a poder donar resposta mitjançant propostes de millora social que tinguen impacte en l'entorn més pròxim que es realitzen en la matèria de

Taller d'Economia.

- Biologia i Geologia: la competència específica de la matèria treballa l'adopció d'hàbits de comportament en l'activitat quotidiana responsables amb l'entorn (CE10).

Les competències 3, 4 i 5 tenen relació amb la matèria de Matemàtiques, Física i Química, així com la matèria de Geografia i Història, ja que és necessari l'ús del mètode científic perquè les eines utilitzades en la matèria de Taller d'Economia tinguen una base fonamentada i al mateix temps es necessiten conceptes bàsics del funcionament de la societat i els problemes rellevants als quals s'enfronta.

- Matemàtiques: algunes de les seues competències són necessàries per a resoldre problemes relacionats amb situacions diverses de l'àmbit social (CE1), construir models matemàtics funcionals amb l'objectiu d'interpretar problemes rellevants (CE3) i interpretar missatges orals i escrits complexos de manera formal, fent servir el llenguatge matemàtic (CE6).
- Física i Química: des de la matèria es treballa la resolució de problemes científics a partir de treballs de recerca abordables en l'àmbit experimental (CE1), analitzar fenòmens naturals (CE5) i la utilització de representacions gràfiques (CE7).
- Geografia i Història: la matèria treballa els diferents problemes socials rellevants assumint valors democràtics i des d'una perspectiva crítica (CE7).

La competència 2 i 6 té relació amb les competències comunicatives de les llengües estudiades en el currículum per part de tot l'alumnat necessàries per a la cerca de fonts.

- Llengua Castellana i Literatura i Valencià: Llengua i Literatura, ja que totes dues llengües permeten una acció comunicativa i són de gran ajuda per a expressar els principis econòmics i la interacció en els grups de treball necessaris en la matèria. Així doncs, competències com la comprensió oral (CE 2), comprensió escrita (CE 3), expressió oral (CE4), l'expressió escrita (CE5), la mediació (CE7) i la lectura (CE8) i són fonamentals per a aconseguir els objectius del curs.
- Primera Llengua Estrangera: la competència 2 (comprensió oral) i la competència 3 (comprensió escrita) són de gran rellevància per a comprendre millor els diferents aspectes de l'economia global.

La competència 7 té relació amb les assignatures de Tecnologia i Digitalització, Educació Plàstica, Visual i Audiovisual, així com Biologia i Geologia, ja que en aquestes matèries s'aprèn a gestionar projectes i a treballar la sostenibilitat i el consum responsable.

- Tecnologia i Digitalització: la competència 1 resol problemes senzills aplicant el mètode de projectes de manera similar al de la matèria.
- Biologia i Geologia: la matèria treballa aspectes relacionats amb la sostenibilitat com la conservació amb responsabilitat de totes les formes de vida i el planeta (CE7).
- Educació Plàstica, Visual i Audiovisual: la matèria treballa la selecció de recursos digitals desenvolupant criteris de consum responsable i sostenible (CE4).

4.3. Connexions amb les competències clau.

Competències específiques	Competències Clau
1. Identificar els problemes bàsics econòmics bàsics vinculats amb l'escassetat i la necessitat de triar, relacionant-los amb situacions de l'entorn més pròxim.	CCL, CD, CPSAA, CC, CCEC, CE
2. Analitzar les qualitats individuals i col·lectives que caracteritzen una actitud emprenedora i posar-les en pràctica, mitjançant el treball cooperatiu, per a trobar noves oportunitats de millora en l'entorn social i econòmic més pròxim basades en principis d'equitat, coeducació i igualtat.	CCL, CP, CD, CPSAA, CC, CE
3. Descriure la importància del paper de les famílies, les empreses i l'Estat en el funcionament de l'economia, analitzant la realitat socioeconòmica de l'entorn més pròxim de l'alumnat.	CCL, CD, CPSAA, CC, CE
4. Identificar els principals objectius macroeconòmics relacionats amb el mercat de treball, la redistribució de la renda, el creixement i els preus que els facen comprendre la seua realitat, fent servir fonts i eines bàsiques d'anàlisi.	CCL, CD, CPSAA, STEM, CE, CC
5. Explicar la connexió entre l'activitat de l'Estat i la necessitat de finançament públic per al compliment dels seus objectius, així com, identificar les principals figures tributàries, valorant la funció social i el paper redistributiu dels impostos en la societat.	CCL, CD, CPSAA, STEM, CC, CE
6. Recopilar informació de diferents fonts econòmiques que permeten investigar la realitat, seleccionant dades fiables que donen rigor a les propostes de millora del projecte de col·laboració amb un servei a la comunitat.	CCL, CD, CC, CE, CPSAA
7. Dissenyar un projecte senzill de col·laboració amb un servei a la comunitat que possibilita la millora de la qualitat de vida de les persones i del medi ambient, basant-se en els principis recollits en els Objectius de Desenvolupament Sostenible.	CCL, CP, CD, CPSAA, STEM, CC, CE

Llegenda de les Competències Clau:

CCL: competència en comunicació lingüística.

CD: competència digital.

CPSAA: competència personal, social i d'aprendre a aprendre.

CC: competència ciutadana.

CE: competència emprenedora.

CCEC: competència en consciència i expressió culturals.

CP: competència en comunicació plurilingüe.

STEM: competència matemàtica i competència en ciència, tecnologia i enginyeria.

5. Sabers bàsics.

En la matèria de Taller d'Economia l'alumnat trobarà els sabers bàsics per a aconseguir l'aprenentatge necessari que donarà resposta, des d'un punt de vista essencialment pràctic, a unes certes conductes que es detecten en la societat.

Aquests sabers bàsics s'agrupen en 4 blocs que contribuiran a l'adquisició de les set competències específiques analitzades prèviament.

Bloc 1: L'economia i eines emprenedores.

Grup de sabers 1.1. La importància de l'economia.

L'economia i el seu impacte en la vida de la ciutadania. L'escassetat, elecció i assignació de recursos. Necessitats econòmiques en les etapes de la vida. Acostament als sistemes econòmics. Els agents econòmics i aproximació al flux circular de la renda.

Grup de sabers 1.2. Eines per a emprendre.

El treball en equip, la intel·ligència emocional, la comunicació i el lideratge. Tècniques per a desenvolupar la creativitat. Innovació al servei de la societat. El desenvolupament d'iniciatives emprenedores.

Bloc 2: Els agents econòmics.

Grup de sabers 2.1. Les persones consumidores: consum responsable.

Les persones consumidores i els seus drets. Valoració del model de consum actual. Balafiament alimentari. El poder del consum responsable: estalvi energètic, ús transport sostenible, comerç just, comerç de proximitat i d'empreses sostenibles.

Grup de sabers 2.2. Les empreses i les persones emprenedores.

Les empreses i l'economia circular. La creació de valor compartit: econòmic, social i mediambiental. Cooperativisme i emprenedoria social. Pimes, startups i viviers d'empreses.

Grup de sabers 2.3. L'Estat.

Aproximació al sector públic. Funcions i Estat de Benestar. Els serveis públics: Educació, sanitat i serveis socials. Assignació dels serveis per nivells de govern. Funcions bàsiques de la Seguretat Social.

Bloc 3: Variables econòmiques i socials.

Grup de sabers 3.1. L'entorn laboral.

El mercat de treball. Ocupació i desocupació. Cerca de treball: currículum i entrevista laboral. Desigualtat de gènere en el món laboral. La bretxa salarial i el sostre de vidre. Drets de les persones treballadores.

Grup de sabers 3.2. Estabilitat de preus.

Els diners i els diferents mitjans de pagament. Monedes socials. Falsos mites de les monedes virtuals. Tipus d'interès i inflació.

Grups de sabers 3.3. El sistema tributari. Eina d'igualtat i equitat.

Introducció a l'Educació civicotributària. Sensibilitat davant els efectes negatius derivats del frau fiscal i l'evasió fiscal. El pagament d'impostos i els valors de justícia, equitat i solidaritat. Principis tributaris. La necessitat dels ingressos públics. Principals mesures públiques com a instruments de redistribució de la renda.

Grup de sabers 3.4. Producció i creixement sostenible.

Globalització: avantatges i inconvenients. Introducció als indicadors de creixement. Alternatives al creixement.

Bloc 4: La nova economia.

Objectius de Desenvolupament Sostenible. Agenda 2030. Noves tendències econòmiques: l'Economia del Bé Comú i l'Economia Circular. Disseny d'un projecte de col·laboració amb un servei a la comunitat: una solució pròxima.

6. Situacions d'aprenentatge.

Pel que fa a les situacions d'aprenentatge, tindrem en compte alguns principis per a dissenyar situacions d'aprenentatge pràctiques i d'acord amb l'enfocament competencial de la matèria.

En primer lloc, cal remarcar que les situacions d'aprenentatge haurien de connectar-se amb els principals reptes del segle XXI, recollits en el perfil d'eixida. El Taller d'Economia contribueix a formar persones crítiques i responsables davant els problemes actuals relatius al medi ambient, degradació del planeta i excés de consum, per a ser conscients de la importància de les seues accions i la seua repercussió negativa en el bé comú. Al mateix temps, la matèria contribueix a donar resposta a problemes de l'entorn pròxim posant de manifest el seu compromís en l'àmbit local i

global, valorant les competències, qualitats i hàbits que ha de tindre una persona emprenedora conscient dels reptes del segle XXI.

Per a això, és necessari fer reflexionar a l'alumnat davant situacions d'exclusió que generen un sentiment d'empatia i justícia social des d'una perspectiva col·lectiva, una resolució pacífica dels conflictes amb solucions creatives que tinguen com a premissa la cooperació. Igualment, l'alumnat ha de reflexionar sobre la importància de l'emprenedoria en el desenvolupament econòmic i la creació de valor, l'anàlisi de nous models de negoci més sostenibles amb l'entorn.

Alguns dels criteris per a dissenyar situacions d'aprenentatge des d'aquesta perspectiva seran els següents:

- Estar relacionades amb activitats de l'àmbit local i pròxim a l'alumnat que establisca relacions els Objectius de Desenvolupament Sostenible que incorporen els desafiaments globals als quals ens enfrontem dia a dia, com ara la desigualtat, medi ambient, ocupació, escassetat, propietat intel·lectual, permetent descobrir el funcionament de l'economia i l'activitat empresarial.
- Connectar-les amb altres matèries per a adquirir una visió integral de l'economia i assumir responsabilitats i compromisos, des d'una perspectiva interdisciplinària.
- Dissenyar-les per a incentivar la reflexió, promoure la competència clau d'aprendre a aprendre, i desenvolupar un enfocament crític, amb la finalitat d'aconseguir actituds sensibles, comportaments responsables i proactius que permeten aprofitar les oportunitats socials i econòmiques.
- Han d'estimular el foment de la lectura i l'escriptura a través de diferents canals que els permeten ser ciutadans crítics i respectuosos davant diferents arguments i opinions, així com remarcar la necessitat de potenciar les habilitats comunicatives necessàries a l'hora d'emprendre un projecte personal.
- Permetre que siguen abordades tant de manera individual com grupal, incorporant un enfocament inclusiu, coeducatiu, donant visibilitat a la rellevància del paper de les dones en l'activitat empresarial, i amb l'ús de tècniques de treball tant cooperatiu com col·laboratiu, a través d'activitats dialògiques, de debat, d'explicació de resultat de tasques.
- Connectar els continguts amb experiències i sentiments personals de l'alumnat que han tingut lloc en altres contextos, mobilitzant la capacitat d'argumentació mitjançant el llenguatge verbal i no verbal.

- Potenciar els talents individuals utilitzant eines que possibiliten l'estímul de la creativitat, la participació activa de l'alumnat, per a afrontar els problemes des de diferents perspectives segons la seua diversitat personal i cultural.
- Afavorir l'acceptació i el maneig de la incertesa tractada des de l'aula i que done resposta a qüestions que li serviran per a enfocar el seu futur de treball o estudis i fins i tot la possibilitat de, a partir d'una iniciativa dissenyada a l'aula, poder traslladar-les fora d'aquesta.
- Permetre la inclusió del conjunt de l'alumnat i per a això utilitzarien els principis del Disseny Universal d'Aprenentatge.
- Impulsar un bon ús de les noves tecnologies a l'aula, aprenent nous programes, aplicacions i eines informàtiques per a fomentar l'alfabetització digital i audiovisual de l'alumnat i la ludificació a l'aula per a incrementar la seua motivació, autonomia i el ventall de recursos necessaris per a la correcta anàlisi de la disciplina.

Així doncs, s'utilitzaran metodologies participatives com l'aprenentatge cooperatiu, de manera que es potencie la motivació de l'alumnat fent-ho partícip del seu aprenentatge. Així mateix, s'exigeix en l'alumnat la seua implicació, de manera que la professora es convertisca en una guia de l'aprenentatge que siga capaç d'explicar conceptes, resoldre dubtes, mostrar-li recursos, etc. buscant sempre **fomentar l'autonomia** de l'alumnat perquè siga capaç de situar-se eficaçment en el seu entorn.

Finalment, cal remarcar que el marc més adequat és una aula o un espai habilitat on puga disposar d'un ordinador amb accés a Internet per a poder realitzar els explicacions dels conceptes corresponents. A més, és convenient realitzar el **treball en equip, en xicotets grups** que desenvolupen un **treball cooperatiu** a partir d'una recerca d'informació individual, planificada i organitzada des d'un enfocament complementari. Les interrelacions entre els iguals són bàsiques per a poder argumentar i adoptar punts de vista complementaris. La posada en comú en el grup classe requereix una canalització del professorat en la introducció d'elements nous que facen més ric l'anàlisi i aquesta manera de treballar serà l'eix vertebrador de la matèria.

En la següent taula es mostra la relació de les Situacions d'Aprenentatge que es desenvoluparan en aquesta matèria al llarg del curs, i la seua relació a la consecució de les competències específiques de la matèria i els criteris d'avaluació.

Situacions d'aprenentatge		Competència Específica 1			Competència Específica 2			Competència Específica 3			Competència Específica 4			Competència Específica 5			Competència Específica 6			Competència Específica 7				
Núm.	Títol	Criteris d'avaluació (referències)																						
		1.1.	1.2.	1.3.	2.1	2.2.	2.3.	3.1.	3.2.	3.3.	3.4.	4.1.	4.2.	4.3.	4.4.	5.1.	5.2.	5.3.	6.1.	6.2.	6.3.	7.1.	7.2.	7.3.
1	HAN CANVIAT ELS NOSTRES DESITJOS DESPRÉS DE LA PANDEMA?	X		X																				
2	NEW AMSTERDAM: EL COST D'OPORTUNITAT EN LA NOSTRA SALUT.		X																					
3	LA NOSTRA MATRIU DAFO.						X																	
4	PRODUCTE PER ALS PROBLEMES SOCIALS.				X	X																		
5	L'ECONOMIA CIRCUCLAR I PLATAFORMES.							X	X	X														
6	LA RSC A UNA EMPRESA.																	X	X	X				
7	XIQUETSIES VS. MODA										X									X				
8	L'EVOLUCIÓ DE LA IMATGE DE LES DONES EN LA PUBLICITAT.																	X	X	X				
9	L'ESTAT DEL BENESTAR.									X						X	X	X						
10	LA DESIGUALTAT EN LA REDISTRIBUCIÓ DE LA RENDA.															X	X	X						
11	REORGANITZANT LES DESPESES PÚBLIQUES.															X	X	X						
12	LA IMPORTÀNCIA DELS IMPOSTOS.															X	X	X						
13	CREACIÓ DEL NOSTRE PARTIT POLÍTIC.																		X	X	X	X		
14	EL PREU JUST.															X	X	X						
15	L'ATUR AL MÓN.											X							X	X	X			
16	CAS PRÀCTIC DE CERCAR OCUPACIÓ.											X												
17	EL MEU CURRÍCULUM I LA CARTA DE PRESENTACIÓ.											X												
18	JOC DE ROL - ENTREVISTA DE TREBALL.											X							X	X	X			
19	EL CAS DELS FALSOS AUTÒNOMS - PEL LÍCULA "ARTURO Y EL ALGORITMO"											X							X	X	X			
20	LES CRIPTOMONEDES.																		X	X	X			
21	INFLACIÓ I REDUFLACIÓ.											X		X					X	X	X			
22	PROJECTE D'AJUDA A LA COMUNITAT.																					X	X	X
Competències específiques i Criteris d'avaluació (referències i descripció textual)																								
Competència específica 1: Identificar els problemes econòmics bàsics vinculats amb l'escassetat i la necessitat de triar, relacionant-los amb situacions de l'entorn més pròxim.																								
1.1. Identificar el problema bàsic de l'escassetat a partir d'experiències viscudes en el seu entorn comparant-lo amb les necessitats econòmiques que ha tingut en cada etapa de la seua vida.																								
1.2. Identificar el cost d'oportunitat en la presa de decisions, analitzant situacions quotidianes de la seua realitat més pròxima.																								
1.3. Descriure la realitat econòmica actual, analitzant com repercuteix en el benestar social del seu entorn més pròxim.																								
Competència específica 2: Analitzar les qualitats individuals i col·lectives que caracteritzen una actitud emprendedora i posar-les en pràctica, mitjançant el treball cooperatiu, per a trobar noves oportunitats de millora en l'entorn social i econòmic més pròxim basat																								
2.1. Posar en pràctica habilitats socials, de motivació, lideratge i de cooperació en diferents contextos de treball en equip, utilitzant diferents estratègies comunicatives basades en principis d'equitat, coeducació i igualtat.																								
2.2. Analitzar els resultats aconseguits en el seu treball diari amb consciència de l'eficàcia personal aplicat i els assoliments obtinguts, realitzant propostes de millora.																								
2.3. Identificar les fortaleses i febleses personals, relacionant-les amb els diferents àmbits de desenvolupament personal i la vida diària i aplicant-les en l'elaboració de propostes de millora amb creativitat i hàbits d'estudi i treball.																								
Competència específica 3: Descriure la importància del paper de les famílies, les empreses i l'Estat en el funcionament de l'economia, analitzant la realitat socioeconòmica de l'entorn més pròxim de l'alumnat.																								
3.1. Identificar com es produeix el desenvolupament econòmic i el benestar social avaluant, amb sentit crític, el paper dels diferents agents econòmics i les seues relacions, establint la seua connexió amb fets rellevants.																								
3.2. Descriure els principals costos i beneficis que suposa per a la societat els comportaments en el mercat per part dels agents econòmics, manifestant actituds de respecte i interès i debatent sobre això per a desenvolupar l'autonomia i l'esperit crític.																								
3.3. Representar el flux circular de la renda assenyalant el paper dels diferents agents econòmics.																								
3.4. Identificar el paper de l'Estat a través d'algunes de les seues principals actuacions, reflexionant sobre el seu impacte econòmic i social.																								
Competència específica 4: Identificar els principals objectius macroeconòmics relacionats amb el mercat de treball, la redistribució de la renda, el creixement i els preus que els facen comprendre la seua realitat, fent servir fonts i eines bàsiques d'anàlisi.																								
4.1. Identificar alguns indicadors macroeconòmics bàsics de l'economia, analitzant dades contrastades i valorant aquells que tenen en compte aspectes redistributius i socials.																								
4.2. Descriure el funcionament del mercat de treball, identificant els signes de desigualtat de gènere de manera crítica.																								
4.3. Definir la inflació i els seus efectes sobre els consumidors, les empreses i l'economia en general, mitjançant la interpretació de dades facilitades.																								
4.4. Analitzar aquells indicadors bàsics que els ajuden a conèixer la situació de l'economia, la seua estructura, el seu nivell de competitivitat i cap on es dirigeix per a aconseguir un món més sostenible, equitatiu i igualitari.																								
Competència específica 5: Explicar la connexió entre l'activitat de l'Estat i la necessitat de finançament públic per al compliment dels seus objectius, així com, identificar les principals figures tributàries, valorant la funció social i el paper redistributiu dels impostos																								
5.1. Diferenciar els diferents tipus d'ingressos públics, especialment els impostos, reflexionant sobre la seua necessitat i el seu paper en el manteniment de l'Estat de Benestar.																								
5.2. Relacionar els diferents tributs amb els nivells d'administracions públiques, identificant-los amb les polítiques de despesa.																								
5.3. Relacionar el frau fiscal amb la igualtat i la redistribució de la renda i la riquesa, valorant la importància del comportament cívic com a contribuents.																								
Competència específica 6: Recopilar informació de diferents fonts econòmiques que permetia investigar la realitat, seleccionant dades fiables que donen rigor a les propostes de millora del projecte de col·laboració amb un servei a la comunitat.																								
6.1. Resumir textos econòmics senzills utilitzant correctament la terminologia econòmica adaptada al nivell educatiu en activitats orals i escrites de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional, en les diferents llengües del currículum, utilitzant un llenguatge no discriminatori.																								
6.2. Seleccionar notícies d'actualitat econòmica, que donen resposta a les propostes de millora del projecte de serveis a la comunitat.																								
6.3. Diferenciar fets i opinions de la informació obtinguda, generant un comportament crític cap a les fonts consultades.																								
Competència específica 7: Dissenyar un projecte senzill de col·laboració amb un servei a la comunitat que possibilita la millora de la qualitat de vida de les persones i del medi ambient, basant-se en els principis recollits en els Objectius de Desenvolupament Sostenible																								
7.1. Assenyalant iniciatives en el seu entorn més pròxim, relacionades amb els ODS que identifiquen oportunitats per a millorar l'àmbit local i global, des d'una perspectiva crítica i constructiva.																								
7.2. Dissenyar un projecte senzill de col·laboració amb un servei a la comunitat, donant resposta a necessitats detectades en el seu entorn local.																								
7.3. Analitzar les oportunitats que el projecte de col·laboració amb un servei a la comunitat dissenyat ofereix a la seua realitat més pròxima, reforçant l'autoestima, la creativitat i el sentit de pertinença.																								

Competències específiques i Criteris d'avaluació (referències i descripció textual)

Competència específica 1: Identificar els problemes econòmics bàsics vinculats amb l'escassetat i la necessitat de triar, relacionant-los amb situacions de l'entorn més pròxim.																							
1.1. Identificar el problema bàsic de l'escassetat a partir d'experiències viscudes en el seu entorn comparant-lo amb les necessitats econòmiques que ha tingut en cada etapa de la seua vida.																							
1.2. Identificar el cost d'oportunitat en la presa de decisions, analitzant situacions quotidianes de la seua realitat més pròxima.																							
1.3. Descriure la realitat econòmica actual, analitzant com repercuteix en el benestar social del seu entorn més pròxim.																							
Competència específica 2: Analitzar les qualitats individuals i col·lectives que caracteritzen una actitud emprendedora i posar-les en pràctica, mitjançant el treball cooperatiu, per a trobar noves oportunitats de millora en l'entorn social i econòmic més pròxim basat																							
2.1. Posar en pràctica habilitats socials, de motivació, lideratge i de cooperació en diferents contextos de treball en equip, utilitzant diferents estratègies comunicatives basades en principis d'equitat, coeducació i igualtat.																							
2.2. Analitzar els resultats aconseguits en el seu treball diari amb consciència de l'efort, personal aplicat i els assoliments obtinguts, realitzant propostes de millora.																							
2.3. Identificar les fortaleses i febleses personals, relacionant-les amb els diferents àmbits de desenvolupament personal i la vida diària i aplicant-les en l'elaboració de propostes de millora amb creativitat i hàbits d'estudi i treball.																							
Competència específica 3: Descriure la importància del paper de les famílies, les empreses i l'Estat en el funcionament de l'economia, analitzant la realitat socioeconòmica de l'entorn més pròxim de l'alumnat.																							
3.1. Identificar com es produeix el desenvolupament econòmic i el benestar social avaluant, amb sentit crític, el paper dels diferents agents econòmics i les seues relacions, establint la seua connexió amb fets rellevants.																							
3.2. Descriure els principals costos i beneficis que suposa per a la societat els comportaments en el mercat per part dels agents econòmics, manifestant actituds de respecte i interès i debatent sobre això per a desenvolupar l'autonomia i l'esperit crític.																							
3.3. Representar el flux circular de la renda assenyalant el paper dels diferents agents econòmics.																							
3.4. Identificar el paper de l'Estat a través d'algunes de les seues principals actuacions, reflexionant sobre el seu impacte econòmic i social.																							
Competència específica 4: Identificar els principals objectius macroeconòmics relacionats amb el mercat de treball, la redistribució de la renda, el creixement i els preus que els fan comprendre la seua realitat, fent servir fonts i eines bàsiques d'anàlisi.																							
4.1. Identificar alguns indicadors macroeconòmics bàsics de l'economia, analitzant dades contrastades i valorant aquells que tenen en compte aspectes redistributius i socials.																							
4.2. Descriure el funcionament del mercat de treball, identificant els signes de desigualtat de gènere de manera crítica.																							
4.3. Definir la inflació i els seus efectes sobre els consumidors, les empreses i l'economia en general, mitjançant la interpretació de dades facilitades.																							
4.4. Analitzar aquells indicadors bàsics que els ajuden a conèixer la situació de l'economia, la seua estructura, el seu nivell de competitivitat i cap on es dirigeix per a aconseguir un món més sostenible, equitatiu i igualitari.																							
Competència específica 5: Explicar la connexió entre l'activitat de l'Estat i la necessitat de finançament públic per al compliment dels seus objectius, així com, identificar les principals figures tributàries, valorant la funció social i el paper redistributiu dels impostos																							
5.1. Diferenciar els diferents tipus d'ingressos públics, especialment els impostos, reflexionant sobre la seua necessitat i el seu paper en el manteniment de l'Estat de Benestar.																							
5.2. Relacionar els diferents tributs amb els nivells d'administracions públiques, identificant-los amb les polítiques de despesa.																							
5.3. Relacionar el frau fiscal amb la igualtat i la redistribució de la renda i la riquesa, valorant la importància del comportament cívic com a contribuents.																							
Competència específica 6: Recopilar informació de diferents fonts econòmiques que permeten investigar la realitat, seleccionant dades fiables que donen rigor a les propostes de millora del projecte de col·laboració amb un servei a la comunitat.																							
6.1. Resumir textos econòmics senzills utilitzant correctament la terminologia econòmica adaptada al nivell educatiu en activitats orals i escrites de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional, en les diferents llengües del currículum, utilitzant un llenguatge no discriminatori.																							
6.2. Seleccionar notícies d'actualitat econòmica, que donen resposta a les propostes de millora del projecte de serveis a la comunitat.																							
6.3. Diferenciar fets i opinions de la informació obtinguda, generant un comportament crític cap a les fonts consultades.																							
Competència específica 7: Dissenyar un projecte senzill de col·laboració amb un servei a la comunitat que possibilita la millora de la qualitat de vida de les persones i del medi ambient, basant-se en els principis recollits en els Objectius de Desenvolupament Sostenible																							
7.1. Assenyalar iniciatives en el seu entorn més pròxim, relacionades amb els ODS que identifiquen oportunitats per a millorar l'àmbit local i global, des d'una perspectiva crítica i constructiva.																							
7.2. Dissenyar un projecte senzill de col·laboració amb un servei a la comunitat, donant resposta a necessitats detectades en el seu entorn local.																							
7.3. Analitzar les oportunitats que el projecte de col·laboració amb un servei a la comunitat dissenyat ofereix a la seua realitat més pròxima, reforçant l'autoestima, la creativitat i el sentit de pertinença.																							

7. Atenció a la diversitat.

D'acord amb el que estableix l'article 19 del Reial Decret 217/2022:

1. Tenint en compte els principis d'educació comuna i d'atenció a la diversitat als quals es refereix l'article 5.4 d'aquest decret, s'han de disposar els mitjans necessaris per a respondre a les necessitats educatives concretes de l'alumnat, considerant les seues circumstàncies i els diferents ritmes d'aprenentatge.

2. Les mesures adoptades han de formar part del projecte educatiu del centre i s'han d'orientar a permetre a tot l'alumnat el desenvolupament de les competències previst en el perfil d'eixida i la consecució dels objectius de l'educació secundària obligatòria, sense que este fet puga impedir-li la promoció al curs o etapa següent o l'obtenció del títol de graduat o graduada en educació secundària obligatòria.

3. Els centres educatius que imparteixen ensenyaments d'educació secundària obligatòria han de fer les adaptacions pertinents i han de facilitar les mesures i els suports necessaris, d'acord amb la normativa vigent, perquè l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu pugua cursar estos estudis. Així mateix, s'han d'establir les mesures més adequades perquè les condicions de realització de les avaluacions s'adapten a les necessitats d'aquest alumnat.

4. Totes les mesures educatives per a l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu s'han d'ajustar al que disposa la normativa vigent en matèria d'inclusió educativa.

8. Recursos.

Existeix una enorme varietat de materials i recursos didàctics, des dels més tradicionals com el material imprès, fins els més innovadors com l'ús de les noves tecnologies i internet. Cal visibilitzar, a més a més, els models de referència femenins en l'àmbit de l'economia i l'emprenedoria. Per tant, es seleccionaran materials amb aquest fi. Així mateix, és impossible donar una llista exhaustiva de recursos, però citem:

- Material imprès.
- Pissarra, esborrador i guixos. La pissarra és un instrument indispensable per a l'explicació de la unitat i correcció d'exercicis per part del professorat i/o de l'alumnat.
- Material informàtic. Les noves tecnologies de la informació han entrat amb força en l'àmbit educatiu.
- La xarxa Internet és una eina poderosa sempre que s'utilitze amb uns objectius clars que eviten la dispersió i les pèrdues de temps (Competència Digital).
- Diapositives elaborades per la professora.
- Projector i pantalla.
- Premsa diària d'informació general, premsa diària especialitzada i revistes d'informació.
- Anuaris i altres fonts estadístiques
- Documents de pàgines webs especialitzades.
- Manuals i normativa de referència.
- Aules (plataforma per a la docència de la Generalitat Valenciana).

9. Avaluació i recuperació.

9.1. Criteris d'avaluació i la seua relació amb les competències específiques.

Els criteris d'avaluació estan redactats com resultats d'aprenentatge i inclouen processos de diferent complexitat, sabers bàsics de diferent tipus i contextos de realització adequats a la naturalesa de l'execució dels aprenentatges que evidencien, amb l'objecte de possibilitar-ne l'observació i avaluació en contextos reals.

S'han seqüenciat els sabers bàsics i els criteris d'avaluació de manera que el procés d'avaluació permeta l'ús de diversos procediments i instruments d'avaluació.

Els sabers bàsics i els criteris d'avaluació s'han programat per a facilitar la identificació i avaluació dels aprenentatges bàsics del nivell educatiu, facilitant així l'atenció a la diversitat des de les programacions d'aula i la continuïtat dels aprenentatges.

Les activitats de les diferents unitats didàctiques i tant els treballs individuals com en grup, ens permetran conèixer l'evolució del nostre alumnat. Així farem possible una **avaluació formativa i contínua**.

En la següent taula, podem veure la connexió entre les competències específiques de la matèria, els criteris d'avaluació i els sabers bàsics. D'aquesta manera, es facilita molt la feina de l'avaluació a l'hora del compliment de les competències específiques tenint en compte els criteris d'avaluació.

Competències específiques	Criteris d'avaluació	Sabers bàsics
1. Identificar els problemes bàsics econòmics bàsics vinculats amb l'escassetat i la necessitat de triar, relacionant-los amb situacions de l'entorn més pròxim.	1.1. Identificar el problema bàsic de l'escassetat a partir d'experiències viscudes en el seu entorn comparant-lo amb les necessitats econòmiques que ha tingut en cada etapa de la seua vida.	1.1. La importància de l'economia. L'economia i el seu impacte en la vida de la ciutadania. L'escassetat, elecció i assignació de recursos. Necessitats econòmiques en les etapes de la vida.
	1.2. Identificar el cost d'oportunitat en la presa de decisions, analitzant situacions quotidianes de la seua realitat més pròxima.	1.1. La importància de l'economia. L'economia i el seu impacte en la vida de la ciutadania. L'escassetat, elecció i assignació de recursos. Necessitats econòmiques en les etapes de la vida.
	1.3. Descriure la realitat econòmica actual, analitzant com repercuteix en el benestar social del seu entorn més pròxim.	1.1. La importància de l'economia. L'economia i el seu impacte en la vida de la ciutadania. L'escassetat, elecció i assignació de recursos. Necessitats econòmiques en les etapes de la vida.
2. Analitzar les qualitats individuals i col·lectives que caracteritzen una actitud emprenedora i posar-les en pràctica, mitjançant el treball cooperatiu, per a trobar noves oportunitats de millora en l'entorn social i econòmic més pròxim basades en principis d'equitat, coeducació i igualtat.	2.1. Posar en pràctica habilitats socials, de motivació, lideratge i de cooperació en diferents contextos de treball en equip, utilitzant diferents estratègies comunicatives basades en principis d'equitat, coeducació i igualtat.	1.2. Eines per a emprendre. El treball en equip, la intel·ligència emocional, la comunicació i el lideratge. Tècniques per a desenvolupar la creativitat. Innovació al servei de la societat. El desenvolupament d'iniciatives emprenedores.
	2.2. Analitzar els resultats aconseguits en el seu treball diari amb consciència de l'esforç personal aplicat i els assoliments obtinguts, realitzant propostes de millora.	1.2. Eines per a emprendre. El treball en equip, la intel·ligència emocional, la comunicació i el lideratge. Tècniques per a desenvolupar la creativitat. Innovació al servei de la societat. El desenvolupament d'iniciatives emprenedores.
	2.3. Identificar les fortaleces i febleses personals, relacionant-les amb els diferents àmbits de desenvolupament personal i la vida diària i aplicant-les en l'elaboració de propostes de millora amb creativitat i hàbits d'estudi i treball.	1.2. Eines per a emprendre. El treball en equip, la intel·ligència emocional, la comunicació i el lideratge. Tècniques per a desenvolupar la creativitat. Innovació al servei de la societat. El desenvolupament d'iniciatives emprenedores.
3. Descriure la importància del paper de les famílies, les empreses i l'Estat en el funcionament de l'economia, analitzant la realitat socioeconòmica de l'entorn més pròxim de l'alumnat.	3.1. Identificar com es produeix el desenvolupament econòmic i el benestar social avaluant, amb sentit crític, el paper dels diferents agents econòmics i les seues relacions, establint la seua connexió amb fets rellevants.	2.1. Les persones consumidores: consum responsable. Les persones consumidores i els seus drets. Valoració del model de consum actual. Balançament alimentari. El poder del consum responsable: Estalvi energètic, ús transport sostenible, comerç just, comerç de proximitat i d'empreses sostenibles.
	3.2. Descriure els principals costos i beneficis que suposa per a la societat els comportaments en el mercat per part dels agents econòmics, manifestant actituds de respecte i interès i debatent sobre això per a desenvolupar l'autonomia i l'esperit crític.	2.2. Les empreses i les persones emprenedores. Les empreses i l'economia circular. La creació de valor compartit: econòmic, social i mediambiental. Cooperativisme i empreudoria social. Pimes, startups i vivens d'empreses.
	3.3. Representar el flux circular de la renda assenyalant el paper dels diferents agents econòmics.	1.1. La importància de l'economia. Els agents econòmics i aproximació al flux circular de la renda.
	3.4. Identificar el paper de l'Estat a través d'algunes de les seues principals actuacions, reflexionant sobre el seu impacte econòmic i social.	2.3. L'Estat. Aproximació al sector públic. Funcions i Estat de Benestar. Els serveis públics: educació, sanitat i serveis socials. Assignació dels serveis per nivells de govern. Funcions bàsiques de la Seguretat Social.
4. Identificar els principals objectius macroeconòmics relacionats amb el mercat de treball, la redistribució de la renda, el creixement i els preus que els facen comprendre la seua realitat, fent servir fonts i eines bàsiques d'anàlisi.	4.1. Identificar alguns indicadors macroeconòmics bàsics de l'economia, analitzant dades contrastades i valorant aquells que tenen en compte aspectes redistributius i socials.	3.4. Producció i creixement sostenible. Globalització: avantatges i inconvenients. Introducció als indicadors de creixement. Alternatives al creixement.
	4.2. Descriure el funcionament del mercat de treball, identificant els signes de desigualtat de gènere de manera crítica.	3.1. L'entorn laboral. El mercat de treball. Ocupació i desocupació. Cerca de treball: currículum i entrevista laboral. Desigualtat de gènere en el món laboral. La brexa salarial i el sostre de vidre. Drets de les persones treballadores.
	4.3. Definir la inflació i els seus efectes sobre els consumidors, les empreses i l'economia en general, mitjançant la interpretació de dades facilitades.	3.2. Estabilitat de preus. Els diners i els diferents mitjans de pagament. Monedes socials. Falsos mites de les monedes virtuals. Tipus d'interès i inflació.
	4.4. Analitzar aquells indicadors bàsics que els ajuden a conèixer la situació de l'economia, la seua estructura, el seu nivell de competitivitat i cap on es dirigeix per a aconseguir un món més sostenible, equitatiu i igualitari.	3.4. Producció i creixement sostenible. Globalització: avantatges i inconvenients. Introducció als indicadors de creixement. Alternatives al creixement.
5. Explicar la connexió entre l'activitat de l'Estat i la necessitat de finançament públic per al compliment dels seus objectius, així com, identificar les principals figures tributàries, valorant la funció social i el paper redistributiu dels impostos en la societat.	5.1. Diferenciar els diferents tipus d'ingressos públics, especialment els impostos, reflexionant sobre la seua necessitat i el seu paper en el manteniment de l'Estat de Benestar.	3.3. El sistema tributari. Eina d'igualtat i equitat. Introducció a l'Educació civico tributària. Sensibilitat davant els efectes negatius derivats del frau fiscal i l'evasió fiscal. El pagament d'impostos i els valors de justícia, equitat i solidaritat. Principis tributaris. La necessitat dels ingressos públics. Principals mesures públiques com a instruments de redistribució de la renda.
	5.2. Relacionar els diferents tributs amb els nivells d'administracions públiques, identificant-los amb les polítiques de despesa.	3.3. El sistema tributari. Eina d'igualtat i equitat. Introducció a l'Educació civico tributària. Sensibilitat davant els efectes negatius derivats del frau fiscal i l'evasió fiscal. El pagament d'impostos i els valors de justícia, equitat i solidaritat. Principis tributaris. La necessitat dels ingressos públics. Principals mesures públiques com a instruments de redistribució de la renda.
	5.3. Relacionar el frau fiscal amb la igualtat i la redistribució de la renda i la riquesa, valorant la importància del comportament cívic com a contribuents.	3.3. El sistema tributari. Eina d'igualtat i equitat. Introducció a l'Educació civico tributària. Sensibilitat davant els efectes negatius derivats del frau fiscal i l'evasió fiscal. El pagament d'impostos i els valors de justícia, equitat i solidaritat. Principis tributaris. La necessitat dels ingressos públics. Principals mesures públiques com a instruments de redistribució de la renda.
6. Recopilar informació de diferents fonts econòmiques que permeten investigar la realitat, seleccionant dades fiables que donen rigor a les propostes de millora del projecte de col·laboració amb un servei a la comunitat.	6.1. Resumir textos econòmics senzills utilitzant correctament la terminologia econòmica adaptada al nivell educatiu en activitats orals i escrites de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional, en les diferents llengües del currículum, utilitzant un llenguatge no discriminatori.	
	6.2. Seleccionar notícies d'actualitat econòmica, que donen resposta a les propostes de millora del projecte de serveis a la comunitat.	
	6.3. Diferenciar fets i opinions de la informació obtinguda, generant un comportament crític cap a les fonts consultades.	
7. Dissenyar un projecte senzill de col·laboració amb un servei a la comunitat que possibilita la millora de la qualitat de vida de les persones i del medi ambient, basant-se en els principis recollits en els Objectius de Desenvolupament Sostenible.	7.1. Assenyalar iniciatives en el seu entorn més pròxim, relacionades amb els ODS que identifiquen oportunitats per a millorar l'àmbit local i global, des d'una perspectiva crítica i constructiva.	Bloc 4. La nova economia. Objectius de Desenvolupament Sostenible. Agenda 2030. Noves tendències econòmiques: l'Economia del Bé Comú i l'Economia Circular. Disseny d'un projecte de col·laboració amb un servei a la comunitat: una solució pròxima.
	7.2. Dissenyar un projecte senzill de col·laboració amb un servei a la comunitat, donant resposta a necessitats detectades en el seu entorn local.	Bloc 4. La nova economia. Objectius de Desenvolupament Sostenible. Agenda 2030. Noves tendències econòmiques: l'Economia del Bé Comú i l'Economia Circular. Disseny d'un projecte de col·laboració amb un servei a la comunitat: una solució pròxima.
	7.3. Analitzar les oportunitats que el projecte de col·laboració amb un servei a la comunitat dissenyat ofereix a la seua realitat més pròxima, reforçant l'autoestima, la creativitat i el sentit de pertinença.	Bloc 4. La nova economia. Objectius de Desenvolupament Sostenible. Agenda 2030. Noves tendències econòmiques: l'Economia del Bé Comú i l'Economia Circular. Disseny d'un projecte de col·laboració amb un servei a la comunitat: una solució pròxima.

9.2. Instruments d'avaluació (i la seua relació amb els criteris d'avaluació).

Per l'avaluació del Taller d'Economia s'utilitzaran els següents instruments avaluadors:

- **PROVES ESCRITES:** Es faran les proves escrites necessàries dels sabers bàsics.
- **QUADERN DE CLASSE:** El quadern de classe es demanarà, com a mínim, una vegada per avaluació, i per a la seua qualificació es tindran en compte els següents apartats:
 - Presentació, ordre, ortografia,
 - Correcció de les activitats i mesura en la qual estan totes les activitats completes.
- **EXERCICIS PUNTUABLES I TREBALLS D'INVESTIGACIÓ:** molt importants al llarg de tot el curs, al ser una matèria de caràcter pràctic. Es valoraran els exercicis efectuats a classe i els fets a casa i corregits a classe, així com la participació de l'alumnat a l'aula.
- **PRESENTACIONS ORALS:** constitueix un instrument d'avaluació de les capacitats de l'alumnat, ja que resulta essencial el domini de la capacitat lingüística en el món de l'emprenedoria.
- **COMPORTAMENT I ACTITUD:** es valoraran els següents aspectes:
 - Puntualitat i assistència a classe.
 - Puntualitat en l'entrega de treballs, quadern...
 - Participació activa a classe: interès, esforç...
 - Disposició del material i la cura que es tinga d'ell.
 - Respecte cap a la resta de companys/es i a l'entorn.

9.3. Criteris de qualificació i recuperació.

La qualificació de cada trimestre es determinarà a partir dels següents criteris:

- **10% Actitud** treballadora, participativa i col·laborativa. Per mitjà de l'observació directa, s'avaluaran aquests elements durant les sessions. Si es falta a més d'un 15% de les sessions sense justificant de la falta, la nota d'actitud serà zero.
- **20% Treballs en grup.** Caldrà la participació activa i respectuosa, així com la predisposició a desenvolupar la creativitat conjuntament.
- **10% Quadern de classe individual.** Es recollirà abans de cada avaluació i es comprovarà el contingut.
- **60% Proves escrites.** Es realitzaran una o dues per avaluació i es traurà la nota mitjana. Aquestes proves estaran formades per preguntes variades de desenvolupament, verdader/fals, tipus test, aplicació de continguts a exemples reals i exercicis numèrics quan n'hi hagi. En aquestes es tindrà en compte l'ortografia que podrà restar com a màxim un punt (0'05 per error).

Per a determinar la qualificació del procés d'aprenentatge per avaluacions haurem de tenir en compte tots els instruments d'avaluació abans citats. L'avaluació serà positiva quan l'alumne/a haja superat el 50% del total sumat, sempre que cap dels instruments avaluadors no hagen sigut qualificats com a molt deficients. Aquests seran considerats molt deficients, quan la qualificació en cada apartat siga inferior al 35% de la nota i quan no es donen els instruments propis per avaluar, és a dir:

- L'alumne/a no participe activament.
- L'alumne/a no faça exercicis diaris ni entregue els treballs.
- L'alumne/a no tinga quadern de treball.
- L'alumne/a no trebal·le a classe.
- Expulsions de classe.
- Faltes d'assistència injustificades.
- L'alumne/a no supere el 35% de la nota en les proves escrites de cada avaluació.

Aquesta matèria estarà aprovada quan l'alumnat obtinga, com a mínim, la qualificació de suficient en les tres avaluacions; o bé quan en cada avaluació, per separat, obtinga una puntuació major o igual al 35% de la nota màxima possible i la mitjana aritmètica de totes les avaluacions siga superior al 50%.

L'alumnat que no supere els continguts mínims de cada avaluació se'ls indicarà les seues deficiències i es farà un seguiment dels seus progressos.

Nota avaluació parcial: La nota de l'avaluació serà la mitjana ponderada anterior, sempre que la nota mitjana de les proves escrites sigui superior a 4, i que cap d'elles serà inferior a 4. Per aprovar l'avaluació, la nota final ha de ser igual o superior a 5.

Nota avaluació final: mitjana aritmètica de les tres avaluacions. Si la nota és igual o superior a 5, aprova la matèria.

Recuperació parcial: al final de curs i abans de l'última avaluació es farà una prova escrita de recuperació final, de les mateixes característiques que l'anterior, perquè si alguna persona té pendent alguna part tinga l'oportunitat de superar l'àrea. Si no aprova, haurà de presentar-se a l'avaluació extraordinària de finals de juny-principis de juliol i entregar tota la feina exigida (exercicis de repàs, treballs pendents,...) el dia de la prova. Si supera la prova, qualificació igual o superior al 50% i entrega correctament tots els treballs exigits l'alumnat aprovarà l'assignatura.

10. Temporalització.

La temporalització de les unitats didàctiques serà flexible en funció de cada tema i activitats i de les necessitats de cada alumne/a. A continuació, s'inclou un quadre orientatiu de la temporalització per cada unitat didàctica:

UNITAT DIDÀCTICA	AVALUACIÓ	PERÍODES LECTIUS
UD 1. Economia i ferramentes per a emprendre.	1a AVALUACIÓ	14-16h
UD 2. Les famílies i les empreses.		10-12h
UD 3. L'Estat i el sistema tributari.	2a AVALUACIÓ	10-12h
UD 4. Entorn laboral.		10-12h
UD 5. Diners i estabilitat de preus.		6-8h
UD 6. Producció i creixement sostenible.	3a AVALUACIÓ	6-8h
UD 7. La nova economia.		10-12h

11. Avaluació de la pràctica docent i indicadors d'èxit.

Avaluar l'aprenentatge no és només mesurar els assoliments, significa a més acompanyar a l'alumnat i trobar en cada moment la millor manera d'ajudar-lo a aconseguir la millor ruta per a l'aprenentatge significatiu, local i real.

Aquest enfocament enriqueix el concepte d'evolució, ja que implica que, a més de recollir el resultat final de l'aprenentatge o els èxits dels estudiants, el professorat ha de considerar la millora constant del seu exercici.

Per a això, s'estableixen diferents graus de sistematització i de registre de la informació que s'observa, el que facilita els processos de personalització de l'aprenentatge.

Professora:
 Departament:
 Data:
 Matèria:

INDICADOR	VALORACIÓ	PROPOSTES - NOTES
1. Realitza l'avaluació inicial al principi de curs per ajustar la programació al nivell dels estudiants.		
2. Detecta els coneixements previs de cada unitat didàctica.		
3. Revisa, amb freqüència, els treballs proposats a l'aula i fora d'ella.		
4. Proporciona la informació necessària sobre la resolució de les tasques i com pot millorar-les.		
5. Corregeix i explica de forma habitual els treballs i les activitats de l'alumnat, i dona pautes per a la millora dels seus aprenentatges.		
6. Utilitza suficients criteris d'avaluació que atenguen de manera equilibrada l'avaluació dels diferents continguts.		
7. Afavoreix els processos d'autoavaluació i coavaluació.		
8. Proposa noves activitats que faciliten l'adquisició d'objectius quan aquests no han estat prou assolits.		
9. Proposa noves activitats de major nivell quan els objectius han estat assolits amb suficiència.		
10. Utilitza diferents tècniques d'avaluació en funció dels continguts, el nivell dels/de les estudiants/es, etc.		
11. Empra diferents mitjans per informar dels resultats a l'alumnat i a les famílies.		

2.3. Formació i Orientació Personal i Professional – 4t ESO.

1. Introducció.

La present matèria d'opció està dissenyada per a oferir-la en el quart curs de l'Educació Secundària Obligatòria.

Des de la matèria de Formació i Orientació Personal i Professional es pretén que integrant en el currículum competències que proporcionen a l'alumnat experiències d'aprenentatge sobre si mateix, coneixement de l'entorn i del món laboral, es contribuïska a reforçar l'acció orientadora i es fomenta una major maduresa vocacional de l'alumnat amb projecció cap al futur.

Aquesta es concep amb caràcter eminentment pràctic i aplicat. Des d'una metodologia d'aprenentatge activa i experiencial, l'alumnat tindrà la possibilitat d'entrenar habilitats d'autoreflexió, explorar el context i adquirir eines per a la presa de decisions i per al disseny d'un projecte d'orientació personal, acadèmic i professional. Mitjançant activitats de treball en equip podrà exercitar les habilitats personals i socials necessàries per a participar, crear i desenvolupar-se en els grups humans en els quals interactua i les habilitats que li facilitaran la gestió de les transicions al llarg de la seua vida.

Formació i Orientació Personal i Professional està plantejada com a matèria d'opció per al quart curs de l'Educació Secundària Obligatòria, un curs amb un clar caràcter orientador. Les competències plantejades tenen continuïtat amb les que s'han adquirit durant l'etapa de Primària i els tres primers cursos de l'Educació Secundària Obligatòria, i estan formulades en relació amb el perfil d'eixida de l'alumnat quan finalitza l'ensenyament bàsic.

Cada competència específica va acompanyada d'una descripció que detalla el sentit i la fonamentació del que s'espera que l'alumnat adquireisca, i amplia la informació sobre les actuacions que l'alumnat duria a terme, el context en què ho faria i els sabers que mobilitzaria per a fer-ho. Aquesta descripció ens informa, a més, de les connexions amb les competències clau i els desafiaments del segle XXI.

Per a elaborar questa programació s'ha tingut en compte la **Llei Orgànica 3/2020, de 29 de desembre** per la que es modifica la Llei Orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'Educació.

A més, el **Reial Decret 217/2022, de 29 de març, pel qual s'estableix l'ordenació i els ensenyaments mínims de l'Educació Secundària Obligatòria** estableix els objectius d'aquesta etapa i remarca desenvolupar en l'alumnat capacitats que els permeten desenvolupar l'esperit emprenedor i la confiança en si mateix, la

participació, el sentit crític, la iniciativa personal i la capacitat per a aprendre a aprendre, planificar, prendre decisions i assumir responsabilitats al llarg de la vida.

I també el **Decret 107/2022, de 5 d'agost**, del Consell, pel qual s'estableix l'ordenació i el currículum de l'Educació Secundària Obligatòria.

2. Objectius de l'ESO.

D'acord amb el que estableix l'article 7 del Reial Decret 217/2022, l'educació secundària obligatòria ha de contribuir a desenvolupar en l'alumnat les capacitats que els permeten:

1. Assumir responsablement els seus deures, conèixer i exercir els seus drets en el respecte als altres, practicar la tolerància, la cooperació i la solidaritat entre les persones i grups, exercitar-se en el diàleg refermant els drets humans com a valors comuns d'una societat plural i preparar-se per a l'exercici de la ciutadania democràtica.
2. Desenvolupar i consolidar hàbits de disciplina, estudi i treball individual i en equip com a condició necessària per a una realització eficaç de les tasques de l'aprenentatge i com a mitjà de desenvolupament personal.
3. Valorar i respectar les diferències de gèneres i la igualtat de drets i oportunitats entre ells. Rebutjar els estereotips que suposen discriminació entre homes i dones.
4. Enfortir les seues capacitats afectives en tots els àmbits de la personalitat i en les seues relacions amb els altres, així com rebutjar la violència, els prejudicis de qual-sevol tipus, els comportaments sexistes i resoldre pacíficament els conflictes.
5. Desenvolupar destreses bàsiques en la utilització de les fonts d'informació per a adquirir, amb sentit crític, nous coneixements. Desenvolupar les competències tecnològiques bàsiques i avançar en una reflexió ètica sobre el seu funcionament i utilització.
6. Concebre el coneixement científic com un saber integrat, que s'estructura en diferents disciplines, així com conèixer i aplicar els mètodes per a identificar els problemes en els diversos camps del coneixement i de l'experiència.
7. Desenvolupar l'esperit emprenedor i la confiança en si mateix, la participació, el sentit crític, la iniciativa personal i la capacitat per a aprendre a aprendre, planificar, prendre decisions i assumir responsabilitats.

8. Comprendre i expressar amb correcció, oralment i per escrit, en les llengües oficials, el valencià, com a llengua pròpia, i el castellà, com a llengua cooficial, textos i missatges complexos, i iniciar-se en el coneixement, la lectura i l'estudi de la literatura.

9. Comprendre i expressar-se en una o més llengües estrangeres de manera apropiada.

10. Conèixer, valorar i respectar els aspectes bàsics de la cultura i la història pròpies i dels altres, incloses les llengües familiars, així com el patrimoni artístic i cultural, com a mostra del multilingüisme i de la multiculturalitat del món, que també s'ha de valorar i respectar.

11. Conèixer i acceptar el funcionament del seu cos i el dels altres, respectar les diferències, consolidar els hàbits de cura i salut corporals i incorporar l'educació física i la pràctica de l'esport per a afavorir el desenvolupament personal i social. Conèixer i valorar la dimensió humana de la sexualitat en tota la seua diversitat.

12. Valorar críticament els hàbits socials relacionats amb la salut, el consum, la cura, l'empatia i el respecte cap als éssers vius, especialment els animals, i el medi ambient, i contribuir a la conservació i millora.

13. Apreciar la creació artística i comprendre el llenguatge de les diferents manifestacions artístiques utilitzant diversos mitjans d'expressió i representació.

14. Prendre consciència de les problemàtiques que té plantejades la humanitat i que es concreten en els Objectius de Desenvolupament Sostenible.

3. Competències específiques de la matèria.

La matèria de Formació i Orientació Personal i Professional a 4t de l'ESO té com a objectiu el desenvolupament de les següents competències específiques:

1. Identificar en si mateix alguns processos psicològics bàsics implicats en l'aprenentatge, la conducta i les emocions, i desenvolupar processos d'autoregulació que li permeten un aprenentatge al llarg de la vida.
2. Reconèixer alguns factors personals i socioculturals que intervenen en la comprensió de si mateix en relació amb els altres i en l'adaptació al context social i professional, i respectar i valorar la diversitat.
3. Explorar l'entorn, identificar les oportunitats de desenvolupament personal, acadèmic i professional, i utilitzar de manera crítica la informació.

4. Definir metes realistes, ajustades al coneixement de si mateix, i utilitzar la informació rellevant per a resoldre la incertesa i adoptar una actitud proactiva en la presa de decisions personals, acadèmiques i professionals.
5. Dissenyar un projecte personal, acadèmic i professional propi i conjugar les necessitats i els interessos personals i vocacionals amb les oportunitats de l'entorn i les destreses necessàries en la presa de decisions.

4. Connexions de les competències específiques.

4.1. Connexions entre les competències específiques.

En primer lloc, la **competència específica 1**, l'autoconeixement, és el primer pas per a l'orientació, implica analitzar els processos propis d'aprenentatge, emocionals i conductuals, i autoregular-los, així com l'exploració dels valors, els interessos o les fortaleses propis. Aquest coneixement és essencial per al desenvolupament de la CE2, CE4 i CE5.

La **competència específica 2**, complementa l'anterior en el coneixement de si mateix en el context de les interaccions socials i es vincula amb les competències CE1, CE4 i CE5.

Pel que fa a la **competència específica 3**, connecta amb la CE4 i CE5, ja que l'exploració de l'entorn acadèmic i professional ofereix el coneixement necessari per a prendre decisions i dissenyar el projecte personal, acadèmic i professional.

A més, la **competència específica 4**, posa en acció la resta de competències, la presa de decisions conjuga la CE1, CE2 i CE3 i el resultat es plasma en el desenvolupament de la CE5.

Finalment, la **competència específica 5**, atès que articula un projecte personal, acadèmic i professional, requereix la contribució de totes les altres competències, la CE1, CE2, CE3 i CE4.

4.2. Connexions amb les competències específiques d'altres àrees.

La matèria de Formació i Orientació Personal i Professional té relacions amb altres matèries estudiades i cal remarcar que, tant la competència específica 1 com la 2 són competències relacionades amb totes les matèries de l'etapa, el coneixement de si mateix, de com aprèn i es relaciona amb els altres, es posen en joc en qualse-

vol situació d'aprenentatge i convivència en el context escolar. Així mateix, la CE4 contribuirà a millorar la presa de decisions present en les diverses matèries.

I viceversa, la resta de matèries també contribuïran al desenvolupament de les competències d'aquesta matèria. Totes les competències de les matèries de llengües són imprescindibles per al desenvolupament de les competències plantejades en Formació i Orientació Personal i Professional i en vertebraren l'aprenentatge. Es posen en acció en els processos comunicatius en els àmbits personal, social, acadèmic i professional, són un instrument essencial en l'autoconeixement i el coneixement de l'entorn i fonamentals en el desenvolupament dels projectes personals i professionals.

Una de les matèries amb la qual presenta una gran vinculació és la de **Valors Ètics i Cívics**, especialment les CE1, CE2, CE4 i CE6, que es relacionen amb les CE1, CE2, CE4 i CE5 de Formació i Orientació Personal i Professional en la mesura que contribueixen a la gestió emocional en situacions de conflicte, l'ús del diàleg per a arribar a acords, la identificació d'estereotips i la responsabilitat i la justícia social en les nostres accions per a combatre la desigualtat.

La matèria de **Geografia i Història** també hi està estretament relacionada, les seues CE4, CE7 i CE8 es relacionen amb totes les competències de la matèria de Formació i Orientació Personal i Professional, des de l'anàlisi de l'activitat econòmica a l'assumpció de valors democràtics i la participació en projectes que afavorisquen un entorn social més just i solidari.

En aquest sentit, **Cultura Clàssica**, en les CE1 i CE2, contribueix a aquest coneixement del món i el funcionament social, i es relaciona especialment amb la CE2 de Formació i Orientació Personal i Professional.

Des **d'Educació Plàstica i Visual**, la CE2, la CE4 i la CE5 es relacionen amb la CE1, CE3 i CE5 de Formació i Orientació Personal i Professional, ja que afavoreixen el procés creatiu necessari per a millorar les habilitats personals, l'ús dels recursos digitals i són imprescindibles en l'elaboració de qualsevol projecte.

De la mateixa manera contribueix la CE4 de **Música** i la CE3 **d'Educació Física**.

Seguint amb la matèria **d'Educació Física**, també presenten una vinculació la CE1 i la CE5 amb la CE1, CE4 i CE5 de Formació i Orientació Personal i Professional, ja que contribueixen a millorar el benestar físic i mental i la promoció d'hàbits de vida saludables.

Troblem una relació estreta entre les CE2, CE5 i CE7 de **Tecnologia i Digitalització** i totes les competències de Formació i Orientació Personal i Professional. Són

fonamentals aquestes competències per a l'exploració de l'entorn virtual en els àmbits personal, social, acadèmic i professional, també per la contribució que tenen al desenvolupament dels àmbits esmentats i en el procés creatiu d'elaboració de projectes.

La CE1 i la CE8 de **Matemàtiques** es vinculen amb les CE2, CE2 i CE4 de Formació i Orientació Personal i Professional en la mesura que s'aborda la resolució de problemes socials i professionals i la gestió de les emocions davant de la incertesa i l'error per a millorar els processos d'aprenentatge.

Biologia es relaciona en les seues CE2, CE3 i CE5 amb la CE1, la CE3, la CE4 i la CE5 de Formació i Orientació Personal i Professional quant al plantejament pel que fa a l'ús de la ciència per a analitzar els problemes i trobar-hi solucions, en el desenvolupament del pensament crític i l'ús de fonts fiables d'informació i en el desenvolupament d'hàbits de vida saludables i la prevenció de les addiccions i les situacions de risc.

La matèria de **Física i Química** està relacionada en les seues CE3 i CE4 amb les CE1, CE2, CE3 i CE4 de Formació i Orientació Personal i Professional en la mesura que coincideixen en l'ús del coneixement científic com a instrument del pensament crític i la importància de la ciència en els avanços socials i en l'ús del coneixement.

La matèria optativa de 2n d'ESO, **Emprenedoria Social i Sostenible**, es relaciona en la CE1 i CE2 amb la CE2 i CE4 de Formació i Orientació Personal i Professional en la mesura que afavoreixen el desenvolupament de les destreses per a identificar qualitats personals i les habilitats socioemocionals per al treball en equip, afavorir els processos de presa de decisions i afrontar les diverses transicions al llarg de la vida.

La matèria d'**Economia i Emprenedoria** en les seues C1, C2 i C5 es relaciona amb la C2, C4 i C5 de Formació i Orientació Personal i Professional en la mesura que les dues coincideixen a plantejar el disseny i el desenvolupament d'un projecte personal i desenvolupar habilitats socials i emocionals per al treball en equip i les estratègies de comunicació eficaç.

Finalment, cal assenyalar la vinculació directa de la matèria Formació i Orientació Personal i Professional amb l'orientació acadèmica i professional que es du a terme durant tota l'etapa i especialment en 4t d'ESO.

4.3. Connexions amb les competències clau.

Competències específiques	Competències Clau
1. Identificar en si mateix alguns processos psicològics bàsics implicats en l'aprenentatge, la conducta i les emocions, i desenvolupar processos d'autoregulació que li permeten un aprenentatge al llarg de la vida.	CCL, CPSAA
2. Reconèixer alguns factors personals i socioculturals que intervenen en la comprensió de si mateix en relació amb els altres i en l'adaptació al context social i professional, i respectar i valorar la diversitat.	CCL, CPSAA, CC
3. Explorar l'entorn, identificar les oportunitats de desenvolupament personal, acadèmic i professional, i utilitzar de manera crítica la informació.	CCL, CD, CP
4. Definir metes realistes, ajustades al coneixement de si mateix, i utilitzar la informació rellevant per a resoldre la incertesa i adoptar una actitud proactiva en la presa de decisions personals, acadèmiques i professionals.	CCL, CE, CMCT, CPSAA
5. Dissenyar un projecte personal, acadèmic i professional propi i conjuar les necessitats i els interessos personals i vocacionals amb les oportunitats de l'entorn i les destreses necessàries en la presa de decisions.	CCL, CPSAA, CCEC, CD, CE

Llegenda de les Competències Clau:

CCL: competència en comunicació lingüística.

CD: competència digital.

CPSAA: competència personal, social i d'aprendre a aprendre.

CC: competència ciutadana.

CE: competència emprenedora.

CCEC: competència en consciència i expressió culturals.

CP: competència en comunicació plurilingüe.

STEM: competència matemàtica i competència en ciència, tecnologia i enginyeria.

5. Sabers bàsics.

La matèria de Formació i Orientació Personal i Professional fa una selecció dels sabers bàsics que respon als que es consideren necessaris per al desenvolupament de les competències específiques. L'organització, per la seua banda, es correspon amb les diverses fases de l'orientació personal, acadèmica i professional, i està vinculada directament al pla d'orientació acadèmica i professional que es desenvolupa en els centres educatius. S'estableixen tres blocs de sabers que són necessaris per a l'adquisició i el desenvolupament de les cinc competències específiques de la matèria.

Els sabers bàsics que contribueixen a adquirir les competències específiques s'organitzen en tres blocs:

Bloc 1: Autoconeixement i relacions interpersonals.

Subbloc 1.1. Processos psicològics bàsics i fonaments biològics a la conducta.

- Processos psicològics bàsics implicats en l'aprenentatge.
- Processos psicològics bàsics implicats en les emocions.
- Fonaments biològics de la conducta.

Subbloc 1.2. Coneixement de si mateix.

- Adolescència i formació de la identitat.
- Fortaleses, febleses, metes, interessos i valors.
- Autopercepció, expectatives i autoeficàcia.
- Conductes de risc, addiccions i hàbits de vida saludables.
- Habilitats per a la vida: cognitives, emocionals i socials.
- Afrontament de la incertesa i l'estrès.
- Habilitats d'organització i gestió.
- Autoconeixement vocacional.
- Oci i temps lliure.
- Autonomia personal.

Subbloc 1.3. Interaccions socials.

- Cultura i desenvolupament individual i social.
- Desenvolupament personal dins del grup. Influència de la pressió del grup.
- Consciència social i compromís amb la justícia social.
- Valor de la diversitat.
- Convivència i resolució pacífica dels conflictes.
- Atribucions socials i estereotips.
- Habilitats per a relacionar-se i per a la comunicació eficaç.

Bloc 2 Exploració de l'entorn personal, acadèmic i professional.

Subbloc 2.1. Fonts d'informació per al desenvolupament personal, acadèmic i Professional.

- Internet i altres fonts d'informació.
- La fiabilitat de les fonts i actualitat de la informació.
- Serveis d'orientació en l'entorn personal, acadèmic i laboral.
- Mapa de recursos d'informació i assessorament.

Subbloc 2.2. Oportunitats de desenvolupament personal i social.

- Oportunitats de participació activa per al compromís social.

- Opcions per al desenvolupament d'habilitats i competències personals i socials.

Subbloc 2.3. Formació acadèmica i professional.

- Camps professionals i formació associada.
- Ocupacions professionals i estils de vida.
- Batxillerat, Formació Professional i altres opcions d'estudis després de 4t d'ESO.
- Titulacions, graus, qualificacions i programes de formació: oferta, accés, vinculacions i continuïtat acadèmica i professional.
- Oportunitats acadèmiques en altres països.

Subbloc 2.4. Món laboral.

- Exploració i descobriment de l'entorn de treball.
- Opcions de treball per compte d'altri i iniciativa emprenedora.
- Mercat laboral i relacions en entorn de treball.
- Revolució digital en l'entorn laboral.

Bloc 3 Procés de presa de decisions i disseny d'un projecte personal, acadèmic i Professional.

Subbloc 3.1. Procés de presa de decisions.

- Anàlisi reflexiva, sistemàtica i metòdica per a la presa de decisions.
- Identificació de les opcions millors i plantejament d'hipòtesis i la viabilitat que tenen.
- Factors que influeixen en les decisions.
- Assumpció de responsabilitats i anàlisi dels riscos.
- Verificació dels resultats i detecció d'errors.

Subbloc 3.2. Presa de decisions per al desenvolupament personal.

- Qualitats personals i suports de l'entorn.
- Habilitats per a la gestió de la carrera.
- Metes personals.
- Planificació d'estratègies per a millorar el desenvolupament i el benestar personal i social.

Subbloc 3.3. Presa de decisions acadèmiques i professionals.

- Descobriment dels interessos vocacionals i prioritització de les necessitats.
- Oportunitats acadèmiques i professionals, valoració de les que millor s'adapten a les qualitats i interessos personals.
- Identificació de l'itinerari formatiu i d'altres àrees de millora de les competències acadèmiques i professionals.
- Suports i recursos amb els quals es compta i dificultats que s'han de superar per a assolir els objectius.

- Pla d'orientació acadèmica i professional. Establiment d'un full de ruta.

Subbloc 3.4. Aproximació a la incorporació al món laboral i aprenentatge al llarg de la vida.

- Estratègies i instruments per a la cerca activa d'ocupació.
- Estratègies i recursos bàsics per a l'emprenedoria.
- Entorn personal d'aprenentatge per al desenvolupament personal, acadèmic i professional al llarg de la vida.
- Aproximació al concepte de desenvolupament de la carrera professional.

6. Situacions d'aprenentatge.

Les situacions d'aprenentatge han d'estar connectades amb els "principals reptes del segle XXI" i amb els objectius de l'etapa de l'Educació Secundària Obligatòria (ESO). La capacitat d'actuació de l'alumnat en enfrontar-se a una situació d'aprenentatge requereix mobilitzar tota mena de sabers implicats en les competències específiques: conceptes, procediments, actituds i valors.

Donat el caràcter eminentment pràctic d'aquesta matèria, les situacions d'aprenentatge promouran que l'alumnat aconseguisca afermar la seua autonomia mentre desenvolupa estratègies que li resultaran útils més enllà de l'aula. Per tant, és fonamental dissenyar activitats que permeten la pràctica i l'entrenament en les diverses habilitats que es proposen i realitzar-les tant individualment com en equip. El paper del professorat serà fonamental per a guiar la pràctica i oferir la retroalimentació necessària.

Les situacions d'aprenentatge hauran de ser variades i autèntiques i estar connectades tant amb el món real com amb les experiències i els interessos de l'alumnat. Les metodologies actives promouran el treball individual, així com la interacció, la col·laboració i la cooperació entre iguals, de manera que afavoriran que l'alumnat prenga decisions cada vegada més autònomes.

És fonamental dissenyar situacions d'aprenentatge que vinculen el context educatiu i el context social en què es desenvolupa el nostre alumnat, per mitjà de la participació activa tant en la vida del centre com en el seu entorn local, de manera que prenguen consciència de la contribució de les seues accions en el benestar individual i col·lectiu. En aquest sentit pot ser útil plantejar activitats solidàries o desenvolupar projectes d'aprenentatge i servei.

L'autoconeixement s'afavorirà amb situacions d'aprenentatge, tant individuals com col·lectives, que plantegen reptes a l'alumnat, que promoguen la reflexió sobre si mateix i sobre les relacions del grup o que utilitzen estratègies i eines per al coneixement intrapersonal i interpersonal. Per exemple, qüestionaris d'interessos,

estudis de cas, tècniques per a afrontar l'estrés davant de situacions d'incertesa o de canvi, simulacions en grup per a entrenar habilitats socials i emocionals, dinàmiques de grup en què s'assagen habilitats comunicatives en contextos socials i laborals, assemblees i debats, entre altres.

Seria interessant, per a contribuir al desenvolupament de les competències plantejades, que les situacions d'aprenentatge es dissenyen tant en el context escolar com en l'entorn pròxim de l'alumnat; per exemple, situacions que permeten a l'alumnat conèixer aspectes acadèmics i professionals del seu entorn, que poden incloure visites a centres de formació, trobades amb estudiants, tallers de cerca d'informació, etc.

En aquest sentit, les situacions d'aprenentatge també es poden enfocar al món professional mitjançant activitats en les quals s'utilitza la creació d'empreses per part de l'alumnat i es genera un aprenentatge vivencial, la simulació d'entrevistes de selecció, l'elaboració del currículum, visites a empreses, experiències en centres de treball, projectes d'investigació sobre les professions de la família o de persones pròximes, trobades amb professionals, fires de formació i ocupació, etc.

Una de les situacions d'aprenentatge més específiques d'aquesta matèria és la que guia l'alumnat en l'elaboració del projecte personal, acadèmic i professional. A més de les activitats necessàries per a obtenir la informació i prendre decisions, s'utilitzaran les tecnologies com a font de recursos i com a eina de desenvolupament del projecte.

En la següent taula es mostra la relació de les Situacions d'Aprenentatge que es desenvoluparan en aquesta matèria al llarg del curs, i la seua relació a la consecució de les competències específiques de la matèria i els criteris d'avaluació.

FORMACIÓ I ORIENTACIÓ PERSONAL I PROFESSIONAL - 4t ESO																										
Situacions d'aprenentatge		Competència Específica 1					Competència Específica 2					Competència Específica 3					Competència Específica 4					Competència Específica 5				
		Criteris d'avaluació (referències)																								
Núm.	Títol	1.1.	1.2.	1.3.	1.4.	2.1.	2.2.	2.3.	2.4.	2.5.	3.1.	3.2.	3.3.	3.4.	3.5.	4.1.	4.2.	4.3.	4.4.	4.5.	5.1.	5.2.	5.3.	5.4.		
1	Autoconeixement - així soc jo.	X	X	X		X	X																			
2	Anàlisi DAFO	X	X	X	X	X	X																			
3	Periodista per un dia	X			X																					
4	Participes en el teu entorn?	X			X																					
5	Jumanly - el flux circular de la renda							X																		
6	La importància dels impostos							X	X																	
7	El pressupost personal							X	X									X								
8	Prenem decisions							X	X									X	X	X				X		
9	Els nostres objectius - l'itinerari formatiu										X	X	X	X	X		X	X			X		X			
10	Mediació entre iguals																							X		
11	Valore el meu rendiment acadèmic		X								X	X	X	X	X	X	X				X		X			
12	Projecte acadèmic, laboral i de futur									X	X	X	X	X	X	X	X				X		X			
13	Emprenem							X																	X	
14	Debat sindicats - empreses							X			X	X	X	X	X	X										
15	El joc dels contractes laborals							X			X	X	X	X	X											
16	Elaborem el nostre currículum										X	X	X	X	X											
17	Joc de rol: l'entrevista de treball							X			X	X	X	X	X						X	X				
18	Entrevistes grupals							X			X	X	X	X	X						X	X				
19	La carta de presentació										X	X	X	X	X								X			
20	Riscos laborals i senyals							X														X				
20	Els riscos laborals al nostre IES							X														X				
Competències específiques i Criteris d'avaluació (referències i descripció textual)																										
Competència específica 1: Identificar en si mateix alguns processos psicològics bàsics implicats en l'aprenentatge, la conducta i les emocions, i desenvolupar processos d'autoregulació que li permeten un aprenentatge al llarg de la vida.																										
1.1. Reconèixer els processos cognitius i emocionals bàsics i reflexionar sobre el propi aprenentatge.																										
1.2. Reconèixer i gestionar l'ansietat en situacions d'estrès, en els contextos personals, acadèmics i professionals, mitjançant estratègies de control de les emocions.																										
1.3. Identificar i analitzar críticament les fortaleses, les febleses, les metes, els interessos i els valors personals per a aplicar-los en la planificació del projecte personal, acadèmic i professional.																										
1.4. Reconèixer situacions de risc i hàbits de vida saludables, investigar de manera rigorosa els mitjans per a millorar la salut física i mental, i utilitzar la informació adquirida per a millorar els hàbits de la vida quotidiana.																										
Competència específica 2: Reconèixer alguns factors personals i socioculturals que intervenen en la comprensió de si mateix en relació amb els altres i en l'adaptació al context social i professional, i respectar i valorar la diversitat.																										
2.1. Analitzar les habilitats socioemocionals necessàries per a actuar en els contextos interpersonals i professionals i planificar algunes estratègies per a millorar-les.																										
2.2. Identificar creences i valors culturals i socials que influeixen en la construcció de la identitat personal.																										
2.3. Analitzar i argumentar els drets de les persones, valorar la diversitat i plantejar accions davant de les situacions de violència i exclusió.																										
2.4. Participar de manera activa en dinàmiques de treball grupal i cooperatiu, contribuir a l'elaboració de projectes col·laboratius i posar en acció habilitats comunicatives i estratègies que permeten arribar a consensos.																										
2.5. Investigar els biaixos i els estereotips que poden influir en la construcció d'expectatives sobre les possibilitats personals, acadèmiques i professionals.																										
Competència específica 3: Explorar l'entorn, identificar les oportunitats de desenvolupament personal, acadèmic i professional, i utilitzar de manera crítica la informació.																										
3.1. Buscar, seleccionar i manejar críticament informació de diverses fonts per a prendre decisions vocacionals dels àmbits personal, acadèmic i professional.																										
3.2. Participar activament en les visites a centres de formació i centres de treball i analitzar la informació significativa.																										
3.3. Explorar els diversos camps professionals i conèixer els requisits, les vies d'accés, els estudis necessaris i les condicions laborals.																										
3.4. Investigar i analitzar les característiques del mercat laboral, els canvis de l'entorn professional i productiu i les ocupacions emergents, i detectar les habilitats que millor s'adapten a aquesta nova realitat.																										
3.5. Identificar les diverses opcions d'ocupació a partir de les possibilitats d'inserció per compte d'altri i per compte propi, i explorar les relacions presents en cadascuna d'aquestes.																										
Competència específica 4: Definir metes realistes, ajustades al coneixement de si mateix, i utilitzar la informació rellevant per a resoldre la incertesa i adoptar una actitud proactiva en la presa de decisions personals, acadèmiques i professionals.																										
4.1. Analitzar el context social, en relació amb la família, les amistats, la situació econòmica i les oportunitats acadèmiques i professionals, i valorar els suports amb els quals es compta i les dificultats que s'han de superar.																										
4.2. Identificar les qualitats personals i els suports de l'entorn amb què afrontar amb eficàcia nous reptes i facilitar el procés de transició a la vida adulta.																										
4.3. Contrastar i comparar la informació recopilada, plantejar hipòtesis i identificar les opcions que millor s'adapten als nostres interessos i avaluar-ne la viabilitat.																										
4.4. Verificar en el procés de presa de decisions si els passos ens condueixen a la meta correcta o cal fer ajustos o replantejar els objectius.																										
4.5. Prendre decisions a partir dels valors i les expectatives pròpies sense cedir a modes, pressió social o conductes d'evitació, i assumir la responsabilitat de les decisions.																										
Competència específica 5: Dissenyar un projecte personal, acadèmic i professional propi i conjugar les necessitats i els interessos personals i vocacionals amb les oportunitats de l'entorn i les destreses necessàries en la presa de decisions.																										
5.1. Prioritzar les necessitats i identificar els interessos personals i vocacionals mitjançant l'exploració de les oportunitats acadèmiques i professionals que ofereix l'entorn i mostrar les destreses necessàries en el procés de presa de decisions.																										
5.2. Explorar el món laboral i extraure conclusions sobre el futur professional propi.																										
5.3. Construir l'entorn personal d'aprenentatge per al desenvolupament personal, acadèmic i professional al llarg de la vida.																										
5.4. Elaborar un projecte personal, acadèmic i professional propi i incorporar l'autoconeixement, el coneixement de l'entorn acadèmic i professional i l'aproximació al món laboral.																										

Competències específiques i Criteris d'avaluació (referències i descripció textual)

Competència específica 1: Identificar en si mateix alguns processos psicològics bàsics implicats en l'aprenentatge, la conducta i les emocions, i desenvolupar processos d'autoregulació que li permeten un aprenentatge al llarg de la vida.																										
1.1. Reconèixer els processos cognitius i emocionals bàsics i reflexionar sobre el propi aprenentatge.																										
1.2. Reconèixer i gestionar l'ansietat en situacions d'estrès, en els contextos personals, acadèmics i professionals, mitjançant estratègies de control de les emocions.																										
1.3. Identificar i analitzar críticament les fortaleces, les febleses, les metes, els interessos i els valors personals per a aplicar-los en la planificació del projecte personal, acadèmic i professional.																										
1.4. Reconèixer situacions de risc i hàbits de vida saludables, investigar de manera rigorosa els mitjans per a millorar la salut física i mental, i utilitzar la informació adquirida per a millorar els hàbits de la vida quotidiana.																										
Competència específica 2: Reconèixer alguns factors personals i socioculturals que intervien en la comprensió de si mateix en relació amb els altres i en l'adaptació al context social i professional, i respectar i valorar la diversitat.																										
2.1. Analitzar les habilitats socioemocionals necessàries per a actuar en els contextos interpersonals i professionals i planificar algunes estratègies per a millorar-les.																										
2.2. Identificar creences i valors culturals i socials que influeixen en la construcció de la identitat personal.																										
2.3. Analitzar i argumentar els drets de les persones, valorar la diversitat i plantejar accions davant de les situacions de violència i exclusió.																										
2.4. Participar de manera activa en dinàmiques de treball grupal i cooperatiu, contribuir a l'elaboració de projectes col·laboratius i posar en acció habilitats comunicatives i estratègies que permeten arribar a consensos.																										
2.5. Investigar els biaixos i els estereotips que poden influir en la construcció d'expectatives sobre les possibilitats personals, acadèmiques i professionals.																										
Competència específica 3: Explorar l'entorn, identificar les oportunitats de desenvolupament personal, acadèmic i professional, i utilitzar de manera crítica la informació.																										
3.1. Buscar, seleccionar i manejar críticament informació de diverses fonts per a prendre decisions vocacionals dels àmbits personal, acadèmic i professional.																										
3.2. Participar activament en les visites a centres de formació i centres de treball i analitzar la informació significativa.																										
3.3. Explorar els diversos camps professionals i conèixer els requisits, les vies d'accés, els estudis necessaris i les condicions laborals.																										
3.4. Investigar i analitzar les característiques del mercat laboral, els canvis de l'entorn professional i productiu i les ocupacions emergents, i detectar les habilitats que millor s'adapten a aquesta nova realitat.																										
3.5. Identificar les diverses opcions d'ocupació a partir de les possibilitats d'inscripció per compte d'altri i per compte propi, i explorar les relacions presents en cadascuna d'aquestes.																										
Competència específica 4: Definir metes realistes, ajustades al coneixement de si mateix, i utilitzar la informació rellevant per a resoldre la incertesa i adoptar una actitud proactiva en la presa de decisions personals, acadèmiques i professionals.																										
4.1. Analitzar el context social, en relació amb la família, les amistats, la situació econòmica i les oportunitats acadèmiques i professionals, i valorar els suports amb els quals es compleix i les dificultats que s'han de superar.																										
4.2. Identificar les qualitats personals i els suports de l'entorn amb què afrontar amb eficàcia nous reptes i facilitar el procés de transició a la vida adulta.																										
4.3. Contrastar i comparar la informació recopilada, plantejar hipòtesis i identificar les opcions que millor s'adapten als nostres interessos i avaluar-ne la viabilitat.																										
4.4. Verificar en el procés de presa de decisions si els passos ens condueixen a la meta correcta o cal fer ajustos o replantejar els objectius.																										
4.5. Prendre decisions a partir dels valors i les expectatives pròpies sense cedir a modes, pressió social o conductes d'evitació, i assumir la responsabilitat de les decisions.																										
Competència específica 5: Dissenyar un projecte personal, acadèmic i professional propi i conjugar les necessitats i els interessos personals i vocacionals amb les oportunitats de l'entorn i les destreses necessàries en la presa de decisions.																										
5.1. Prioritzar les necessitats i identificar els interessos personals i vocacionals mitjançant l'exploració de les oportunitats acadèmiques i professionals que ofereix l'entorn i mostrar les destreses necessàries en el procés de presa de decisions.																										
5.2. Explorar el món laboral i extraure conclusions sobre el futur professional propi.																										
5.3. Construir l'entorn personal d'aprenentatge per al desenvolupament personal, acadèmic i professional al llarg de la vida.																										
5.4. Elaborar un projecte personal, acadèmic i professional propi i incorporar l'autoconeixement, el coneixement de l'entorn acadèmic i professional i l'aproximació al món laboral.																										

7. Atenció a la diversitat.

D'acord amb el que estableix l'article 19 del Reial Decret 217/2022:

1. Tenint en compte els principis d'educació comuna i d'atenció a la diversitat als quals es refereix l'article 5.4 d'aquest decret, s'han de disposar els mitjans necessaris per a respondre a les necessitats educatives concretes de l'alumnat, considerant les seues circumstàncies i els diferents ritmes d'aprenentatge.

2. Les mesures adoptades han de formar part del projecte educatiu del centre i s'han d'orientar a permetre a tot l'alumnat el desenvolupament de les competències previst en el perfil d'eixida i la consecució dels objectius de l'educació secundària

obligatòria, sense que este fet puga impedir-li la promoció al curs o etapa següent o l'obtenció del títol de graduat o graduada en educació secundària obligatòria.

3. Els centres educatius que imparteixen ensenyaments d'educació secundària obligatòria han de fer les adaptacions pertinents i han de facilitar les mesures i els suports necessaris, d'acord amb la normativa vigent, perquè l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu puga cursar estos estudis. Així mateix, s'han d'establir les mesures més adequades perquè les condicions de realització de les avaluacions s'adapten a les necessitats d'aquest alumnat.

4. Totes les mesures educatives per a l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu s'han d'ajustar al que disposa la normativa vigent en matèria d'inclusió educativa.

8. Recursos.

Existeix una enorme varietat de materials i recursos didàctics, des dels més tradicionals com el material imprès, fins els més innovadors com l'ús de les noves tecnologies i internet. Cal visibilitzar, a més a més, els models de referència femenins en l'àmbit de l'economia i l'emprenedoria. Per tant, es seleccionaran materials amb aquest fi. Així mateix, és impossible donar una llista exhaustiva de recursos, però citem:

- Material imprès.
- Pissarra, esborrador i guixos. La pissarra és un instrument indispensable per a l'explicació de la unitat i correcció d'exercicis per part del professorat i/o de l'alumnat.
- Material informàtic. Les noves tecnologies de la informació han entrat amb força en l'àmbit educatiu.
- La xarxa Internet és una eina poderosa sempre que s'utilitze amb uns objectius clars que eviten la dispersió i les pèrdues de temps (Competència Digital).
- Diapositives elaborades per la professora.
- Projector i pantalla.
- Premsa diària d'informació general, premsa diària especialitzada i revistes d'informació.
- Anuaris i altres fonts estadístiques
- Documents de pàgines webs especialitzades.
- Manuals i normativa de referència.
- Aules (plataforma per a la docència de la Generalitat Valenciana).

9. Avaluació i recuperació.

9.1. Criteris d'avaluació i la seua relació amb les competències específiques.

Els criteris d'avaluació estan redactats com resultats d'aprenentatge i inclouen processos de diferent complexitat, sabers bàsics de diferent tipus i contextos de realització adequats a la naturalesa de l'execució dels aprenentatges que evidencien, amb l'objecte de possibilitar-ne l'observació i avaluació en contextos reals.

S'han seqüenciat els sabers bàsics i els criteris d'avaluació de manera que el procés d'avaluació permeta l'ús de diversos procediments i instruments d'avaluació.

Els sabers bàsics i els criteris d'avaluació s'han programat per a facilitar la identificació i avaluació dels aprenentatges bàsics del nivell educatiu, facilitant així l'atenció a la diversitat des de les programacions d'aula i la continuïtat dels aprenentatges.

Les activitats de les diferents unitats didàctiques i tant els treballs individuals com en grup, ens permetran conèixer l'evolució del nostre alumnat. Així farem possible una **avaluació formativa i contínua**.

En la següent taula, podem veure la connexió entre les competències específiques de la matèria, els criteris d'avaluació i els sabers bàsics. D'aquesta manera, es facilita molt la feina de l'avaluació a l'hora del compliment de les competències específiques tenint en compte els criteris d'avaluació.

Competències específiques	Criteris d'avaluació	Sabers bàsics
1. Identificar en si mateix alguns processos psicològics bàsics implicats en l'aprenentatge, la conducta i les emocions, i desenvolupar processos d'autoregulació que li permeten un aprenentatge al llarg de la vida.	1.1. Reconèixer els processos cognitius i emocionals bàsics i reflexionar sobre el propi aprenentatge.	Bloc 1. Autoconeixement i relacions interpersonals.
	1.2. Reconèixer i gestionar l'ansietat en situacions d'estrès, en els contextos personals, acadèmics i professionals, mitjançant estratègies de control de les emocions.	Bloc 1. Autoconeixement i relacions interpersonals.
	1.3. Identificar i analitzar críticament les fortaleces, les febleses, les metes, els interessos i els valors personals per a aplicar-los en la planificació del projecte personal, acadèmic i professional.	Bloc 1. Autoconeixement i relacions interpersonals.
	1.4. Reconèixer situacions de risc i hàbits de vida saludables, investigar de manera rigorosa els mitjans per a millorar la salut física i mental, i utilitzar la informació adquirida per a millorar els hàbits de la vida quotidiana.	Bloc 1. Autoconeixement i relacions interpersonals.
2. Reconèixer alguns factors personals i socioculturals que intervien en la comprensió de si mateix en relació amb els altres i en l'adaptació al context social i professional, i respectar i valorar la diversitat.	2.1. Analitzar les habilitats socioemocionals necessàries per a actuar en els contextos interpersonals i professionals i planificar algunes estratègies per a millorar-les.	Bloc 1. Autoconeixement i relacions interpersonals.
	2.2. Identificar creences i valors culturals i socials que influeixen en la construcció de la identitat personal.	Bloc 1. Autoconeixement i relacions interpersonals.
	2.3. Analitzar i argumentar els drets de les persones, valorar la diversitat i plantejar accions davant de les situacions de violència i exclusió.	Bloc 1. Autoconeixement i relacions interpersonals.
	2.4. Participar de manera activa en dinàmiques de treball grupal i cooperatiu, contribuir a l'elaboració de projectes col·laboratius i posar en acció habilitats comunicatives i estratègies que permeten arribar a consensos.	Bloc 1. Autoconeixement i relacions interpersonals.
	2.5. Investigar els biaixos i els estereotips que poden influir en la construcció d'expectatives sobre les possibilitats personals, acadèmiques i professionals.	Bloc 1. Autoconeixement i relacions interpersonals.
3. Explorar l'entorn, identificar les oportunitats de desenvolupament personal, acadèmic i professional, i utilitzar de manera crítica la informació.	3.1. Buscar, seleccionar i manejar críticament informació de diverses fonts per a prendre decisions vocacionals dels àmbits personal, acadèmic i professional.	Bloc 2. Exploració de l'entorn personal, acadèmic i professional.
	3.2. Participar activament en les visites a centres de formació i centres de treball i analitzar la informació significativa.	Bloc 2. Exploració de l'entorn personal, acadèmic i professional.
	3.3. Explorar els diversos camps professionals i conèixer els requisits, les vies d'accés, els estudis necessaris i les condicions laborals.	Bloc 2. Exploració de l'entorn personal, acadèmic i professional.
	3.4. Investigar i analitzar les característiques del mercat laboral, els canvis de l'entorn professional i productiu i les ocupacions emergents, i detectar les habilitats que millor s'adapten a aquesta nova realitat.	Bloc 2. Exploració de l'entorn personal, acadèmic i professional.
	3.5. Identificar les diverses opcions d'ocupació a partir de les possibilitats d'inscripció per compte d'altri i per compte propi, i explorar les relacions presents en cadascuna d'aquestes.	Bloc 2. Exploració de l'entorn personal, acadèmic i professional.
4. Definir metes realistes, ajustades al coneixement de si mateix, i utilitzar la informació rellevant per a resoldre la incertesa i adoptar una actitud proactiva en la presa de decisions personals, acadèmiques i professionals.	4.1. Analitzar el context social, en relació amb la família, les amistats, la situació econòmica i les oportunitats acadèmiques i professionals, i valorar els suports amb els quals es compta i les dificultats que s'han de superar.	Bloc 2. Exploració de l'entorn personal, acadèmic i professional.
	4.2. Identificar les qualitats personals i els suports de l'entorn amb què afrontar amb eficàcia nous reptes i facilitar el procés de transició a la vida adulta.	Bloc 2. Exploració de l'entorn personal, acadèmic i professional.
	4.3. Contrastar i comparar la informació recopilada, plantejar hipòtesis i identificar les opcions que millor s'adapten als nostres interessos i avaluar-ne la viabilitat.	Bloc 2. Exploració de l'entorn personal, acadèmic i professional.
	4.4. Verificar en el procés de presa de decisions si els passos ens condueixen a la meta correcta o cal fer ajustos o replantejar els objectius.	Bloc 2. Exploració de l'entorn personal, acadèmic i professional.
	4.5. Prendre decisions a partir dels valors i les expectatives pròpies sense cedir a modes, pressió social o conductes d'evitació, i assumir la responsabilitat de les decisions.	Bloc 2. Exploració de l'entorn personal, acadèmic i professional.
5. Dissenyar un projecte personal, acadèmic i professional propi i conrear les necessitats i els interessos personals i vocacionals amb les oportunitats de l'entorn i les destreses necessàries en la presa de decisions.	5.1. Prioritzar les necessitats i identificar els interessos personals i vocacionals mitjançant l'exploració de les oportunitats acadèmiques i professionals que ofereix l'entorn i mostrar les destreses necessàries en el procés de presa de decisions.	Bloc 3. Procés de presa de decisions i disseny d'un projecte personal, acadèmic i professional.
	5.2. Explorar el món laboral i extraure conclusions sobre el futur professional propi.	Bloc 3. Procés de presa de decisions i disseny d'un projecte personal, acadèmic i professional.
	5.3. Construir l'entorn personal d'aprenentatge per al desenvolupament personal, acadèmic i professional al llarg de la vida.	Bloc 3. Procés de presa de decisions i disseny d'un projecte personal, acadèmic i professional.
	5.4. Elaborar un projecte personal, acadèmic i professional propi i incorporar l'autoconeixement, el coneixement de l'entorn acadèmic i professional i l'aproximació al món laboral.	Bloc 3. Procés de presa de decisions i disseny d'un projecte personal, acadèmic i professional.

9.2. Instruments d'avaluació (i la seua relació amb els criteris d'avaluació).

Per l'avaluació de Formació i Orientació Personal i Professional s'utilitzaran els següents instruments avaluadors:

- **PROVES ESCRITES:** Es faran les proves escrites necessàries dels sabers bàsics.
- **QUADERN DE CLASSE:** El quadern de classe es demanarà, com a mínim, una vegada per avaluació, i per a la seua qualificació es tindran en compte els següents apartats:
 - Presentació, ordre, ortografia,
 - Correcció de les activitats i mesura en la qual estan totes les activitats completes.
- **EXERCICIS PUNTUABLES I TREBALLS D'INVESTIGACIÓ:** molt importants al llarg de tot el curs, al ser una matèria de caràcter pràctic. Es valoraran els exercicis

efectuats a classe i els fets a casa i corregits a classe, així com la participació de l'alumnat a l'aula.

- **PRESENTACIONS ORALS:** constitueix un instrument d'avaluació de les capacitats de l'alumnat, ja que resulta essencial el domini de la capacitat lingüística en el món de l'emprenedoria.
- **COMPORTAMENT I ACTITUD:** es valoraran els següents aspectes:

- Puntualitat i assistència a classe.
- Puntualitat en l'entrega de treballs, quadern...
- Participació activa a classe: interès, esforç...
- Disposició del material i la cura que es tinga d'ell.
- Respecte cap a la resta de companys/es i a l'entorn.

9.3. Criteris de qualificació i recuperació.

La qualificació de cada trimestre es determinarà a partir dels següents criteris:

- **10% Actitud** treballadora, participativa i col·laborativa. Per mitjà de l'observació directa, s'avaluaran aquests elements durant les sessions. Si es falta a més d'un 15% de les sessions sense justificant de la falta, la nota d'actitud serà zero.
- **20% Treballs individuals, en grup i quadern de classe.** Caldrà la participació activa i respectuosa, així com la predisposició a desenvolupar la creativitat conjuntament. El quadern es recollirà abans de cada avaluació i es comprovarà el contingut.
- **70% Proves escrites.** Es realitzaran una o dues per avaluació i es traurà la nota mitjana. Aquestes proves estaran formades per preguntes variades de desenvolupament, verdader/fals, tipus test, aplicació de continguts a exemples reals i exercicis numèrics quan n'hi hagi. En aquestes es tindrà en compte l'ortografia que podrà restar com a màxim un punt (0'05 per error).

Per a determinar la qualificació del procés d'aprenentatge per avaluacions haurem de tenir en compte tots els instruments d'avaluació abans citats. L'avaluació serà positiva quan l'alumne/a haja superat el 50% del total sumat, sempre que cap dels instruments avaluadors no hagen sigut qualificats com a molt deficients. Aquests seran considerats molt deficients, quan la qualificació en cada apartat siga inferior al 35% de la nota i quan no es donen els instruments propis per avaluar, és a dir:

- L'alumne/a no participe activament.
- L'alumne/a no faça exercicis diaris ni entregue els treballs.
- L'alumne/a no tinga quadern de treball.
- L'alumne/a no trebal·le a classe.
- Expulsions de classe.
- Faltes d'assistència injustificades.

- L'alumne/a no supere el 35% de la nota en les proves escrites de cada avaluació.

Aquesta matèria estarà aprovada quan l'alumnat obtinga, com a mínim, la qualificació de suficient en les tres avaluacions; o bé quan en cada avaluació, per separat, obtinga una puntuació major o igual al 35% de la nota màxima possible i la mitjana aritmètica de totes les avaluacions siga superior al 50%.

L'alumnat que no supere els continguts mínims de cada avaluació se'ls indicarà les seues deficiències i es farà un seguiment dels seus progressos.

Nota avaluació parcial: La nota de l'avaluació serà la mitjana ponderada anterior, sempre que la nota mitjana de les proves escrites sigui superior a 4, i que cap d'elles serà inferior a 4. Per aprovar l'avaluació, la nota final ha de ser igual o superior a 5.

Nota avaluació final: mitjana aritmètica de les tres avaluacions. Si la nota és igual o superior a 5, aprova la matèria.

Recuperació parcial: al final de curs i abans de l'última avaluació es farà una prova escrita de recuperació final, de les mateixes característiques que l'anterior, perquè si alguna persona té pendent alguna part tinga l'oportunitat de superar l'àrea. Si no aprova, haurà de presentar-se a l'avaluació extraordinària de finals de juny-principis de juliol i entregar tota la feina exigida (exercicis de repàs, treballs pendents,...) el dia de la prova. Si supera la prova, qualificació igual o superior al 50% i entrega correctament tots els treballs exigits l'alumnat aprovarà l'assignatura.

10. Temporalització.

La temporalització de les unitats didàctiques serà flexible en funció de cada tema i activitats i de les necessitats de cada alumne/a. A continuació, s'inclou un quadre orientatiu de la temporalització per cada unitat didàctica:

UNITAT DIDÀCTICA	AVALUACIÓ	PERÍODES LECTIUS
UNITAT 1. Qui soc jo? Coneix-te a tu mateix.	1a AVALUACIÓ	14-16h
UNITAT 2. Coneix el teu entorn.		14-16h
UNITAT 3. Presa de decisions.	2a AVALUACIÓ	16-18h
UNITAT 4. Exploreu l'entorn acadèmic i professional.		12-14h
UNITAT 5. Descubrim el món laboral.	3a AVALUACIÓ	16-18h
UNITAT 6. Ens introduïm al món laboral.		14-16h
UNITAT 7. Projecte personal i professional.		8-10h

11. Avaluació de la pràctica docent i indicadors d'èxit.

Avaluar l'aprenentatge no és només mesurar els assoliments, significa a més acompanyar a l'alumnat i trobar en cada moment la millor manera d'ajudar-lo a aconseguir la millor ruta per a l'aprenentatge significatiu, local i real.

Aquest enfocament enriqueix el concepte d'evolució, ja que implica que, a més de recollir el resultat final de l'aprenentatge o els èxits dels estudiants, el professorat ha de considerar la millora constant del seu exercici.

Per a això, s'estableixen diferents graus de sistematització i de registre de la informació que s'observa, el que facilita els processos de personalització de l'aprenentatge.

Professora:
Departament:
Data:
Matèria:

INDICADOR	VALORACIÓ	PROPOSTES - NOTES
1. Realitza l'avaluació inicial al principi de curs per ajustar la programació al nivell dels estudiants.		
2. Detecta els coneixements previs de cada unitat didàctica.		
3. Revisa, amb freqüència, els treballs proposats a l'aula i fora d'ella.		
4. Proporciona la informació necessària sobre la resolució de les tasques i com pot millorar-les.		
5. Corregeix i explica de forma habitual els treballs i les activitats de l'alumnat, i dona pautes per a la millora dels seus aprenentatges.		
6. Utilitza suficients criteris d'avaluació que atenguen de manera equilibrada l'avaluació dels diferents continguts.		
7. Afavoreix els processos d'autoavaluació i coavaluació.		
8. Proposa noves activitats que faciliten l'adquisició d'objectius quan aquests no han estat prou assolits.		
9. Proposa noves activitats de major nivell quan els objectius han estat assolits amb suficiència.		
10. Utilitza diferents tècniques d'avaluació en funció dels continguts, el nivell dels/de les estudiants/es, etc.		
11. Empra diferents mitjans per informar dels resultats a l'alumnat i a les famílies.		

2.4. Economia i emprenedoria– 4t ESO.

1. Introducció.

La present matèria d'opció està dissenyada per a oferir-la en el quart curs de l'Educació Secundària Obligatoria.

L'economia és present en tots els aspectes de la nostra vida quotidiana, per això és important que l'alumnat adquirisca coneixements econòmics i d'emprenedoria que li permeten comprendre la realitat, especialment després dels profunds canvis que ha experimentat en els últims anys la nostra societat, en un context cada vegada més globalitzat i en el qual les relacions econòmiques són cada vegada més complexes. A més, l'estudi de la matèria permet fer una gestió adequada dels recursos individuals i col·lectius, la qual cosa contribueix a fomentar la millora en la seua qualitat de vida, el progrés i el benestar social. En l'actualitat, l'economia i l'emprenedoria, a més de donar a conèixer els elements i les regles que expliquen els esdeveniments econòmics i les conseqüències que es deriven de les decisions emprenedores, projecten valors relacionats amb la solidaritat entre persones, la importància de la sostenibilitat, o la gestió dels recursos i de la desigualtat. En aquest sentit, té un paper important la persona emprenedora que integra, d'una banda, una formació econòmica i financera i, de l'altra, una visió que l'anima a buscar oportunitats i idees que contribuïsquen a satisfer les necessitats detectades en l'entorn, i així desenvolupar estratègies per a portar aquestes idees a l'acció. Així, genera valor per als altres, innova i contribueix a millorar el benestar personal, social i cultural.

La finalitat educativa de la matèria Economia i Emprenedoria està d'acord amb la Recomanació del Consell de la Unió Europea de 22 de maig de 2018 relativa a les competències clau per a l'aprenentatge permanent, que refereix a la necessitat d'introduir en l'educació eines que permeten aconseguir que el que s'aprén es puga aplicar en temps real, i que genere noves idees, noves teories, nous productes i nous coneixements.

Per a elaborar aquesta programació s'ha tingut en compte la **Llei Orgànica 3/2020, de 29 de desembre** per la que es modifica la Llei Orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'Educació.

A més, el **Reial Decret 217/2022, de 29 de març, pel qual s'estableix l'ordenació i els ensenyaments mínims de l'Educació Secundària Obligatoria** estableix els objectius d'aquesta etapa i remarca desenvolupar en l'alumnat capacitats que els permeten desenvolupar l'esperit emprenedor i la confiança en si mateix, la participació, el sentit crític, la iniciativa personal i la capacitat per a aprendre a aprendre, planificar, prendre decisions i assumir responsabilitats al llarg de la vida.

I també el **Decret 107/2022, de 5 d'agost**, del Consell, pel qual s'estableix l'ordenació i el currículum de l'Educació Secundària Obligatoria.

2. Objectius de l'ESO.

D'acord amb el que estableix l'article 7 del Reial Decret 217/2022, l'educació secundària obligatòria ha de contribuir a desenvolupar en l'alumnat les capacitats que els permeten:

1. Assumir responsablement els seus deures, conèixer i exercir els seus drets en el respecte als altres, practicar la tolerància, la cooperació i la solidaritat entre les persones i grups, exercitar-se en el diàleg refermant els drets humans com a valors comuns d'una societat plural i preparar-se per a l'exercici de la ciutadania democràtica.
2. Desenvolupar i consolidar hàbits de disciplina, estudi i treball individual i en equip com a condició necessària per a una realització eficaç de les tasques de l'aprenentatge i com a mitjà de desenvolupament personal.
3. Valorar i respectar les diferències de gèneres i la igualtat de drets i oportunitats entre ells. Rebutjar els estereotips que suposen discriminació entre homes i dones.
4. Enfortir les seues capacitats afectives en tots els àmbits de la personalitat i en les seues relacions amb els altres, així com rebutjar la violència, els prejudicis de qualsevol tipus, els comportaments sexistes i resoldre pacíficament els conflictes.
5. Desenvolupar destreses bàsiques en la utilització de les fonts d'informació per a adquirir, amb sentit crític, nous coneixements. Desenvolupar les competències tecnològiques bàsiques i avançar en una reflexió ètica sobre el seu funcionament i utilització.
6. Concebre el coneixement científic com un saber integrat, que s'estructura en diferents disciplines, així com conèixer i aplicar els mètodes per a identificar els problemes en els diversos camps del coneixement i de l'experiència.
7. Desenvolupar l'esperit emprenedor i la confiança en si mateix, la participació, el sentit crític, la iniciativa personal i la capacitat per a aprendre a aprendre, planificar, prendre decisions i assumir responsabilitats.
8. Comprendre i expressar amb correcció, oralment i per escrit, en les llengües oficials, el valencià, com a llengua pròpia, i el castellà, com a llengua cooficial, textos i missatges complexos, i iniciar-se en el coneixement, la lectura i l'estudi de la literatura.

9. Comprendre i expressar-se en una o més llengües estrangeres de manera apropiada.

10. Conèixer, valorar i respectar els aspectes bàsics de la cultura i la història pròpies i dels altres, incloses les llengües familiars, així com el patrimoni artístic i cultural, com a mostra del multilingüisme i de la multiculturalitat del món, que també s'ha de valorar i respectar.

11. Conèixer i acceptar el funcionament del seu cos i el dels altres, respectar les diferències, consolidar els hàbits de cura i salut corporals i incorporar l'educació física i la pràctica de l'esport per a afavorir el desenvolupament personal i social. Conèixer i valorar la dimensió humana de la sexualitat en tota la seua diversitat.

12. Valorar críticament els hàbits socials relacionats amb la salut, el consum, la cura, l'empatia i el respecte cap als éssers vius, especialment els animals, i el medi ambient, i contribuir a la conservació i millora.

13. Apreciar la creació artística i comprendre el llenguatge de les diferents manifestacions artístiques utilitzant diversos mitjans d'expressió i representació.

14. Prendre consciència de les problemàtiques que té plantejades la humanitat i que es concreten en els Objectius de Desenvolupament Sostenible.

3. Competències específiques de la matèria.

La matèria d'Economia i emprenedoria a 4t de l'ESO té com a objectiu el desenvolupament de les següents competències específiques:

1. Dissenyar un projecte personal que genere valor per a la societat, analitzar les fortaleeses i febleses pròpies i gestionar de manera eficaç les emocions.
2. Utilitzar estratègies de conformació d'equips i mostrar habilitats socials d'empatia, respecte i lideratge en les dinàmiques de treball en diferents contextos, i analitzar el valor de cooperar amb altres persones.
3. Identificar necessitats de les persones en l'àmbit local i global i proposar solucions senzilles, innovadores i sostenibles per a satisfer-les, amb sentit ètic i solidari, i analitzar els seus punts forts i febles i el possible impacte en l'entorn econòmic.
4. Identificar els recursos necessaris en el procés de desenvolupament de la idea o la solució creativa proposada i les possibles fonts financeres necessàries per a l'obtenció d'aquests recursos i aplicar al seu projecte emprenedor.

5. Presentar i exposar idees i solucions creatives que transmeten missatges convincents adequats al context i als objectius de cada situació, i utilitzar estratègies comunicatives eficaces, respectuoses i inclusives.
6. Analitzar aspectes bàsics de l'economia i les finances, valorar críticament el problema de l'escassetat de recursos, la necessitat de triar, així com els principals objectius de l'economia actual, i desenvolupar idees que donen solucions eficaces, equitatives i sostenibles.
7. Dissenyar i analitzar de manera cooperativa i àgil prototips innovadors i sostenibles, a través d'estratègies eficaces de disseny, i validar els seus resultats de manera ètica, crítica i sostenible.

4. Connexions de les competències específiques.

4.1. Connexions entre les competències específiques.

En primer lloc, la **competència específica 1**, es relaciona amb la CE 2, relativa a la formació de grups de treball en el procés d'ideació de solucions emprenedores. D'altra banda, es relaciona amb la CE 3, ja que l'autoconeixement i el coneixement dels altres és fonamental per a després generar aquestes solucions emprenedores, així com amb la CE 6, pel que fa a la seua relació amb l'anàlisi crítica de l'escassetat i altres problemes bàsics de l'economia. Finalment es relaciona amb la CE 7, ja que aquesta competència és el procés constructiu del prototip.

Pel que fa a la **competència específica 2**, cal destacar la seua relació amb la CE 3 per la importància del treball en equip per al disseny d'idees innovadores. També es relaciona amb la CE 5, en el sentit de la posada en marxa d'estratègies de comunicació efectives i respectuoses, per mitjà dels equips de treball. A més, es relaciona amb la CE7, atesa la importància dels grups de treball a l'hora del disseny i la planificació de prototips. Com hem vist abans, hi ha una relació estreta amb la CE 1.

A més, la **competència específica 3**, es relaciona directament amb la CE4, atesa la necessitat de cerca de recursos en el procés de creació de solucions emprenedores. És també molt clara la relació amb la CE 5 per l'exigència de comunicar i explicar de manera efectiva aquestes. Aquesta competència es relaciona igualment amb la CE 6, ja que valora la idea emprenedora dins d'un entorn econòmic sostenible des d'un punt de vista ètic. Finalment, es relaciona amb la CE 7 per la necessitat de plasmar la solució innovadora en un prototip. Així mateix, hem esmentat abans la seua relació amb la CE 1 i la CE 2.

Per altra banda, la **competència específica 4**, es relaciona amb la CE 6, ja que cal tindre en compte, a l'hora de la cerca de recursos necessaris per a la posada en marxa de solucions innovadores, el problema de l'escassetat de recursos. A més a més té relació amb la CE 7, perquè també cal considerar els recursos a l'hora de dissenyar prototips àgils i innovadors.

La **competència específica 5**, es relaciona amb la CE 6, tenint en compte la importància d'una comunicació efectiva i respectuosa a l'hora de valorar els problemes econòmics, i amb la CE 2, per la necessitat d'una bona comunicació en els equips de treball, així com la CE 7 per la necessitat d'exposar el prototip treballat.

La **competència específica 6**, ja s'ha comentat anteriorment la seua relació amb la CE 1, CE 3, CE 4 i CE 5. Aquesta competència està relacionada amb la CE 1 a causa de la necessitat de realitzar un projecte personal abans d'identificar els problemes econòmics actuals, la CE 3 per l'elaboració d'idees, la CE 4 necessària per a detectar els recursos necessaris i la CE 5, ja que es presenta i s'exposa el projecte.

Finalment, la **competència específica 7**, té relació amb la resta de competències, ja que el prototip és el resultat final del projecte d'emprenedoria que fa l'alumnat.

4.2. Connexions amb les competències específiques d'altres àrees.

La matèria d'Economia i Emprenedoria té relacions amb altres matèries estudiades tant en el curs de quart de l'ESO com els cursos previs de l'etapa d'Educació Secundària Obligatoria a causa de la seua visió àmplia del món i la societat. Així doncs, la matèria té especial relació amb les matèries de l'àrea de les ciències socials i humanitats, com ara Geografia i Història, Educació en Valors Cívics i Ètics, però també amb àmbits relacionats amb les matemàtiques, les llengües o les ciències naturals. Al mateix temps, té relació amb matèries optatives relacionades amb l'economia, com ara Emprenedoria Social i Sostenibilitat, Taller d'Economia o Formació i Orientació Personal i Professional.-

Les competències 1, 2 i 5 de la matèria d'Economia i Emprenedoria estan associades amb les competències comunicatives de les diferents llengües estudiades:

- Llengua Castellana i Literatura i Valencià: Llengua i Literatura, ja que les dues llengües permeten una acció comunicativa i són de gran ajuda per a expressar els principis econòmics i la interacció en els grups de treball necessaris en la matèria. Així doncs, competències com ara la comprensió oral (CE 2), la comprensió escrita (CE 3), l'expressió oral (CE 4), l'expressió escrita (CE 5), la mediació (CE 7) i la lectura (CE 8) són fonamentals per a assolir els objectius del curs.

- Primera Llengua Estrangera, la competència 2 (comprensió oral) i la competència 3 (comprensió escrita) són de gran rellevància per a comprendre millor els diferents aspectes de l'economia global.

Les competències 3 i 6 de la nostra matèria tenen relació amb les matèries de Geografia i Història, Biologia i Geologia i Educació en Valors Cívics i Ètics.

- Geografia i Història: les competències de la matèria de Geografia i Història tenen un nexa comú amb la matèria d'Economia i Emprenedoria. La competència 5 explica les interrelacions econòmiques i la seua repercussió en la societat tan necessària per a poder donar resposta mitjançant solucions innovadores que es fan en la matèria d'Economia i Emprenedoria, i la competència 8 de la matèria de socials, que promou projectes cooperatius tenint com a base la Unió Europea.
- Educació en Valors Cívics i Ètics: les competències de la matèria tenen una perspectiva enfocada al desenvolupament de valors i actituds respectuoses amb l'entorn. És per això que hi ha una especial relació, com ara la competència 2, associada a la cultura de la pau; la competència 7, que posa l'accent en la sostenibilitat del planeta, o la competència 6, que descriu la lluita contra la desigualtat i la injustícia.
- Biologia i Geologia: les competències específiques de la matèria treballen temes sobre sostenibilitat, com ara la conservació amb responsabilitat de totes de les formes de vida i el planeta (CE 7) i l'adopció d'hàbits de comportament en l'activitat quotidiana responsables amb l'entorn (CE 10).

La competència 4 té especial relació amb Matemàtiques i Física i Química, a causa de la necessitat d'aquestes per al càlcul d'aspectes tècnics i financers.

- Matemàtiques: algunes de les competències matemàtiques que són necessàries tracten de resoldre problemes relacionats amb situacions diverses de l'àmbit social (CE 1), construir models matemàtic-funcionals amb l'objectiu d'interpretar problemes rellevants (CE 3) i interpretar missatges orals i escrits complexos de manera formal, i emprar el llenguatge matemàtic (CE 6).
- Física i Química: des de la matèria es treballa la resolució de problemes científics a partir de treballs de recerca abordables en l'àmbit experimental (CE 1), analitzar fenòmens naturals (CE 5) i la utilització de representacions gràfiques (CE 7).

La competència 7 està associada a la creació de prototips, aspecte molt útil en la matèria de Tecnologia i Digitalització.

- Tecnologia i Digitalització: competències com ara la gestió dels recursos disponibles (CE 2), l'ús responsable i sostenible d'objectes i materials (CE 4) o l'ús de la tecnologia al desenvolupament personal, social i professional (CE 7) ajudaran a adquirir la competència específica de la matèria d'Economia i Emprenedoria.

4.3. Connexions amb les competències clau.

Competències específiques	Competències Clau
1. Dissenyar un projecte personal que genere valor per a la societat, analitzar les fortaleces i febleses pròpies i gestionar de manera eficaç les emocions.	CPSAA, CE, CCEC, CC
2. Utilitzar estratègies de conformació d'equips i mostrar habilitats socials d'empatia, respecte i lideratge en les dinàmiques de treball en diferents contextos, i analitzar el valor de cooperar amb altres persones.	CCL, CP, CPSAA, CC, CE
3. Identificar necessitats de les persones en l'àmbit local i global i proposar solucions senzilles, innovadores i sostenibles per a satisfer-les, amb sentit ètic i solidari, i analitzar els seus punts forts i febles i el possible impacte en l'entorn econòmic.	STEM, CC, CCEC
4. Identificar els recursos necessaris en el procés de desenvolupament de la idea o la solució creativa proposada i les possibles fonts financeres necessàries per a l'obtenció d'aquests recursos i aplicar al seu projecte empenedor.	CE, STEM
5. Presentar i exposar idees i solucions creatives que transmeten missatges convincent adequats al context i als objectius de cada situació, i utilitzar estratègies comunicatives eficaçes, respectuoses i inclusives.	CCL, CP, CE, CC, CPSAA, CD
6. Analitzar aspectes bàsics de l'economia i les finances, valorar críticament el problema de l'escassetat de recursos, la necessitat de triar, així com els principals objectius de l'economia actual, i desenvolupar idees que donen solucions eficaçes, equitatives i sostenibles.	CC, CE
7. Dissenyar i analitzar de manera cooperativa i àgil prototips innovadors i sostenibles, a través d'estratègies eficaçes de disseny, i validar els seus resultats de manera ètica, crítica i sostenible.	CD, STEM, CC, CPSAA, CE

Llegenda de les Competències Clau:

CCL: competència en comunicació lingüística.

CD: competència digital.

CPSAA: competència personal, social i d'aprendre a aprendre.

CC: competència ciutadana.

CE: competència empenedora.

CCEC: competència en consciència i expressió culturals.

CP: competència en comunicació plurilingüe.

STEM: competència matemàtica i competència en ciència, tecnologia i enginyeria.

5. Sabers bàsics.

La matèria d'Economia i Emprenedoria aporta conceptes econòmics i empresarials necessaris perquè l'alumnat tinga una visió global que li permeta fer anàlisis crítiques i fonamentades a partir de l'estudi de casos sobre la realitat econòmica, valorar la importància de generar idees i dissenyar prototips per a desenvolupar un projecte empresarial i els efectes que aquest provoca en els diferents àmbits de la vida. A més, permet aprofitar aquests aprenentatges per a generar una actitud proactiva i compromesa amb la societat i per a aconseguir més benestar tant col·lectiu com individual a partir d'idees innovadores i responsables amb el seu entorn.

Els sabers bàsics que contribueixen a adquirir les competències específiques s'organitzen en tres blocs:

Bloc 1: Economia (CE3, CE5, CE6, CE7)

Grup de sabers 1.1. El problema bàsic de l'economia.

La importància de l'economia. Economia positiva i normativa. Microeconomia, Macroeconomia. El problema econòmic: l'escassetat de recursos i la necessitat de triar. El comportament de les persones en les decisions econòmiques. Els agents econòmics i el flux circular de la renda.

Grup de sabers 1.2. Funcionament del mercat.

L'entorn economicoempresarial. El funcionament dels mercats. El mercat i les oportunitats de negoci: anàlisi de l'entorn general o macroentorn; estratègies d'anàlisi de l'entorn específic o microentorn.

Grup de sabers 1.3. Principals objectius de l'economia actual.

Producció i creixement sostenible. Ocupació i control de preus. Indicadors. Sensibilitat davant de desigualtats econòmiques i distribució de la renda. El paper de l'Estat. Estratègies de revisió dels processos d'integració econòmica i globalització. L'economia col·laborativa. La petjada ecològica i l'economia circular. L'economia social i solidària. Els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) i el desenvolupament local.

Bloc 2.

Grup de sabers 2.1. La figura de la persona emprenedora.

El perfil de la persona emprenedora. Tècniques de diagnòstic de febleses i forteses. Creativitat, idees i solucions. La innovació àgil. Comunicació, motivació i lideratge. Habilitats socials. Gestió d'emocions. Estratègies de gestió de la incertesa i la presa de decisions en contextos canviants. L'error i la validació com a oportunitats per a aprendre. Estratègies d'exploració de l'entorn. Cerca i gestió de la informació. Perseverança, iniciativa i flexibilitat en l'anàlisi de presa de decisions.

Grup de sabers 2.2. Finances de la persona emprenedora.

El sistema financer. Control i gestió dels diners. Fonts i control d'ingressos i despeses. Recursos financers a curt i llarg termini i la seua relació amb el benestar financer. L'endeutament. Fonts de finançament i captació de recursos financers. La gestió del risc financer.

Bloc 3.

Grup de sabers 3.1. Decisions per a dur a terme el projecte emprenedor.

La decisió empresarial com a font de transformació social. Recursos per a dur a terme un projecte emprenedor. Missió, visió i valors de l'empresa o entitat. L'empresa i la seua responsabilitat social. Emprenedoria en els sectors productius des d'una perspectiva de gènere. Les funcions i l'organització de l'empresa. Els equips en les empreses i les organitzacions: estratègies de formació i funcionament d'equips de treball.

Grup de sabers 3.2. Pla de realització del projecte emprenedor.

Planificació, gestió i execució d'un projecte emprenedor. Mètodes d'anàlisi de la competència. El prototip del projecte emprenedor: eines de desenvolupament, presentació, difusió i validació. L'usuari com a consumidor i destinatari final del prototip: drets i obligacions de les persones consumidores. Drets sobre el prototip: la propietat intel·lectual i industrial.

6. Situacions d'aprenentatge.

Les situacions d'aprenentatge han d'estar connectades amb els "principals reptes del segle XXI" i amb els objectius de l'etapa de l'Educació Secundària Obligatòria (ESO). La capacitat d'actuació de l'alumnat en enfrontar-se a una situació d'aprenentatge requereix mobilitzar tota mena de sabers implicats en les competències específiques: conceptes, procediments, actituds i valors.

La matèria d'Economia i Emprenedoria contribueix a formar persones crítiques i responsables davant dels problemes actuals relatius al medi ambient, la degradació del planeta i l'excés de consum, per a ser conscients de la importància de les seues accions i la seua repercussió negativa en el bé comú.

Al mateix temps, la matèria contribueix a donar resposta a problemes de l'entorn pròxim i posa de manifest el compromís en l'àmbit local i global, i valora així les competències, les qualitats i els hàbits que ha de tindre una persona emprenedora conscient dels reptes del segle XXI.

En aquest sentit, és necessari fer reflexionar a l'alumnat davant de situacions d'inequitat i exclusió que generen un sentiment d'empatia i justícia social des d'una perspectiva col·lectiva, una resolució pacífica dels conflictes amb solucions creatives que tinguen com a premissa la cooperació. Igualment, l'alumnat ha de

reflexionar sobre la importància de l'emprenedoria en el desenvolupament econòmic i la creació de valor, l'anàlisi de nous models de negoci més sostenibles amb l'entorn.

Alguns criteris per a dissenyar situacions d'aprenentatge des d'aquesta perspectiva són els següents:

- Estar relacionades amb activitats de l'àmbit local i pròxim a l'alumnat que establisca relacions amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible, que incorporen els desafiaments globals als quals ens enfrontem dia a dia, com ara la desigualtat, el medi ambient, l'ocupació, l'escassetat, la propietat intel·lectual, la qual cosa els permeta descobrir el funcionament de l'economia i l'activitat empresarial.
- Establir relacions amb altres matèries per a adquirir una visió integral de l'economia i assumir responsabilitats i compromisos, des d'una perspectiva interdisciplinària.
- Dissenyar-se per a incentivar la reflexió, promoure la competència clau d'aprendre a aprendre i desenvolupar un enfocament crític, amb la finalitat d'aconseguir actituds sensibles, comportaments responsables i proactius que permeten aprofitar les oportunitats socials i econòmiques.
- Estimular el foment de la lectura i l'escriptura a través de diferents canals que els permeten ser ciutadans crítics i respectuosos davant de diferents arguments i opinions, així com remarcar la necessitat de potenciar les habilitats comunicatives necessàries a l'hora d'emprendre un projecte personal.
- Permetre que siguen abordades tant de manera individual com grupal, incorporar un enfocament inclusiu, coeducatiu, donar visibilitat a la rellevància del paper de les dones en l'activitat empresarial, i amb l'ús de tècniques de treball tant cooperatiu com col·laboratiu, a través d'activitats dialògiques, de debat, d'explicació de resultat de tasques.
- Connectar els continguts amb experiències i sentiments personals de l'alumnat que han tingut lloc en altres contextos, i mobilitzar la capacitat d'argumentació mitjançant el llenguatge verbal i no verbal.
- Potenciar els talents individuals i utilitzar eines que possibiliten l'estímul de la creativitat, la participació activa de l'alumnat, per a afrontar els problemes des de diferents perspectives segons la seua diversitat personal i cultural.

- Incloure l'acceptació i el maneig de la incertesa tractada des de l'aula i que done resposta a qüestions que li serviran per a enfocar el seu futur de treball o estudis i fins i tot la possibilitat, a partir d'una iniciativa dissenyada a l'aula, de poder traslladar-les fora d'aquesta.
- És necessari que impulsen un bon ús de les noves tecnologies a l'aula i que aprenguen nous programes, aplicacions i eines informàtiques per a fomentar l'alfabetització digital i audiovisual de l'alumnat i la gamificació a l'aula per a incrementar la seua motivació, autonomia i el ventall de recursos necessaris per a analitzar correctament la disciplina.
- Són activitats inclusives i que utilitzen els principis del Disseny Universal d'Aprenentatge.

Així doncs, s'utilitzaran metodologies participatives com l'aprenentatge cooperatiu, de manera que es potencie la motivació de l'alumnat fent-ho partícip del seu aprenentatge. Així mateix, s'exigeix en l'alumnat la seua implicació, de manera que la professora es convertisca en una guia de l'aprenentatge que siga capaç d'explicar conceptes, resoldre dubtes, mostrar-li recursos, etc. buscant sempre **fomentar l'autonomia** de l'alumnat perquè siga capaç de situar-se eficaçment en el seu entorn.

En la següent taula es mostra la relació de les Situacions d'Aprenentatge que es desenvoluparan en aquesta matèria al llarg del curs, i la seua relació a la consecució de les competències específiques de la matèria i els criteris d'avaluació.

Situacions d'Aprenentatge		Competència Específica 1				Competència Específica 2				Competència Específica 3			Competència Específica 4			Competència Específica 5			Competència Específica 6				Competència Específica 7		
Núm.	Títol	Criteris d'avaluació (referències)																							
		1.1.	1.2.	1.3.	1.4.	2.1	2.2.	2.3	2.4	3.1.	3.2.	3.3.	4.1.	4.2.	4.3.	5.1.	5.2.	5.3.	6.1.	6.2.	6.3	6.4	7.1.	7.2.	7.3.
1	Necessitats primàries i secundàries després de la pandèmia																		X						
2	Les necessitats segons Maslow																		X						
3	Joc: els tipus de béns																		X						
4	El cost d'oportunitat - New Amsterdam																		X						
5	El flux circular de la renda i els agents econòmics																		X						
6	La destrucció del món																		X						
7	INE - Els sectors econòmics																		X						
8	Costos, ingressos i beneficis empresarials																			X		X			
9	Les oportunitats de negoci																			X		X			
10	La oferta i la demanda																					X			
11	Eco Stranger Things																					X			
12	Càlcul de les Taxes del mercat laboral																			X					
13	L'atur al món																			X					
14	La discriminació al mercat laboral																			X					
15	El currículum i Joc de rol: entrevista de treball																			X					
16	FALSOS AUTÒNOMS - PEL·LÍCULA "ARTURO Y EL ALGORITMO"																			X					
17	Reorganitzant les despeses públiques																X	X	X						
18	La importància dels impostos																X	X	X						
19	Creació del nostre partit polític - Elaboració de memes i activitat contribueixes?																X	X	X						
20	Economia en el pati de l'institut													X	X										
20	Les criptomonedes													X	X								X		
21	Classificació de les despeses - elaboració del pressupost personal														X	X							X		
22	Calculem les pensions																						X		
23	Activitats economia col·laborativa, economia circular i petjada ecològica											X								X	X				
22	Repte: els ODS.	X			X	X											X	X	X						
23	Coneixem a persones emprenedores.		X																						
24	Repte empenedor.	X			X	X								X	X				X						
25	Elaboració del DAFO personal.	X	X		X	X											X	X	X						
26	Activitats creatives	X			X	X			X	X															
27	Activitats innovació	X			X	X			X	X															
28	Retolador grupal - Repte torre espagueti	X	X		X	X			X	X			X												
29	Lideratge i comunicació - PEL·LÍCULA "DUELO DE HERMANOS"	X	X		X	X			X	X	X		X												
30	El projecte empenedor - treball final en equiu.	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		X	X			X					X	X	X

Competències específiques i Criteris d'avaluació (referències i descripció textual)

Competència específica 1: Dissenyar un projecte personal que genere valor per a la societat, analitzar les fortaleces i febleses pròpies i gestionar de manera eficaç les emocions.			
1.1. Fer una planificació i una organització de les diferents tasques per a dur a terme un projecte personal, resoldre possibles dificultats amb creativitat i mostrar esforç i tenacitat.			
1.2. Utilitzar estratègies d'anàlisi de les fortaleces i les febleses personals i comparar-les amb les qualitats pròpies de les persones emprenedores.			
1.3. Gestionar de manera eficaç les emocions i les destreses personals, i promoure i desenvolupar actituds creatives.			
1.4. Analitzar els resultats aconseguits amb consciència de l'esforç personal aplicat i els assoliments obtinguts, i fer propostes de millora sobre el mateix treball.			
Competència específica 2: Utilitzar estratègies de conformació d'equips i mostrar habilitats socials d'empatia, respecte i lideratge en les dinàmiques de treball en diferents contextos, i analitzar el valor de cooperar amb altres persones.			
2.1. Construir equips de treball basats en principis d'equitat, coeducació i igualtat entre dones i homes, i utilitzar estratègies que faciliten la identificació i l'optimització dels recursos humans necessaris que condueixen a la consecució del repte proposat.			
2.2. Mostrar habilitats socials, de motivació, lideratge i de cooperació i innovació àgil en diferents contextos de treball en equip, i utilitzar diferents estratègies comunicatives.			
2.3. Respectar les aportacions dels altres en les diferents dinàmiques de treball i fases del procés dut a terme, i assumir les decisions preses de manera col·lectiva.			
2.4. Assumir amb confiança la incertesa, les dificultats i els errors que poden sorgir en els mateixos processos d'aprenentatge.			
Competència específica 3: Identificar necessitats de les persones en l'àmbit local i global i proposar solucions senzilles, innovadores i sostenibles per a satisfer-les, amb sentit ètic i solidari, i analitzar els seus punts forts i febles i el possible impacte en l'entorn econòmic			
3.1. Identificar en l'entorn més pròxim les idees innovadores que donen resposta a necessitats locals i globals, i promoure el desenvolupament sostenible.			
3.2. Comprovar que les idees de negoci proposades responen de manera innovadora i sostenible a les necessitats detectades, descriure els seus avantatges i inconvenients i analitzar l'impacte que poden generar en l'entorn econòmic.			
3.3. Aplicar metodologies àgils que faciliten la superació de reptes econòmics plantejats i l'obtenció de solucions a les necessitats detectades, amb sentit ètic i solidari.			
Competència específica 4: Identificar els recursos necessaris en el procés de desenvolupament de la idea o la solució creativa proposada i les possibles fonts financeres necessàries per a l'obtenció d'aquests recursos i aplicar al seu projecte empenedor.			
4.1. Identificar els recursos materials, immaterials i digitals necessaris en el procés d'ideació creativa i analitzar la perspectiva sostenible.			
4.2. Seleccionar algunes fonts financeres bàsiques i valorar l'horitzó temporal i el risc que impliquen en el projecte.			
4.3. Argumentar la necessitat del control del pressupost personal com a eina essencial de la viabilitat del projecte, i reflexionar sobre el risc de l'endeutament i les seues conseqüències en el procés d'emprenedoria.			
Competència específica 5: Presentar i exposar idees i solucions creatives que transmeten missatges convincents adequats al context i als objectius de cada situació, i utilitzar estratègies comunicatives eficaçes, respectuoses i inclusives.			
5.1. Validar les idees i les solucions presentades mitjançant missatges convincents i adequats al context i objectius concrets, i utilitzar estratègies comunicatives àgils adaptades a cada situació comunicativa.			
5.2. Presentar i exposar, amb claredat i coherència, les idees i les solucions creatives, i valorar la importància de mantindre una comunicació eficaç i respectuosa al llarg de tot el procés dut a terme.			
5.3. Utilitzar correctament la terminologia econòmica i financera adaptada al nivell educatiu en activitats orals i escrites de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional, en les diferents llengües del currículum i utilitzar un llenguatge no discriminatori.			
Competència específica 6: Analitzar aspectes bàsics de l'economia i les finances, valorar críticament el problema de l'escassetat de recursos, la necessitat de triar, així com els principals objectius de l'economia actual, i desenvolupar idees que donen solucions eficaçes.			
6.1. Identificar el problema econòmic de l'escassetat de recursos i la necessitat de triar, així com prendre consciència de les conseqüències d'aquest en la societat.			
6.2. Identificar els efectes de la desocupació, la desigualtat de la renda, l'economia submergida i la inflació en alguns contextos i situacions reals, i descriure alguna mesura correctora per a cadascun d'aquests.			
6.3. Descriure les característiques de l'economia col·laborativa, circular i social, i valorar l'impacte que tenen en diferents entorns.			
6.4. Interpretar algunes activitats econòmiques de la vida quotidiana des del punt de vista financer.			
Competència específica 7: Dissenyar i analitzar de manera cooperativa i àgil prototips innovadors i sostenibles, a través d'estratègies eficaçes de disseny, i validar els seus resultats de manera ètica, crítica i sostenible.			
7.1. Dissenyar un prototip final innovador i sostenible, i avaluar de manera crítica i ètica la seua aportació a l'entorn.			
7.2. Analitzar de manera crítica el procés de disseny dels prototips creats, i establir comparacions entre l'efectivitat, la viabilitat i l'adequació aconseguida en els processos i els resultats obtinguts.			
7.3. Utilitzar estratègies eficaçes de disseny i seleccionar aquelles que faciliten l'execució del prototip final de manera àgil i cooperativa.			

7. Atenció a la diversitat.

D'acord amb el que estableix l'article 19 del Reial Decret 217/2022:

1. Tenint en compte els principis d'educació comuna i d'atenció a la diversitat als quals es refereix l'article 5.4 d'aquest decret, s'han de disposar els mitjans necessaris per a respondre a les necessitats educatives concretes de l'alumnat, considerant les seues circumstàncies i els diferents ritmes d'aprenentatge.
2. Les mesures adoptades han de formar part del projecte educatiu del centre i s'han d'orientar a permetre a tot l'alumnat el desenvolupament de les competències previst en el perfil d'eixida i la consecució dels objectius de l'educació secundària obligatòria, sense que este fet puga impedir-li la promoció al curs o etapa següent o l'obtenció del títol de graduat o graduada en educació secundària obligatòria.
3. Els centres educatius que imparteixen ensenyaments d'educació secundària obligatòria han de fer les adaptacions pertinents i han de facilitar les mesures i els suports necessaris, d'acord amb la normativa vigent, perquè l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu puga cursar estos estudis. Així mateix, s'han d'establir les mesures més adequades perquè les condicions de realització de les avaluacions s'adapten a les necessitats d'aquest alumnat.
4. Totes les mesures educatives per a l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu s'han d'ajustar al que disposa la normativa vigent en matèria d'inclusió educativa.

8. Recursos.

Existeix una enorme varietat de materials i recursos didàctics, des dels més tradicionals com el material imprès, fins els més innovadors com l'ús de les noves tecnologies i internet. Cal visibilitzar, a més a més, els models de referència femenins en l'àmbit de l'economia i l'emprenedoria. Per tant, es seleccionaran materials amb aquest fi. Així mateix, és impossible donar una llista exhaustiva de recursos, però citem:

- Material imprès.
- Pissarra, esborrador i guixos. La pissarra és un instrument indispensable per

a l'explicació de la unitat i correcció d'exercicis per part del professorat i/o de l'alumnat.

- Material informàtic. Les noves tecnologies de la informació han entrat amb força en l'àmbit educatiu.
- La xarxa Internet és una eina poderosa sempre que s'utilitze amb uns objectius clars que eviten la dispersió i les pèrdues de temps (Competència Digital).
- Diapositives elaborades per la professora.
- Projector i pantalla.
- Premsa diària d'informació general, premsa diària especialitzada i revistes d'informació.
- Anuaris i altres fonts estadístiques
- Documents de pàgines webs especialitzades.
- Manuals i normativa de referència.
- Aules (plataforma per a la docència de la Generalitat Valenciana).

9. Avaluació i recuperació.

9.1. Criteris d'avaluació i la seua relació amb les competències específiques.

Els criteris d'avaluació estan redactats com resultats d'aprenentatge i inclouen processos de diferent complexitat, sabers bàsics de diferent tipus i contextos de realització adequats a la naturalesa de l'execució dels aprenentatges que evidencien, amb l'objecte de possibilitar-ne l'observació i avaluació en contextos reals.

S'han seqüenciat els sabers bàsics i els criteris d'avaluació de manera que el procés d'avaluació permeta l'ús de diversos procediments i instruments d'avaluació.

Els sabers bàsics i els criteris d'avaluació s'han programat per a facilitar la identificació i avaluació dels aprenentatges bàsics del nivell educatiu, facilitant així l'atenció a la diversitat des de les programacions d'aula i la continuïtat dels aprenentatges.

Les activitats de les diferents unitats didàctiques i tant els treballs individuals com en grup, ens permetran conèixer l'evolució del nostre alumnat. Així farem possible una **avaluació formativa i contínua**.

En la següent taula, podem veure la connexió entre les competències específiques de la matèria, els criteris d'avaluació i els sabers bàsics. D'aquesta manera, es facilita molt la feina de l'avaluació a l'hora del compliment de les competències específiques tenint en compte els criteris d'avaluació.

Competències específiques	Criteris d'avaluació	Sabers bàsics
1. Dissenyar un projecte personal que genere valor per a la societat, analitzar les fortaleces i febleses pròpies i gestionar de manera eficaç les emocions.	1.1. Fer una planificació i una organització de les diferents tasques per a dur a terme un projecte personal, resoldre possibles dificultats amb creativitat i mostrar esforç i tenacitat.	Grup de sabers 2.1. La figura de la persona emprendedora. El perfil de la persona emprendedora. Tècniques de diagnòstic de febleses i fortaleces. Creativitat, idees i solucions. La innovació àgil. Comunicació, motivació i lideratge. Habilitats socials. Gestió d'emocions. Estratègies de gestió de la incertesa i la presa de decisions en contextos canviants. L'error i la validació com a oportunitats per a aprendre. Estratègies d'exploració de l'entorn. Cerca i gestió de la informació. Perseverança, iniciativa i flexibilitat en l'anàlisi de presa de decisions.
	1.2. Utilitzar estratègies d'anàlisi de les fortaleces i les febleses personals i comparar-les amb les qualitats pròpies de les persones emprendedores.	Grup de sabers 2.1. La figura de la persona emprendedora. El perfil de la persona emprendedora. Tècniques de diagnòstic de febleses i fortaleces. Creativitat, idees i solucions. La innovació àgil. Comunicació, motivació i lideratge. Habilitats socials. Gestió d'emocions. Estratègies de gestió de la incertesa i la presa de decisions en contextos canviants. L'error i la validació com a oportunitats per a aprendre. Estratègies d'exploració de l'entorn. Cerca i gestió de la informació. Perseverança, iniciativa i flexibilitat en l'anàlisi de presa de decisions.
	1.3. Gestionar de manera eficaç les emocions i les destreses personals, i promoure i desenvolupar actituds creatives.	Grup de sabers 2.1. La figura de la persona emprendedora. El perfil de la persona emprendedora. Tècniques de diagnòstic de febleses i fortaleces. Creativitat, idees i solucions. La innovació àgil. Comunicació, motivació i lideratge. Habilitats socials. Gestió d'emocions. Estratègies de gestió de la incertesa i la presa de decisions en contextos canviants. L'error i la validació com a oportunitats per a aprendre. Estratègies d'exploració de l'entorn. Cerca i gestió de la informació. Perseverança, iniciativa i flexibilitat en l'anàlisi de presa de decisions.
	1.4. Analitzar els resultats aconseguits amb consciència de l'esforç personal aplicat i els assoliments obtinguts, i fer propostes de millora sobre el mateix treball.	Grup de sabers 2.1. La figura de la persona emprendedora. El perfil de la persona emprendedora. Tècniques de diagnòstic de febleses i fortaleces. Creativitat, idees i solucions. La innovació àgil. Comunicació, motivació i lideratge. Habilitats socials. Gestió d'emocions. Estratègies de gestió de la incertesa i la presa de decisions en contextos canviants. L'error i la validació com a oportunitats per a aprendre. Estratègies d'exploració de l'entorn. Cerca i gestió de la informació. Perseverança, iniciativa i flexibilitat en l'anàlisi de presa de decisions.
2. Utilitzar estratègies de conformació d'equips i mostrar habilitats socials d'empatia, respecte i lideratge en les dinàmiques de treball en diferents contextos, i analitzar el valor de cooperar amb altres persones.	2.1. Construir equips de treball basats en principis d'equitat, coeducació i igualtat entre dones i homes, i utilitzar estratègies que faciliten la identificació i l'optimització dels recursos humans necessaris que condueixen a la consecució del repte proposat.	Grup de sabers 3.1. Decisions per a dur a terme el projecte emprendedor. La decisió empresarial com a font de transformació social. Recursos per a dur a terme un projecte emprendedor. Missió, visió i valors de l'empresa o entitat. L'empresa i la seua responsabilitat social. Emprendedora en els sectors productius des d'una perspectiva de gènere. Les funcions i organització de l'empresa. Els equips en les empreses i les organitzacions: estratègies de formació i funcionament d'equips de treball.
	2.2. Mostrar habilitats socials, de motivació, lideratge i de cooperació i innovació àgil en diferents contextos de treball en equip, i utilitzar diferents estratègies comunicatives.	Grup de sabers 3.1. Decisions per a dur a terme el projecte emprendedor. La decisió empresarial com a font de transformació social. Recursos per a dur a terme un projecte emprendedor. Missió, visió i valors de l'empresa o entitat. L'empresa i la seua responsabilitat social. Emprendedora en els sectors productius des d'una perspectiva de gènere. Les funcions i organització de l'empresa. Els equips en les empreses i les organitzacions: estratègies de formació i funcionament d'equips de treball.
	2.3. Respectar les aportacions dels altres en les diferents dinàmiques de treball i fases del procés dut a terme, i assumir les decisions preses de manera col·lectiva.	Grup de sabers 3.1. Decisions per a dur a terme el projecte emprendedor. La decisió empresarial com a font de transformació social. Recursos per a dur a terme un projecte emprendedor. Missió, visió i valors de l'empresa o entitat. L'empresa i la seua responsabilitat social. Emprendedora en els sectors productius des d'una perspectiva de gènere. Les funcions i organització de l'empresa. Els equips en les empreses i les organitzacions: estratègies de formació i funcionament d'equips de treball.
	2.4. Assumir amb confiança la incertesa, les dificultats i els errors que poden sorgir en els mateixos processos d'aprenentatge.	Grup de sabers 3.1. Decisions per a dur a terme el projecte emprendedor. La decisió empresarial com a font de transformació social. Recursos per a dur a terme un projecte emprendedor. Missió, visió i valors de l'empresa o entitat. L'empresa i la seua responsabilitat social. Emprendedora en els sectors productius des d'una perspectiva de gènere. Les funcions i organització de l'empresa. Els equips en les empreses i les organitzacions: estratègies de formació i funcionament d'equips de treball.
3. Identificar necessitats de les persones en l'àmbit local i global i proposar solucions serotiles, innovadores i sostenibles per a satisfer-les, amb sentit ètic i solidari, i analitzar els seus punts forts i febles i el possible impacte en l'entorn econòmic.	3.1. Identificar en l'entorn més pròxim les idees innovadores que donen resposta a necessitats locals i globals, i promoure el desenvolupament sostenible.	Grup de sabers 1.3. Principals objectius de l'economia actual. Producció i creixement sostenible. Ocupació i control de preus. Indicators. Sensibilitat davant de desigualtats econòmiques i distribució de la renda. El paper de l'Estat. Estratègies de revisió dels processos d'integració econòmica i globalització. L'economia col·laborativa. La petjada ecològica i l'economia circular. L'economia social i solidària. Els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) i el desenvolupament local.
	3.2. Comprovar que les idees de negoci proposades responen de manera innovadora i sostenible a les necessitats detectades, descriure els seus avantatges i inconvenients i analitzar l'impacte que poden generar en l'entorn econòmic.	Grup de sabers 1.3. Principals objectius de l'economia actual. Producció i creixement sostenible. Ocupació i control de preus. Indicators. Sensibilitat davant de desigualtats econòmiques i distribució de la renda. El paper de l'Estat. Estratègies de revisió dels processos d'integració econòmica i globalització. L'economia col·laborativa. La petjada ecològica i l'economia circular. L'economia social i solidària. Els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) i el desenvolupament local.
	3.3. Aplicar metodologies àgils que faciliten la superació de reptes econòmics plantejats i l'obtenció de solucions a les necessitats detectades, amb sentit ètic i solidari.	Grup de sabers 1.3. Principals objectius de l'economia actual. Producció i creixement sostenible. Ocupació i control de preus. Indicators. Sensibilitat davant de desigualtats econòmiques i distribució de la renda. El paper de l'Estat. Estratègies de revisió dels processos d'integració econòmica i globalització. L'economia col·laborativa. La petjada ecològica i l'economia circular. L'economia social i solidària. Els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) i el desenvolupament local.
4. Identificar els recursos necessaris en el procés de desenvolupament de la idea o la solució creativa proposada i les possibles fonts financeres necessàries per a l'obtenció d'aquests recursos i aplicar al seu projecte emprendedor.	4.1. Identificar els recursos materials, immaterials i digitals necessaris en el procés d'ideació creativa i analitzar la perspectiva sostenible.	Tots els blocs.
	4.2. Seleccionar algunes fonts financeres bàsiques i valorar l'horitzó temporal i el risc que impliquen en el projecte.	Tots els blocs.
	4.3. Argumentar la necessitat del control del pressupost personal com a eina essencial de la viabilitat del projecte, i reflexionar sobre el risc de l'endeutament i les seues conseqüències en el procés d'emprenedoria.	Tots els blocs.
5. Presentar i exposar idees i solucions creatives que transmeten missatges convincents adequats al context i als objectius de cada situació, utilitzar estratègies comunicatives eficaçes, respectuoses i inclusives.	5.1. Validar les idees i les solucions presentades mitjançant missatges convincents i adequats al context i objectius concrets, i utilitzar estratègies comunicatives àgils adaptades a cada situació comunicativa.	Grup de sabers 1.2. Funcionament del mercat. L'entorn econòmic empresarial. El funcionament dels mercats. El mercat i les oportunitats de negoci: anàlisi de l'entorn general o macroentorn; estratègies d'anàlisi de l'entorn específic o microentorn.
	5.2. Presentar i exposar, amb claredat i coherència, les idees i les solucions creatives, i valorar la importància de mantenir una comunicació eficaç i respectuosa al llarg de tot el procés dut a terme.	Grup de sabers 3.2. Pla de realització del projecte emprendedor. Planificació, gestió i execució d'un projecte emprendedor. Mètodes d'anàlisi de la competència. El prototip del projecte emprendedor: eines de desenvolupament, presentació, difusió i validació. L'usuari com a consumidor i destinatari final del prototip: drets i obligacions de les persones consumidores. Drets sobre el prototip: la propietat intel·lectual i industrial.
	5.3. Utilitzar correctament la terminologia econòmica i financera adaptada al nivell educatiu en activitats orals i escrites de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional, en les diferents llengües del currículum i utilitzar un llenguatge no discriminatori.	Grup de sabers 2.2. Finances de la persona emprendedora. El sistema financer. Control i gestió dels diners. Forts i control d'ingressos i despeses. Recursos financers a curt i llarg termini i la seua relació amb el benestar financer. L'endeutament. Fonts de finançament i captació de recursos financers. La gestió del risc financer.
6. Analitzar aspectes bàsics de l'economia i les finances, valorar críticament el problema de l'escassetat de recursos, la necessitat de triar, així com els principals objectius de l'economia actual, i desenvolupar idees que donen solucions eficaçes, equitatives i sostenibles.	6.1. Identificar el problema econòmic de l'escassetat de recursos i la necessitat de triar, així com prendre consciència de les conseqüències d'aquest en la societat.	Grup de sabers 1.1. El problema bàsic de l'economia. La importància de l'economia. Economia positiva i normativa. Microeconomia. Macroeconomia. El problema econòmic: l'escassetat de recursos i la necessitat de triar. El comportament de les persones en les decisions econòmiques. Els agents econòmics i el flux circular de la renda.
	6.2. Identificar els efectes de la desocupació, la desigualtat de la renda, l'economia submergida i la inflació en alguns contextos i situacions reals, i descriure alguna mesura correctora per a cadascun d'aquests.	Grup de sabers 1.3. Principals objectius de l'economia actual. Producció i creixement sostenible. Ocupació i control de preus. Indicators. Sensibilitat davant de desigualtats econòmiques i distribució de la renda. El paper de l'Estat. Estratègies de revisió dels processos d'integració econòmica i globalització. L'economia col·laborativa. La petjada ecològica i l'economia circular. L'economia social i solidària. Els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) i el desenvolupament local.
	6.3. Descriure les característiques de l'economia col·laborativa, circular i social, i valorar l'impacte que tenen en diferents entorns.	Grup de sabers 1.3. Principals objectius de l'economia actual. Producció i creixement sostenible. Ocupació i control de preus. Indicators. Sensibilitat davant de desigualtats econòmiques i distribució de la renda. El paper de l'Estat. Estratègies de revisió dels processos d'integració econòmica i globalització. L'economia col·laborativa. La petjada ecològica i l'economia circular. L'economia social i solidària. Els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) i el desenvolupament local.
	6.4. Interpretar algunes activitats econòmiques de la vida quotidiana des del punt de vista financer.	Grup de sabers 2.2. Finances de la persona emprendedora. El sistema financer. Control i gestió dels diners. Forts i control d'ingressos i despeses. Recursos financers a curt i llarg termini i la seua relació amb el benestar financer. L'endeutament. Fonts de finançament i captació de recursos financers. La gestió del risc financer.
7. Dissenyar i analitzar de manera cooperativa i àgil prototips innovadors i sostenibles, a través d'estratègies eficaçes de disseny, i validar els seus resultats de manera ètica, crítica i sostenible.	7.1. Dissenyar un prototip final innovador i sostenible, i avaluar de manera crítica i ètica la seua aportació a l'entorn.	Grup de sabers 3.2. Pla de realització del projecte emprendedor. Planificació, gestió i execució d'un projecte emprendedor. Mètodes d'anàlisi de la competència. El prototip del projecte emprendedor: eines de desenvolupament, presentació, difusió i validació. L'usuari com a consumidor i destinatari final del prototip: drets i obligacions de les persones consumidores. Drets sobre el prototip: la propietat intel·lectual i industrial.
	7.2. Analitzar de manera crítica el procés de disseny dels prototips creats, i establir comparacions entre l'efectivitat, la viabilitat i l'adequació aconseguida en els processos i els resultats obtinguts.	Grup de sabers 3.2. Pla de realització del projecte emprendedor. Planificació, gestió i execució d'un projecte emprendedor. Mètodes d'anàlisi de la competència. El prototip del projecte emprendedor: eines de desenvolupament, presentació, difusió i validació. L'usuari com a consumidor i destinatari final del prototip: drets i obligacions de les persones consumidores. Drets sobre el prototip: la propietat intel·lectual i industrial.
	7.3. Utilitzar estratègies eficaçes de disseny i seleccionar aquelles que faciliten l'execució del prototip final de manera àgil i cooperativa.	Grup de sabers 3.2. Pla de realització del projecte emprendedor. Planificació, gestió i execució d'un projecte emprendedor. Mètodes d'anàlisi de la competència. El prototip del projecte emprendedor: eines de desenvolupament, presentació, difusió i validació. L'usuari com a consumidor i destinatari final del prototip: drets i obligacions de les persones consumidores. Drets sobre el prototip: la propietat intel·lectual i industrial.

9.2. Instruments d'avaluació (i la seua relació amb els criteris d'avaluació).

Per l'avaluació d'Economia i Emprenedoria s'utilitzaran els següents instruments avaluadors:

- **PROVES ESCRITES:** Es faran les proves escrites necessàries dels sabers bàsics.
- **QUADERN DE CLASSE:** El quadern de classe es demanarà, com a mínim, una vegada per avaluació, i per a la seua qualificació es tindran en compte els següents apartats:
 - Presentació, ordre, ortografia,
 - Correcció de les activitats i mesura en la qual estan totes les activitats completes.
- **EXERCICIS PUNTUABLES I TREBALLS D'INVESTIGACIÓ:** molt importants al llarg de tot el curs, al ser una matèria de caràcter pràctic. Es valoraran els exercicis efectuats a classe i els fets a casa i corregits a classe, així com la participació de l'alumnat a l'aula.
- **PRESENTACIONS ORALS:** constitueix un instrument d'avaluació de les capacitats de l'alumnat, ja que resulta essencial el domini de la capacitat lingüística en el món de l'emprenedoria.
- **COMPORTAMENT I ACTITUD:** es valoraran els següents aspectes:
 - Puntualitat i assistència a classe.
 - Puntualitat en l'entrega de treballs, quadern...
 - Participació activa a classe: interès, esforç...
 - Disposició del material i la cura que es tinga d'ell.
 - Respecte cap a la resta de companys/es i a l'entorn.

9.3. Criteris de qualificació i recuperació.

La qualificació de cada trimestre es determinarà a partir dels següents criteris:

- **10% Actitud** treballadora, participativa i col·laborativa. Per mitjà de l'observació directa, s'avaluaran aquests elements durant les sessions. Si es falta a més d'un 15% de les sessions sense justificant de la falta, la nota d'actitud serà zero.
- **20% Treballs individuals, en grup i quadern de classe.** Caldrà la participació activa i respectuosa, així com la predisposició a desenvolupar la creativitat conjuntament. El quadern es recollirà abans de cada avaluació i es comprovarà el contingut.
- **70% Proves escrites.** Es realitzaran una o dues per avaluació i es traurà la nota mitjana. Aquestes proves estaran formades per preguntes variades de desenvolupament, verdader/fals, tipus test, aplicació de continguts a exemples reals i exercicis numèrics quan n'hi hagi. En aquestes es tindrà en

compte l'ortografia que podrà restar com a màxim un punt (0'05 per error).

Per a determinar la qualificació del procés d'aprenentatge per avaluacions haurem de tenir en compte tots els instruments d'avaluació abans citats. L'avaluació serà positiva quan l'alumne/a haja superat el 50% del total sumat, sempre que cap dels instruments avaluadors no hagen sigut qualificats com a molt deficients. Aquests seran considerats molt deficients, quan la qualificació en cada apartat siga inferior al 35% de la nota i quan no es donen els instruments propis per avaluar, és a dir:

- L'alumne/a no participe activament.
- L'alumne/a no faça exercicis diaris ni entregue els treballs.
- L'alumne/a no tinga quadern de treball.
- L'alumne/a no trebal·le a classe.
- Expulsions de classe.
- Faltes d'assistència injustificades.
- L'alumne/a no supere el 35% de la nota en les proves escrites de cada avaluació.

Aquesta matèria estarà aprovada quan l'alumnat obtinga, com a mínim, la qualificació de suficient en les tres avaluacions; o bé quan en cada avaluació, per separat, obtinga una puntuació major o igual al 35% de la nota màxima possible i la mitjana aritmètica de totes les avaluacions siga superior al 50%.

L'alumnat que no supere els continguts mínims de cada avaluació se'ls indicarà les seues deficiències i es farà un seguiment dels seus progressos.

Nota avaluació parcial: La nota de l'avaluació serà la mitjana ponderada anterior, sempre que la nota mitjana de les proves escrites sigui superior a 4, i que cap d'elles serà inferior a 4. Per aprovar l'avaluació, la nota final ha de ser igual o superior a 5.

Nota avaluació final: mitjana aritmètica de les tres avaluacions. Si la nota és igual o superior a 5, aprova la matèria.

Recuperació parcial: al final de curs i abans de l'última avaluació es farà una prova escrita de recuperació final, de les mateixes característiques que l'anterior, perquè si alguna persona té pendent alguna part tinga l'oportunitat de superar l'àrea. Si no aprova, haurà de presentar-se a l'avaluació extraordinària de finals de juny-principis de juliol i entregar tota la feina exigida (exercicis de repàs, treballs pendents,...) el dia de la prova. Si supera la prova, qualificació igual o superior al 50% i entrega correctament tots els treballs exigits l'alumnat aprovarà l'assignatura.

10. Temporalització.

La temporalització de les unitats didàctiques serà flexible en funció de cada tema i activitats i de les necessitats de cada alumne/a. A continuació, s'inclou un quadre orientatiu de la temporalització per cada unitat didàctica:

UNITAT DIDÀCTICA	AVALUACIÓ	PERÍODES LECTIUS
UD 1. Economia, la ciència útil.	1a AVALUACIÓ	10-12h
UD 2. Empresa, creixement i funcionament del mercat.		14-16h
UD 3. El mercat de treball.		14-16h
UD 4. El paper de l'Estat en l'economia.	2a AVALUACIÓ	12-14h
UD 5. Planificació financera.		12-14h
UD 6. Valorem la nova economia.		8-10h
UD 7. La persona emprenedora.	3a AVALUACIÓ	10-12h
UD 8. El projecte emprenedor.		8-10h

11. Avaluació de la pràctica docent i indicadors d'èxit.

Avaluar l'aprenentatge no és només mesurar els assoliments, significa a més acompanyar a l'alumnat i trobar en cada moment la millor manera d'ajudar-lo a aconseguir la millor ruta per a l'aprenentatge significatiu, local i real.

Aquest enfocament enriqueix el concepte d'evolució, ja que implica que, a més de recollir el resultat final de l'aprenentatge o els èxits dels estudiants, el professorat ha de considerar la millora constant del seu exercici.

Per a això, s'estableixen diferents graus de sistematització i de registre de la informació que s'observa, el que facilita els processos de personalització de l'aprenentatge.

Professora:
Departament:
Data:
Matèria:

INDICADOR	VALORACIÓ	PROPOSTES - NOTES
1. Realitza l'avaluació inicial al principi de curs per ajustar la programació al nivell dels estudiants.		
2. Detecta els coneixements previs de cada unitat didàctica.		
3. Revisa, amb freqüència, els treballs proposats a l'aula i fora d'ella.		
4. Proporciona la informació necessària sobre la resolució de les tasques i com pot millorar-les.		
5. Corregeix i explica de forma habitual els treballs i les activitats de l'alumnat, i dona pautes per a la millora dels seus aprenentatges.		
6. Utilitza suficients criteris d'avaluació que atenguen de manera equilibrada l'avaluació dels diferents continguts.		
7. Afavoreix els processos d'autoavaluació i coavaluació.		
8. Proposa noves activitats que faciliten l'adquisició d'objectius quan aquests no han estat prou assolits.		
9. Proposa noves activitats de major nivell quan els objectius han estat assolits amb suficiència.		
10. Utilitza diferents tècniques d'avaluació en funció dels continguts, el nivell dels/de les estudiants/es, etc.		
11. Empra diferents mitjans per informar dels resultats a l'alumnat i a les famílies.		

2.5. Economia – 1r Batxillerat.

1. Introducció.

La nostra societat viu en una etapa de profundes transformacions accelerades, resultat de la incorporació de les noves tecnologies i la integració econòmica. El progrés econòmic adquirit ha generat, d'altra banda, nivells de pobresa no desitjables, excés de contaminació, desigualtat o envelliment generalitzat, entre altres conseqüències negatives que han de ser analitzades i qüestionades. L'educació és un instrument fonamental per a portar a la realitat aquest compromís i, en aquest sentit, la formació econòmica ajuda a comprendre millor el nostre comportament individual i col·lectiu després d'una reflexió racional i ètica, que ens porte a prendre decisions financeres i econòmiques en la nostra vida quotidiana i a valorar-ne l'impacte.

Economia és una matèria de modalitat en el Batxillerat d'Humanitats i Ciències Socials que aproxima l'alumnat al coneixement de l'economia d'una manera introductòria. No obstant això, el fet que aquesta matèria tinga un antecedent en l'Educació Secundària Obligatòria i la mateixa maduresa de l'alumnat fan necessari l'aprofundiment i l'ampliació dels continguts que permeten assolir uns coneixements més precisos, des d'un punt de vista multidisciplinari, perquè servisca de base no només a aquells i aquelles alumnes que decidisquen continuar formant-se en aquest camp, sinó també per als qui orienten el seu itinerari acadèmic en una altra direcció i vulguen adquirir una cultura econòmica general necessària per a ser persones competents, conscients i reflexives en aquest àmbit. La matèria d'Economia és essencial perquè l'alumnat assolisca els objectius del Batxillerat, com ara el coneixement, de manera crítica, de les realitats del món contemporani, la utilització responsable de les tecnologies de la informació i la comunicació, l'impuls dels hàbits de lectura i estudi, el foment d'actituds responsables en defensa del desenvolupament sostenible i el desenvolupament de l'esperit emprenedor amb actituds de creativitat, flexibilitat, iniciativa, treball en equip, confiança en un mateix; a més, l'estudi de l'economia és de vital importància perquè l'alumnat analitze els reptes i problemes econòmics de la societat del segle XXI.

Aquesta programació s'articula entorn dels criteris preceptius expressats en la normativa vigent:

- **Llei Orgànica 3/2020, de 29 de desembre** per la que es modifica la Llei Orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'Educació.
- **Llei Orgànica 2/2006, de 3 de maig**, d'Educació (BOE 04.05.2006), estableix els objectius de l'Educació Secundària Obligatòria i remarca desenvolupar en l'alumnat capacitats que els permeten desenvolupar l'esperit emprenedor i la confiança en si mateix, la participació, el sentit crític, la iniciativa personal i la capacitat per a aprendre a aprendre, planificar, prendre decisions i assumir

responsabilitats.

- El **Reial Decret 984/2021, de 16 de novembre**, pel qual es regulen l'avaluació i la promoció en l'Educació Primària, així com l'avaluació, la promoció i la situació en l'Educació Secundària Obligatoria, el Batxillerat i la Formació Professional.
- El **Reial Decret 243/2022, de 5 d'abril**, pel qual s'estableixen l'ordenació i els ensenyaments mínims del Batxillerat.
- El **Decret 108/2022, de 5 d'agost**, del Consell, pel qual s'estableix l'ordenació i el currículum de Batxillerat.

2. Objectius de Batxillerat.

D'acord amb el que estableix l'article 7 del Reial Decret 243/2022, el batxillerat ha de contribuir a desenvolupar en els i les alumnes les capacitats que els permeten:

1. Exercir la ciutadania democràtica, des d'una perspectiva global, i adquirir una consciència cívica responsable, inspirada pels valors de la Constitució Espanyola així com pels drets humans, que fomenti la corresponsabilitat en la construcció d'una societat justa i equitativa.
2. Consolidar una maduresa personal, afectiva, sexual i social que els permeta actuar de forma respectuosa, responsable i autònoma i desenvolupar el seu esperit crític. Preveure, detectar i resoldre pacíficament els conflictes personals, familiars i socials, així com les possibles situacions de violència.
3. Fomentar la igualtat efectiva de drets i oportunitats de dones i homes, analitzar i valorar críticament les desigualtats existents, així com el reconeixement i ensenyament del paper de les dones en la història i impulsar la igualtat real i la no discriminació per raó de naixement, sexe, origen racial o ètnic, discapacitat, edat, malaltia, religió o creences, orientació sexual o identitat de gènere o qualsevol altra condició o circumstància personal o social.
4. Afermar els hàbits de lectura, estudi i disciplina, com a condicions necessàries per a l'eficaç aprofitament de l'aprenentatge, i com a mitjà de desenvolupament personal.
5. Dominar, tant en la seua expressió oral com escrita, el valencià i el castellà.
6. Expressar-se amb fluïdesa i correcció en una o més llengües estrangeres.

7. Utilitzar amb solvència i responsabilitat les tecnologies de la informació i la comunicació.
8. Conèixer i valorar críticament les realitats del món contemporani, els seus antecedents històrics i els principals factors de la seua evolució. Participar, de forma solidària, el desenrotllament i millora del seu entorn social.
9. Accedir als coneixements científics i tecnològics fonamentals i dominar les habilitats bàsiques pròpies de la modalitat triada.
10. Comprendre els elements i els procediments fonamentals de la investigació i dels mètodes científics. Conèixer i valorar de forma crítica la contribució de la ciència i la tecnologia en el canvi de les condicions de vida, així com refermar la sensibilitat i el respecte cap al medi ambient.
11. Aferrar l'esperit emprenedor amb actituds de creativitat, flexibilitat, iniciativa, treball en equip, confiança en un mateix i sentit crític.
12. Desenvolupar la sensibilitat artística i literària, així com el criteri estètic, com a fonts de formació i enriquiment cultural.
13. Utilitzar l'educació física i l'esport per a afavorir el desenvolupament personal i social. Afiançar els hàbits d'activitat físic-esportives per a afavorir el benestar físic i mental, com a mitjà de desenvolupament personal i social.
14. Aferrar actituds de respecte i prevenció en l'àmbit de la mobilitat segura i saludable.
15. Fomentar una actitud responsable i compromesa en la lluita contra el canvi climàtic i en la defensa del desenvolupament sostenible.
16. Valorar críticament els hàbits socials relacionats amb la salut, el consum, la cura, l'empatia i el respecte cap als éssers vius, especialment els animals.

3. Competències clau en l'etapa del Batxillerat.

En l'Annex I del Reial Decret 243/2022, es defineixen les competències clau per a l'etapa del Batxillerat. Aquesta etapa té com a finalitat proporcionar a l'alumnat formació, maduresa intel·lectual i humana, coneixements, habilitats i actituds que li permeten desenvolupar funcions socials i incorporar-se a la vida activa amb responsabilitat i aptitud.

Per a poder-ho aconseguir, caldrà acomplir els descriptors operatius descrits en aquest Annex, els quals fan referència a cada una de les competències clau:

- Competència en comunicació lingüística (CCL).
- Competència plurilingüe (CP).
- Competència matemàtica i competència en ciència, tecnologia i enginyeria (STEM).
- Competència digital (CD).
- Competència personal, social i d'aprendre a aprendre (CPSAA).
- Competència ciutadana (CC).
- Competència emprenedora (CE).
- Competència en consciència i expressió culturals (CCEC).

4. Competències específiques de la matèria.

La matèria d'Economia de 1r de Batxillerat té com a objectiu el desenvolupament de les següents competències específiques:

1. Argumentar la importància d'adoptar decisions responsables en l'àmbit econòmic, analitzar-ne la repercussió en els diferents sectors i comparar solucions alternatives que ofereixen els diferents sistemes en el marc dels processos de globalització i integració econòmica.
2. Identificar i analitzar el funcionament del mercat, analitzar-ne les fallades, interpretar la repercussió d'aquestes en l'entorn i argumentar el paper de l'Estat per a afrontar-les.
3. Identificar i comparar el paper dels diferents agents econòmics en el flux circular de la renda, i reconèixer i valorar els beneficis i costos que aquest flux genera, l'impacte que té en el desenvolupament econòmic i la seua relació amb el benestar de la societat.
4. Analitzar el funcionament bàsic del sistema financer descrivint els efectes sobre l'economia real, distingint els factors que intervenen en les decisions financeres relacionades amb la inversió, l'estalvi, els productes financers i la cerca de fonts de finançament i reconeixent la importància del comportament ètic dels diferents participants en l'activitat financera.
5. Identificar les principals amenaces i oportunitats a què s'enfronta actualment l'economia, analitzar l'impacte de la globalització econòmica, la nova economia i la revolució digital i proposar iniciatives relacionades amb l'entorn més pròxim que fomenten l'equitat, la justícia i la sostenibilitat.

6. Investigar i interpretar fets, successos o esdeveniments concrets de l'actualitat econòmica utilitzant eines de l'anàlisi econòmica i tenint en compte els factors psicològics, socials, cognitius, emocionals i mediambientals més rellevants que condicionen les decisions dels agents econòmics.

5. Sabers bàsics.

La incertesa que envolta la nostra societat ha fet necessari que la ciutadania tinga més interès en els assumptes econòmics que afecten de manera individual i col·lectiva tota la societat.

A partir de la comprensió de conceptes bàsics, utilitzats habitualment en l'economia com ara escassetat, costos, productivitat, ingressos i despeses públiques, desocupació, esgotament de recursos naturals, distribució de la renda, etc., l'alumnat podrà enfrontar-se amb més coneixement a problemes i reptes econòmics del seu dia a dia. Aquests conceptes bàsics permetran que l'alumnat s'acoste a la seua pròpia realitat econòmica i social i s'implique i participe en el desenvolupament i el progrés del seu entorn més pròxim, cosa que potenciarà una ciutadania capaç de convertir-se en motor de canvi.

Els sabers bàsics d'aquesta matèria s'agrupen en cinc blocs que contribuiran a l'aprenentatge de les sis competències específiques analitzades prèviament.

Bloc 1: Les decisions econòmiques.

Grup de sabers 1.1. Economia i escassetat.

L'economia, les necessitats, els béns i l'escassetat: el cost d'oportunitat i la frontera de possibilitats de producció. Les activitats econòmiques. Els agents econòmics. El flux circular de la renda.

Grup de sabers 1.2. Sistemes econòmics.

L'organització econòmica i els sistemes econòmics. Valoració i comparació.

Grup de sabers 1.3. Activitat productiva.

La funció de producció: costos, ingressos i beneficis. Horitzó temporal i anàlisi marginal. Eficiència i productivitat.

Grup de sabers 1.4. Les decisions en economia i models econòmics.

Economia del comportament. Desviacions de la racionalitat econòmica. Economia positiva i normativa. Decisions econòmiques i ètiques. Mètodes per a l'anàlisi de la realitat econòmica: el mètode científic, la modelització i el mètode experimental en

economia. Perseverança, iniciativa i flexibilitat en l'anàlisi de presa de decisions econòmiques.

Bloc 2: La realitat econòmica. Eines per a entendre el món amb una visió microeconòmica.

Grup de sabers 2.1. El mercat.

Intercanvi i mercat. Funcionament del mercat. L'elasticitat.

Grup de sabers 2.2. Estructures de mercat.

La competència perfecta. La competència imperfecta. Teoria de jocs. El dilema del presoner. Fallades de mercat i intervenció del sector públic. Sensibilitat davant les externalitats que generen desigualtats.

Bloc 3: La realitat econòmica. Eines per a entendre el món des d'una visió macroeconòmica.

Grup de sabers 3.1. Macroeconomia.

La macroeconomia. La demanda agregada, l'oferta agregada i el seu funcionament.

Grup de sabers 3.2. Economia laboral.

Economia laboral. El funcionament dels mercats de treball. Tipus d'accidents i conseqüències. Polítiques d'ocupació. La segmentació i tendències del mercat de treball. La bretxa salarial: una perspectiva de gènere.

Grups de sabers 3.3. Desenvolupament econòmic i indicadors.

Creixement econòmic i desenvolupament: els factors del creixement. La distribució de la renda. Indicadors del desenvolupament social. Benestar i qualitat de vida. Contribució de la societat al desenvolupament econòmic sostenible i ètic.

Grup de sabers 3.4. El comerç internacional i els efectes que té.

El comerç internacional i els processos d'integració econòmica. La Unió Europea. Funcionament del comerç internacional i els efectes economicsocials que té. Proteccionisme versus lliure comerç.

Bloc 4: Les polítiques econòmiques.

Grup de sabers 4.1. L'Estat i la política econòmica.

La política econòmica i els efectes que té. La intervenció de l'Estat i la justificació d'aquesta.

Grup de sabers 4.2. Política fiscal.

Política fiscal. El principi de solidaritat i els impostos. El dèficit públic, el deute públic i els efectes que tenen. L'estat de benestar i el finançament d'aquest. L'economia submergida i la pèrdua d'ingressos de l'Estat. Contribució de la ciutadania al sosteniment de l'estat del benestar.

Grup de sabers 4.3. Sistema financer

Els diners: funcionament, tipologia i procés de creació. El sistema financer: funcionament i efectes. Planificació i gestió de les decisions financeres: la inversió, el consum i l'estalvi. Funcionament dels productes financers com ara préstecs, hipoteques i els substituïts d'aquests. Les assegurances. Evolució del panorama financer: la cadena de blocs o blockchain, les criptomonedes i la ciberseguretat.

Grup de sabers 4.4. Política monetària.

La política monetària i l'estabilitat de preus. Funcionament del mercat monetari. La inflació: teories explicatives. Efecte de les polítiques monetàries sobre la inflació, el creixement i el benestar. L'euro i la unió monetària.

Bloc 5: Els reptes de l'economia actual. Fortaleses i debilitats de l'economia espanyola.

Grup de sabers 5.1. Integració econòmica.

La globalització: factors explicatius, oportunitats i riscos. La convergència econòmica entre països i la reducció de les desigualtats.

Grup de sabers 5.2. Revolució digital i economia.

La revolució digital i la intel·ligència artificial: la Internet de les coses. La indústria 4.0. L'impacte de la revolució digital sobre l'ocupació i la distribució de la renda. Visions alternatives a l'economia tradicional: L'economia col·laborativa.

Grup de sabers 5.3. Reptes de l'estat del benestar.

El futur de l'estat de benestar i la relació que té amb la democràcia. Els fluxos migratoris i les implicacions socioeconòmiques que presenten.

Grup de sabers 5.2. Desenvolupament sostenible i ODS.

La sostenibilitat ambiental, l'economia econòmica i l'economia circular. Teories sobre el decreixement econòmic. Els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) i els reptes econòmics actuals. Tolerància davant de diferents opinions i perspectives relacionades amb les solucions als problemes econòmics.

6. Situacions d'aprenentatge.

Pel que fa a les situacions d'aprenentatge, tindrem en compte alguns principis per a dissenyar situacions d'aprenentatge pràctiques i d'acord amb l'enfocament competencial de la matèria.

En primer lloc, cal remarcar que les situacions d'aprenentatge han d'estar connectades amb els "Principals reptes del segle XXI" i promoure l'adquisició i el desenvolupament de les competències específiques necessàries per a afrontar-los. La capacitat d'actuació de l'alumnat en enfrontar-se a una situació d'aprenentatge requereix mobilitzar tota mena de sabers implicats en les competències específiques: conceptes, procediments, actituds i valors.

La matèria d'Economia contribueix a formar persones crítiques i responsables davant dels problemes actuals relatius al medi ambient, la degradació del planeta i l'excés de consum, per a ser conscients de la importància de les seues accions i la seua repercussió negativa en el bé comú.

En aquest sentit, és necessari fer reflexionar l'alumnat davant de situacions d'inequitat i exclusió que generen un sentiment d'empatia i justícia social des d'una perspectiva col·lectiva, una resolució pacífica dels conflictes amb solucions creatives que tinguen com a premissa la cooperació, la confiança en el coneixement com a motor de desenvolupament, el compromís individual en l'àmbit local apostant per experiències personals que aconseguisquen crear projectes col·lectius i la valoració de la diversitat cultural i personal que aposte per societats obertes i canviants.

Alguns criteris per a dissenyar situacions d'aprenentatge des d'aquesta perspectiva són els següents:

- Estar relacionades amb activitats de l'àmbit local i pròxim a l'alumnat que establisca relacions amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible, que incorporen els desafiaments globals als quals ens enfrontem dia a dia, com ara la desigualtat, el medi ambient, l'ocupació, l'escassetat i la propietat intel·lectual, la qual cosa els permeta descobrir el funcionament de l'economia i l'activitat empresarial.
- Aplicar-se a experiències actuals que connecten amb l'entorn més pròxim a l'alumnat establint relacions amb els temes d'interés que aborden problemes actuals com la desigualtat, el desequilibri de rendes, el medi ambient, la pobresa, l'escassetat i, d'aquesta manera, els permeten descobrir la realitat complexa i canviant per a desenvolupar més d'una competència, tenint en compte la interdisciplinarietat.

- Involucrar conceptes, procediments i actituds vinculats als sabers econòmics: la importància del desenvolupament econòmic, el respecte pel medi ambient, la responsabilitat social, l'anàlisi micro- i macroeconòmica, la resposta a la desigualtat i el desequilibri de la renda amb polítiques econòmiques, entre altres sabers.
- Dissenyar-se per a incentivar la reflexió, promoure la competència clau d'aprendre a aprendre, i desenvolupar un enfocament crític, amb la finalitat d'aconseguir un consum responsable, valorar la importància de dur una vida saludable per a reduir les externalitats negatives i els efectes que tenen en la salut pública i en els pressupostos del sector públic, per la qual cosa s'ha d'actuar amb responsabilitat.
- Potenciar el talent individual utilitzant eines que possibiliten l'estímul de la creativitat i la participació activa de l'alumnat per a afrontar els problemes des de diferents perspectives segons la seua diversitat personal i cultural.
- Estimular el foment de la lectura i l'escriptura per mitjà de diferents fonts que permeten ser ciutadans crítics i respectuosos davant de diferents arguments i opinions i que descobrisquen formats variats: enunciat verbals amb il·lustracions de suport o sense, enunciat amb incorporació de diferents fonts d'informació i enunciat que exigeixen interpretar taules o gràfics.
- Permetre que siguen abordades tant de manera individual com grupal, incorporar un enfocament inclusiu, coeducatiu, donar visibilitat a la rellevància del paper de les dones en la ciència econòmica, i amb l'ús de tècniques de treball tant cooperatiu com col·laboratiu, per mitjà d'activitats dialògiques, de debat, d'explicació de resultat de tasques i de reflexió que permeten connectar els continguts amb experiències i sentiments personals de l'alumnat que han tingut lloc en altres contextos, mobilitzant la capacitat d'argumentació per mitjà del llenguatge verbal i no verbal.
- Incloure l'acceptació i el maneig de la incertesa tractada des de l'aula i que done resposta a qüestions que li serviran per a enfocar el seu futur de treball o estudis i fins i tot la possibilitat, a partir d'una iniciativa dissenyada a l'aula, de poder traslladar-les fora d'aquesta.
- Impulsar un bon ús de les noves tecnologies a l'aula perquè aprenguen nous programes, aplicacions i eines informàtiques per a fomentar l'alfabetització digital i audiovisual de l'alumnat i la ludificació a l'aula per a incrementar-ne la motivació, l'autonomia i el ventall de fonts econòmiques necessaris per a analitzar correctament la disciplina.

Així doncs, s'utilitzaran metodologies participatives com l'aprenentatge cooperatiu, de manera que es potencie la motivació de l'alumnat fent-ho partícip del seu aprenentatge. Així mateix, s'exigeix en l'alumnat la seua implicació, de manera que la professora es convertisca en una guia de l'aprenentatge que siga capaç d'explicar conceptes, resoldre dubtes, mostrar-li recursos, etc. buscant sempre **fomentar l'autonomia** de l'alumnat perquè siga capaç de situar-se eficaçment en el seu entorn.

En la següent taula es mostra la relació de les Situacions d'Aprenentatge que es desenvoluparan en aquesta matèria al llarg del curs, i la seua relació a la consecució de les competències específiques de la matèria i els criteris d'avaluació.

Situació d'Aprenentatge		Competència Específica 1				Competència Específica 2				Competència Específica 3			Competència Específica 4			Competència Específica 5			Competència Específica 6					
		Criteris d'avaluació (referències)																						
Núm.	Título	1.1.	1.2.	1.3.	1.4.	2.1.	2.2.	2.3.	2.4.	3.1.	3.2.	3.3.	4.1.	4.2.	4.3.	5.1.	5.2.	5.3.	6.1.	6.2.	6.3.	6.4.	6.5.	
1	Necessitats primàries i desitjos.	X	X	X	X																			
2	El recurs més escàs: el temps.	X	X	X	X																			
3	El cost d'oportunitat.	X	X	X	X																			
4	Som economistes.	X	X	X	X																			
5	L'evolució del PIB.																							
6	Posem-li cara a la sostenibilitat.																X	X						
7	Experiments sistemes econòmics.		X	X													X							
8	Grans economistes.		X	X																				
9	Cançons i sistemes econòmics.			X	X															X				
10	La productivitat a Espanya.																			X	X			
11	La RSC a les empreses.					X				X	X									X				
12	L'evolució dels sectors econòmics.									X	X									X				
13	La demanda, l'oferta i l'elasticitat.					X	X																	
14	Debat: les patents.																X	X	X	X				
15	L'oligopoli de les operadores mòbils.																	X		X				
16	Escollim en llibertat?								X								X	X	X	X				
17	L'evolució de la imatge de les dones en la publicitat.																X	X	X	X	X			
18	La COVID i la bretxa salarial.																X	X	X		X			
19	L'atur al món.																X	X			X	X		
20	Evolució de la taxa d'atur a l'estat espanyol.																X	X			X			
21	El joc dels contractes.																		X		X			
22	El currículum i la carta de presentació.																		X	X	X			
23	Joc de rol: l'entrevista de treball.																		X	X	X			
24	Els falsos autònoms - Pel·lícula "Arturo y el algoritmo"																					X		
25	Titulars i fallades de mercat.							X	X															
26	La despesa en pensions.							X	X															
27	Reorganitzant les despeses públiques.											X												
28	La importància dels impostos.											X												
29	Creem el nostre partit polític.											X												
30	Keynes vs. Hayek.							X									X	X	X	X				
31	El teu índex de desenvolupament i qualitat.							X											X	X				
32	Economia en l'espai de l'IES.												X	X	X									
33	Creació de la meua criptomoneda.												X	X	X							X		
34	Inflació o no?																					X	X	
Competències específiques i Criteris d'avaluació (referències i descripció textual)																								
Competència específica 1: Argumentar la importància d'adoptar decisions responsables en l'àmbit econòmic, analitzar-ne la repercussió en els diferents sectors i comparar solucions alternatives que ofereixen els diferents sistemes en el marc dels processos de globalització																								
1.1. Explicar el problema bàsic de l'economia —l'escassetat—, identificar-ne els motius i comparar, de manera justificada, diferents estratègies econòmiques de resolució d'aquest.																								
1.2. Descriure els processos fonamentals que intervenen en la presa de les decisions econòmiques de manera individual i col·lectiva i analitzar l'impacte que tenen en la societat.																								
1.3. Comparar les solucions que diferents sistemes econòmics plantejgen prenent com a exemple un dels principals problemes de l'economia actual.																								
1.4. Utilitzar correctament la terminologia econòmica adaptada al nivell educatiu en activitats orals i escrites de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional, en les diferents llengües del currículum, i utilitzar un llenguatge no discriminatori.																								
Competència específica 2: Identificar i analitzar el funcionament del mercat, analitzar-ne les fallades, interpretar la repercussió d'aquestes en l'entorn i argumentar el paper de l'Estat per a afrontar-les.																								
2.1. Descriure el funcionament del mercat i la naturalesa de les transaccions que hi tenen lloc, analitzar elements com l'oferta, la demanda, els preus, els tipus de mercat i els agents implicats i justificar la importància que tenen com a font de millora econòmica i social.																								
2.2. Calcular, representar i interpretar les variacions en quantitats demandades i ofertes de béns i serveis en funció de diferents variables, per mitjà de l'estudi de casos.																								
2.3. Analitzar amb esperit crític la repercussió de les principals fallades del mercat i les conseqüències d'aquestes, plantejar alguna proposta de solució i justificar-ne els avantatges.																								
2.4. Descriure les funcions de l'Estat en l'economia relacionant la seua actuació amb les fallades del mercat a partir de fets, successos o esdeveniments concrets.																								
Competència específica 3: Identificar i comparar el paper dels diferents agents econòmics en el flux circular de la renda, reconèixer i valorar els beneficis i costos que aquest flux genera, l'impacte que té en el desenvolupament econòmic i la seua relació amb el benestar de la																								
3.1. Justificar com es produeix el desenvolupament econòmic i el benestar social avaluant, amb sentit crític, el paper dels diferents agents econòmics i les seues relacions, i establint la seua connexió amb fets rellevants.																								
3.2. Diferenciar els costos i beneficis que suposen per a la societat els comportaments en el mercat per part dels agents econòmics, manifestar actituds de respecte i interès i debatre sobre això per a desenvolupar l'autonomia i l'esperit crític.																								
3.3. Analitzar el paper de l'Estat per mitjà de diferents polítiques econòmiques i reflexionar sobre l'impacte econòmic i social.																								
Competència específica 4: Analitzar el funcionament bàsic del sistema financer, descriure els efectes sobre l'economia real, distingir els factors que intervenen en les decisions financeres relacionades amb la inversió, l'estalvi, els productes financers i la cerca de fonts de finan																								
4.1. Interpretar el funcionament bàsic del sistema financer, analitzar els efectes que té sobre l'economia real per mitjà de l'estudi de fets o esdeveniments concrets i reflexionar sobre aquests.																								
4.2. Analitzar els elements que intervenen en les decisions financeres relacionades amb la inversió, l'estalvi, els productes i recursos financers, i apreciar els riscos actuals relacionats amb la desinformació, la manipulació i l'addicció.																								
4.3. Planificar i gestionar amb responsabilitat i autonomia les finances personals i adoptar decisions fonamentades a partir del coneixement financer, amb una perspectiva de responsabilitat social i ètica que permeta actuar com a ciutadania responsable.																								
Competència específica 5: Identificar les principals amenaces i oportunitats a què s'enfronta actualment l'economia, analitzar l'impacte de la globalització econòmica, la nova economia i la revolució digital i proposar iniciatives relacionades amb l'entorn més pròxim que fomen																								
5.1. Proposar iniciatives per a solucionar algun problema relacionat amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible, en l'àmbit local i global des d'una perspectiva crítica i constructiva.																								
5.2. Avaluat diferents amenaces i oportunitats de l'economia actual i crear i editar continguts digitals com ara documents de text, presentacions multimèdia i produccions audiovisuals amb sentit estètic utilitzant diferents aplicacions.																								
5.3. Reforçar l'autoestima, la creativitat i el sentit de pertinença i analitzar les oportunitats que la globalització ofereix per mitjà d'exemples concrets de l'àmbit personal i social.																								
Competència específica 6: Investigar i interpretar fets, successos o esdeveniments concrets de l'actualitat econòmica utilitzant eines de l'anàlisi econòmica i tenint en compte els factors psicològics, socials, cognitius, emocionals i mediambientals més rellevants que condicio																								
6.1. Investigar i interpretar l'actualitat econòmica per mitjà de l'estudi de casos, projectes en equip o simulacions, tenint en compte diversos factors i aplicant les eines pròpies de l'àmbit de l'economia.																								
6.2. Avaluat l'estructura del mercat de treball i la relació que té amb l'educació i la formació, i analitzar de manera especial la desocupació i la seua evolució, així com les diferents opcions de polítiques per a fer-hi front, a partir de l'estudi de casos i comentaris de text.																								
6.3. Analitzar la importància dels indicadors macroeconòmics com a mesura de desenvolupament d'una economia i la cerca de nous indicadors alternatius més ajustats al manteniment de l'estat de benestar per mitjà de l'estudi de dades objectives.																								
6.4. Comparar els nous models de comerç internacional generats a partir de la revolució tecnològica i digital, i avaluar l'impacte en els processos d'integració existents per mitjà de fonts d'informació en diferents idiomes.																								
6.5. Distingir les diferents teories que expliquen la inflació i els efectes que té sobre els consumidors, les empreses i l'economia en general, i analitzar els diferents tipus de política monetària vibrant-ne l'impacte econòmic i social, per mitjà de la interpretació de dades i gràfics.																								

7. Atenció a la diversitat.

D'acord amb l'article 25 del Reial Decret 243/2022, per a l'atenció a les diferències individuals cal tindre en compte les condicions següents:

1. La conselleria competent en matèria d'educació ha de disposar els mitjans necessaris perquè els i les alumnes que requerisquen una atenció diferent de l'ordinària puguen aconseguir els objectius establits per a l'etapa de batxillerat i adquirir les competències corresponents.
2. L'atenció a aquest alumnat s'ha de regir pels principis de normalització i inclusió, amb la finalitat de garantir l'accés, la participació, la permanència i el progrés de tot l'alumnat. Per a aconseguir-ho, s'han d'establir les mesures de flexibilització i les alternatives metodològiques d'accessibilitat i disseny universal de l'aprenentatge (DUA) que siguen necessàries per a aconseguir que aquest alumnat pugua accedir a una educació de qualitat en igualtat d'oportunitats.
3. Els centres educatius que imparteixen ensenyaments de batxillerat han de fer les adaptacions pertinents i facilitar les mesures i els suports necessaris, d'acord amb la normativa vigent, perquè l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu pugua cursar aquests estudis. Així mateix, s'han d'establir les mesures més adequades perquè les condicions de realització de les avaluacions s'adapten a les necessitats d'aquest alumnat.
4. Totes les mesures educatives per a l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu s'han d'ajustar al que disposa la normativa vigent en matèria d'inclusió educativa. Aquesta concreció versa, entre altres, d'acord amb les mesures següents:
 - a) Per a l'alumnat amb dificultats específiques d'aprenentatge, amb caràcter general, s'han d'establir mesures individualitzades que afavorisquen l'accessibilitat dels continguts curriculars, mesures de flexibilització i alternatives metodològiques en l'ensenyament i avaluació de la llengua estrangera. Aquests adaptacions en cap cas s'han de tindre en compte per a minorar les qualificacions obtingudes. Igualment, si l'equip educatiu ho considera, es poden establir mesures de reforç pedagògic per a aquest alumnat.

- b) Per a l'alumnat amb necessitats educatives especials, es poden establir, entre altres, mesures d'exempció de qualificació i també de flexibilització de la duració de l'etapa.
- c) Per a l'alumnat amb altes capacitats, es poden establir mesures d'enriquiment curricular i, sempre que l'adopció de la mesura afavorisca el desenvolupament personal i social de l'alumnat, mesures de flexibilitat en la duració de l'etapa.

8. Recursos.

Existeix una enorme varietat de materials i recursos didàctics, des dels més tradicionals com el llibre de text i materials impresos, fins els més innovadors com l'ús de les noves tecnologies i internet.

És impossible donar una llista exhaustiva de materials i recursos, però a continuació citarem alguns d'ells:

- **Llibres de text i material imprès.** El llibre és una ferramenta fonamental d'exercicis, per tant una ferramenta imprescindible per al professor/a i l'alumne/a.
- **Pissarra, esborrador i guixos.** La pissarra és un instrument indispensable per a l'explicació de la unitat i correcció d'exercicis per part del professor i/o dels alumnes.
- **Calculadores.** La incorporació didàctica de la calculadora científica no deu ser ignorada. Són moltes les unitats que contemplen la seua utilització.
- **Material informàtic.** Les noves tecnologies de la informació han entrat amb força en l'àmbit educatiu. L'àrea d'Economia es presta, des de diversos aspectes, a la incorporació de l'ús de l'ordinador:
 - Com a eina de recolzament per realitzar activitats complementàries.
 - Com a instrument per a la presentació de resultats.

La xarxa Internet pot ser una eina poderosa sempre que s'utilitze amb uns objectius clars que eviten la dispersió i les pèrdues de temps.

- **Paper mil·limetrat, instruments de dibuix i mesura.**
- **Projector**
- **Internet.**
- **Mapamundi polític.**
- **Prensa diària d'informació general, premsa diària especialitzada i revistes d'informació diària. Atenció als suplementos d'economia, negocis i similars.**
- **Anuaris i altres fonts estadístiques**
- **Documents de pàgines webs especialitzades.**
- **Manuais d'economia.**
- **Activitats extraescolars:** Setmana de la Ciència campus UPV-EPSE, visita a empreses de la zona, xarrades d'experts, seminaris o tallers.

9. Avaluació i recuperació.

9.1. Criteris d'avaluació.

Els criteris d'avaluació estan redactats com resultats d'aprenentatge i inclouen processos de diferent complexitat, sabers bàsics de diferent tipus i contextos de realització adequats a la naturalesa de l'execució dels aprenentatges que evidencien, amb l'objecte de possibilitar-ne l'observació i avaluació en contextos reals.

S'han seqüenciat els sabers bàsics i els criteris d'avaluació de manera que el procés d'avaluació permeta l'ús de diversos procediments i instruments d'avaluació.

Els sabers bàsics i els criteris d'avaluació s'han programat per a facilitar la identificació i avaluació dels aprenentatges bàsics del nivell educatiu, facilitant així l'atenció a la diversitat des de les programacions d'aula i la continuïtat dels aprenentatges.

Les activitats de les diferents unitats didàctiques i tant els treballs individuals com en grup, ens permetran conèixer l'evolució del nostre alumnat. Així farem possible una **avaluació formativa i contínua**.

En la següent taula, podem veure la connexió entre les competències específiques de la matèria, els criteris d'avaluació i els sabers bàsics. D'aquesta manera, es facilita molt la feina de l'avaluació a l'hora del compliment de les competències específiques tenint en compte els criteris d'avaluació.

Competències específiques	Criteris d'avaluació	Sabers bàsics
1. Argumentar la importància d'adoptar decisions responsables en l'àmbit econòmic, analitzar-ne la repercussió en els diferents sectors i comparar solucions alternatives que ofereixen els diferents sistemes en el marc dels processos de globalització i integració econòmica.	1.1. Explicar el problema bàsic de l'economia —l'escassetat—, identificar-ne els motius i comparar, de manera justificada, diferents estratègies econòmiques de resolució d'aquest.	1.1. Economia i escassetat. L'economia, les necessitats, els béns i l'escassetat: el cost d'oportunitat i la frontera de possibilitats de producció. Les activitats econòmiques. Els agents econòmics. El flux circular de la renda.
	1.2. Descriure els processos fonamentals que intervenen en la presa de les decisions econòmiques de manera individual i col·lectiva i analitzar l'impacte que tenen en la societat.	1.1. Economia i escassetat. L'economia, les necessitats, els béns i l'escassetat: el cost d'oportunitat i la frontera de possibilitats de producció. Les activitats econòmiques. Els agents econòmics. El flux circular de la renda.
	1.3. Comparar les solucions que diferents sistemes econòmics plantejen prenent com a exemple un dels principals problemes de l'economia actual.	1.2. Sistemes econòmics. L'organització econòmica i els sistemes econòmics. Valoració i comparació.
	1.4. Utilitzar correctament la terminologia econòmica adaptada al nivell educatiu en activitats orals i escrites de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional, en les diferents llengües del currículum, i utilitzar un llenguatge no discriminatori.	1.4. Les decisions en economia i models econòmics. Economia del comportament. Desviacions de la racionalitat econòmica. Economia positiva i normativa. Decisions econòmiques i ètiques. Mètodes per a l'anàlisi de la realitat econòmica: el mètode científic, la modelització i el mètode experimental en economia. Perseverança, iniciativa i flexibilitat en l'anàlisi de presa de decisions econòmiques.
2. Identificar i analitzar el funcionament del mercat, analitzar-ne les fallades, interpretar la repercussió d'aquestes en l'entorn i argumentar el paper de l'Estat per a afrontar-les.	2.1. Descriure el funcionament del mercat i la naturalesa de les transaccions que hi tenen lloc, analitzar elements com l'oferta, la demanda, els preus, els tipus de mercat i els agents implicats i justificar la importància que tenen com a font de millora econòmica i social.	2.1. El mercat. Intercanvi i mercat. Funcionament del mercat. L'elasticitat.
	2.2. Calcular, representar i interpretar les variacions en quantitats demandades i ofertes de béns i serveis en funció de diferents variables, per mitjà de l'estudi de casos.	2.1. El mercat. Intercanvi i mercat. Funcionament del mercat. L'elasticitat.
	2.3. Analitzar amb esperit crític la repercussió de les principals fallades del mercat i les conseqüències d'aquestes, plantejar alguna proposta de solució i justificar-ne els avantatges.	2.2. Estructures de mercat. La competència perfecta. La competència imperfecta. Teoria de jocs. El dilema del presoner. Fallades de mercat i intervenció del sector públic. Sensibilitat davant les externalitats que generen desigualtats.
	2.4. Descriure les funcions de l'Estat en l'economia relacionant la seua actuació amb les fallades del mercat a partir de fets, successos o esdeveniments concrets.	4.1. L'Estat i la política econòmica. La política econòmica i els efectes que té. La intervenció de l'Estat i la justificació d'aquesta.
3. Identificar i comparar el paper dels diferents agents econòmics en el flux circular de la renda, i reconèixer i valorar els beneficis i costos que aquest flux genera, l'impacte que té en el desenvolupament econòmic i la seua relació amb el benestar de la societat.	3.1. Justificar com es produeix el desenvolupament econòmic i el benestar social avaluant, amb sentit crític, el paper dels diferents agents econòmics i les seues relacions, i establint la seua connexió amb fets rellevants.	1.1. Economia i escassetat. Els agents econòmics. El flux circular de la renda.
	3.2. Diferenciar els costos i beneficis que suposen per a la societat els comportaments en el mercat per part dels agents econòmics, manifestar actituds de respecte i interès i debatre sobre això per a desenvolupar l'autonomia i l'esperit crític.	1.3. Activitat productiva. La funció de producció: costos, ingressos i beneficis. Horitzó temporal i anàlisi marginal. Eficiència i productivitat. 1.4. Les decisions en economia i models econòmics. Economia del comportament. Desviacions de la racionalitat econòmica. Economia positiva i normativa. Decisions econòmiques i ètiques. Mètodes per a l'anàlisi de la realitat econòmica: el mètode científic, la modelització i el mètode experimental en economia. Perseverança, iniciativa i flexibilitat en l'anàlisi de presa de decisions econòmiques.
	3.3. Analitzar el paper de l'Estat per mitjà de diferents polítiques econòmiques i reflexionar sobre l'impacte econòmic i social.	4.1. L'Estat i la política econòmica. La política econòmica i els efectes que té. La intervenció de l'Estat i la justificació d'aquesta. 4.2. Política fiscal. Política fiscal. El principi de solidaritat i els impostos. El dèficit públic, el deute públic i els efectes que tenen. L'estat de benestar i el finançament d'aquest. L'economia submergida i la pèrdua d'ingressos de l'Estat. Contribució de la ciutadania al sosteniment de l'estat del benestar.
4. Analitzar el funcionament bàsic del sistema financer, descriure els efectes sobre l'economia real, distingir els factors que intervenen en les decisions financeres relacionades amb la inversió, l'estalvi, els productes financers i la cerca de fonts de finançament, i reconèixer la importància del comportament ètic dels diferents participants en l'activitat financera.	4.1. Interpretar el funcionament bàsic del sistema financer, analitzar els efectes que té sobre l'economia real per mitjà de l'estudi de fets o esdeveniments concrets i reflexionar sobre aquests.	4.3. Sistema financer. Els diners: funcionament, tipologia i procés de creació. El sistema financer: funcionament i efectes. Planificació i gestió de les decisions financeres: la inversió, el consum i l'estalvi. Funcionament dels productes financers com ara préstecs, hipoteques i els substituïts d'aquests. Les assegurances. Evolució del panorama financer: la cadena de blocs o blockchain, les criptomonedes i la ciberseguretat.
	4.2. Analitzar els elements que intervenen en les decisions financeres relacionades amb la inversió, l'estalvi, els productes i recursos financers, i apreciar els riscos actuals relacionats amb la desinformació, la manipulació i l'addicció.	4.3. Sistema financer. Els diners: funcionament, tipologia i procés de creació. El sistema financer: funcionament i efectes. Planificació i gestió de les decisions financeres: la inversió, el consum i l'estalvi. Funcionament dels productes financers com ara préstecs, hipoteques i els substituïts d'aquests. Les assegurances. Evolució del panorama financer: la cadena de blocs o blockchain, les criptomonedes i la ciberseguretat. 4.4. Política monetària. La política monetària i l'estabilitat de preus. Funcionament del mercat monetari. La inflació: teories explicatives. Efecte de les polítiques monetàries sobre la inflació, el creixement i el benestar. L'euro i la unió monetària.
	4.3. Planificar i gestionar amb responsabilitat i autonomia les finances personals i adoptar decisions fonamentades a partir del coneixement financer, amb una perspectiva de responsabilitat social i ètica que permeta actuar com a ciutadania responsable.	4.3. Sistema financer. Els diners: funcionament, tipologia i procés de creació. El sistema financer: funcionament i efectes. Planificació i gestió de les decisions financeres: la inversió, el consum i l'estalvi. Funcionament dels productes financers com ara préstecs, hipoteques i els substituïts d'aquests. Les assegurances. Evolució del panorama financer: la cadena de blocs o blockchain, les criptomonedes i la ciberseguretat.
5. Identificar les principals amenaces i oportunitats a què s'enfronta actualment l'economia, analitzar l'impacte de la globalització econòmica, la nova economia i la revolució digital i proposar iniciatives relacionades amb l'entorn més pròxim que fomenten l'equitat, la justícia i la sostenibilitat.	5.1. Proposar iniciatives per a solucionar algun problema relacionat amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible, en l'àmbit local i global des d'una perspectiva crítica i constructiva.	5.1. Integració econòmica. La globalització: factors explicatius, oportunitats i riscos. La convergència econòmica entre països i la reducció de les desigualtats.
	5.2. Avaluar diferents amenaces i oportunitats de l'economia actual i crear i editar continguts digitals amb ara documents de text, presentacions multimèdia i produccions audiovisuals amb sentit estètic utilitzant diferents aplicacions.	5.2. Revolució digital i economia. La revolució digital i la intel·ligència artificial: la Internet de les coses. La indústria 4.0. L'impacte de la revolució digital sobre l'ocupació i la distribució de la renda. Visions alternatives a l'economia tradicional: L'economia col·laborativa. 5.3. Reptes de l'estat del benestar. El futur de l'estat de benestar i la relació que té amb la democràcia. Els fluxos migratoris i les implicacions socioeconòmiques que presenten. 5.4. Desenvolupament sostenible i ODS. La sostenibilitat ambiental, l'economia econòmica i l'economia circular. Teories sobre el decreixement econòmic. Els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) i els reptes econòmics actuals. Tolerància davant de diferents opinions i perspectives relacionades amb les solucions als problemes econòmics.
	5.3. Reforçar l'autoestima, la creativitat i el sentit de pertinença i analitzar les oportunitats que la globalització ofereix per mitjà d'exemples concrets de l'àmbit personal i social.	5.4. Desenvolupament sostenible i ODS. La sostenibilitat ambiental, l'economia econòmica i l'economia circular. Teories sobre el decreixement econòmic. Els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) i els reptes econòmics actuals. Tolerància davant de diferents opinions i perspectives relacionades amb les solucions als problemes econòmics.
6. Investigar i interpretar fets, successos o esdeveniments concrets de l'actualitat econòmica utilitzant eines de l'anàlisi econòmica i tenint en compte els factors psicològics, socials, cognitius, emocionals i mediambientals més rellevants que condicionen les decisions dels agents econòmics.	6.1. Investigar i interpretar l'actualitat econòmica per mitjà de l'estudi de casos, projectes en equip o simulacions, tenint en compte diversos factors i aplicant les eines pròpies de l'àmbit de l'economia.	Tots els blocs.
	6.2. Avaluar l'estructura del mercat de treball i la relació que té amb l'educació i la formació, i analitzar de manera especial la desocupació i la seua evolució, així com les diferents opcions de polítiques per a fer-hi front, a partir de l'estudi de casos i comentaris de text.	3.2. Economia laboral. Economia laboral. El funcionament dels mercats de treball. Tipus d'accidents i conseqüències. Polítiques d'ocupació. La segmentació i tendències del mercat de treball. La bretxa salarial: una perspectiva de gènere.
	6.3. Analitzar la importància dels indicadors macroeconòmics com a mesura de desenvolupament d'una economia i la cerca de nous indicadors alternatius més ajustats al manteniment de l'estat de benestar per mitjà de l'estudi de dades objectives.	3.1. Macroeconomia. La macroeconomia. La demanda agregada, l'oferta agregada i el seu funcionament.
	6.4. Comparar els nous models de comerç internacional generats a partir de la revolució tecnològica i digital, i avaluar l'impacte en els processos d'integració existents per mitjà de fonts d'informació en diferents idiomes.	3.4. El comerç internacional i els efectes que té. El comerç internacional i els processos d'integració econòmica. La Unió Europea. Funcionament del comerç internacional i els efectes econòmicosocials que té. Proteccionisme versus lliure comerç.
	6.5. Distingir les diferents teories que expliquen la inflació i els efectes que té sobre els consumidors, les empreses i l'economia en general, i analitzar els diferents tipus de política monetària valorant-ne l'impacte econòmic i social, per mitjà de la interpretació de dades i gràfics.	3.3. Desenvolupament econòmic i indicadors. Creixement econòmic i desenvolupament: els factors del creixement. La distribució de la renda. Indicators del desenvolupament social. Benestar i qualitat de vida. Contribució de la societat al desenvolupament econòmic sostenible i ètic.

9.2. Instruments d'avaluació.

Avaluar l'alumnat implica assignar un valor a tot allò que ha assimilat. L'avaluació és un procés continu i personalitzat.

Per l'avaluació de la matèria d'economia s'utilitzaran els següents instruments avaluadors:

- **PROVES ESCRITES:** es faran les proves escrites necessàries dels sabers bàsics.
- **TREBALLS COOPERATIUS:** es faran treballs en grup.
- **EXERCICIS PUNTUABLES I TREBALLS D'INVESTIGACIÓ:** si es fan, serà de forma puntual en alguns temes.
- **EXERCICIS DIARIS:** es valoraran els exercicis efectuats a classe, tant a la pissarra com a la lliberta, i els exercicis fets a casa i corregits a classe.
- **COMPORTAMENT I ACTITUD:** es valoraran els següents aspectes:
 - Puntualitat i assistència a classe.
 - Puntualitat en l'entrega de treballs, quadern...
 - Participació activa a classe: interès, esforç...
 - Disposició del material i la cura que es tinga d'ell.
 - Respecte cap a la resta de companys/es i a l'entorn.

9.3. Criteris de qualificació.

La **qualificació** de cada avaluació tindrà dos components segons els criteris establerts al departament per a batxillerat.

1. L'obtinguda en la resolució de les proves escrites que es realitzaran al llarg de l'avaluació (normalment cada dos unitats). En els exercicis i proves escrites es valorarà la cal·ligrafia, la claredat en l'expressió escrita, la gramàtica, la capacitat de síntesi, l'aplicació de procediments correctament i l'ortografia (es restarà -0,01 per falta fins a un màxim de 2 punts). Si l'alumne no porta calculadora a l'examen no podrà fer servir la d'un company o professor. La nota final serà la mitjana obtinguda en les proves i suposarà la part fonamental de la qualificació final de l'avaluació, podent sent l'única. L'abandonament de la matèria o la presentació de l'examen en blanc suposarà la pèrdua d'esta part de la puntuació de l'avaluació. Per falta de temps en algun trimestre es pot fer una sola prova.

2. L'aconseguida per la participació en les activitats i lliurament de treballs. Es realitzaran comentaris de textos, resolució d'exercicis pràctics i intervencions orals no estrictament

memorístiques, en les que s'apreciarà la capacitat de l'alumne per a exposar amb precisió, però també amb esperit crític i constructiu, tant els trets fonamentals de cada concepte, com la seua relació amb altres afins. La seua valoració no superarà el 10% de l'avaluació.

- **20% Comportament, actitud, quadern, treballs i exercicis puntuables.** Treballadora, participativa i col·laborativa. Per mitjà de l'observació directa, s'avaluaran aquests elements durant les sessions. El quadern es recollirà mínim una vegada per trimestre i els treballs i exercicis puntuables s'avaluaran, quan calga, amb rúbriques.
- **80% Proves escrites.** Es realitzaran després de cada unitat didàctica. Aquestes proves estaran formades per preguntes variades de desenvolupament, verdader/fals, tipus test, aplicació de continguts a exemples reals i exercicis numèrics quan n'hi hagi. En aquestes es tindrà en compte l'ortografia que podrà restar com a màxim un punt (0'05 per error), com estableix el pla de millora aprovat pel Centre.

Per a determinar la qualificació del procés d'aprenentatge per avaluacions haurem de tenir en compte tots els instruments d'avaluació abans citats. L'avaluació serà positiva quan l'alumne haja superat el 50% del total sumat, sempre que cap dels instruments avaluadors no hagen sigut qualificats com molt deficient. Aquests seran considerats molt deficients, quan la qualificació en cada apartat siga inferior al 35% de la nota i quan no es donen els instruments propis per avaluar, és a dir:

- Faltes d'assistència injustificades.
- L'alumne/a no participa activament.
- L'alumne/a no faça exercicis diaris ni entregue els treballs.
- L'alumne/a no tinga quadern de treball.
- L'alumne/a no treballe a classe.
- Expulsions de classe.
- L'alumne/a no supere el 35% de la nota en les proves escrites de cada avaluació.

En el cas que un alumne falte a algun examen d'una avaluació haurà de presentar justificació oficial de l'hospital (o **CAP**) no sent suficient un justificant dels pares o tutors i s'examinarà en la següent convocatòria (de la matèria que no es va examinar juntament

amb la nova). En cas contrari la prova serà qualificada amb un 0. Si faltara a l'últim examen d'una avaluació anirà directament a la recuperació de l'avaluació a final de curs.

Per aprovar la matèria, els alumnes han d'aprovar les tres avaluacions o dues sempre que la nota mitjana de les tres arribe a l'aprobat (major o igual a 5). Per fer mitjana cal un mínim de 4 a l'avaluació suspesa.

Els alumnes suspesos podran fer una prova de recuperació a fi de curs. Només hauran de fer l'examen de les avaluacions no aprovades. Els alumnes que vulguen pujar nota podran presentar-se també a l'examen amb el vist i plau previ de la professora.

Els alumnes que no hagen superat la matèria podran realitzar una prova a finals de juny o juliol en què s'hauran d'examinar de tota la matèria. (No es guarden notes d'avaluacions aprovades).

Pendents:

Es farà una prova de sabers bàsics d'acord amb els mínims de l'assignatura. En cas que supere l'examen amb una nota igual o superior al cinc aprovarà l'assignatura. Hi haurà dues convocatòries: una en el primer trimestre i l'altra en el segon trimestre. Si esgotades les dues convocatòries no aprova podrà presentar-se a la prova de juliol.

10. Temporalització.

La temporalització de les unitats didàctiques serà flexible en funció de cada tema i activitats i de les necessitats de cada alumne, que seran els qui marquen el ritme d'aprenentatge. A continuació, s'inclou un quadre orientatiu de la temporalització per cada unitat didàctica:

UNITAT DIDÀCTICA	AVALUACIÓ	NÚMERO DE SES- SIONS
1. Economia: la ciència de les decisions.	1a AVALUACIÓ	10-12
2. Creixement i organització.		12-14
3. Producció i distribució.		12-14
4. El mercat: la demanda i l'oferta.		12-14
5. Tipus de mercat.	2a AVALUACIÓ	14-16
6. El mercat de treball.		14-16
7. El paper de l'Estat i els comptes de l'Estat.		9-10
8. Indicadors i equilibri macroeconòmic.		10-11
9. Els diners, els bancs i la política monetària.	3a AVALUACIÓ	12-14
10. El sistema financer. La borsa.		12-14
11. El comerç internacional. Unió Europea i globalització.		10-12
12. Desequilibris de l'economia mundial.		8-10

11. Avaluació de la pràctica docent i indicadors d'èxit.

Avaluar l'aprenentatge no és només mesurar els assoliments, significa a més acompanyar als nostres alumnes i alumnes i trobar en cada moment la millor manera d'ajudar-los a aconseguir el millor de si mateixos. Aquest enfocament enriqueix el concepte d'evolució, ja que implica que, a més de recollir el resultat final de l'aprenentatge o els èxits dels estudiants, el professorat ha de considerar la millora del seu exercici, la manera i el camí amb els quals assolir els aprenentatges desitjats. Per a això, s'han d'establir diferents graus de sistematització i de registre de la informació que s'observa, el que facilita els processos de personalització de l'aprenentatge.

REGISTRE D'AUTOAVALUACIÓ DEL PROFESSORAT I DEL PROCÉS D'ENSENYAMENT-APRENENTATGE:

INDICADORS	VALORACIÓ	PROPOSTES DE MILLORA
1. Realitza l'avaluació inicial al principi de curs per ajustar la programació al nivell dels estudiants.		
2. Detecta els coneixements previs de cada unitat didàctica.		
3. Revisa, amb freqüència, els treballs proposats a l'aula i fora d'ella.		
4. Proporciona la informació necessària sobre la resolució de les tasques i com pot millorar-les.		
5. Corregeix i explica de forma habitual els treballs i les activitats de l'alumnat, i dona pautes per a la millora dels seus aprenentatges.		
6. Utilitza suficients criteris d'avaluació que atenguen de manera equilibrada l'avaluació dels diferents continguts.		
7. Afavoreix els processos d'autoavaluació i coavaluació.		
8. Proposa noves activitats que faciliten l'adquisició d'objectius quan aquests no han estat prou assolits.		
9. Proposa noves activitats de major nivell quan els objectius han estat assolits amb suficiència.		
10. Utilitza diferents tècniques d'avaluació en funció dels continguts, el nivell dels estudiants, etc.		
11. Empra diferents mitjans per informar dels resultats als estudiants i als pares.		

2.6. Gestió de Projectes d'Emprenedoria – 1r Batxillerat.

1. Introducció.

La present matèria optativa d'oferts obligatòria per a tot l'alumnat, està dissenyada per a oferir-la en el primer o segon curs del Batxillerat. A l'IES Serra Mariola, per decisió de l'equip directiu i el Departament d'Economia, s'impartirà en 1r de Batxillerat.

Ens trobem en un món subjecte, més que mai, a transformacions ràpides i profundes. Per tant, la societat actual requereix una ciutadania capaç de desenvolupar-se i adaptar-se a entorns en constant canvi en els quals el risc i la presa de decisions sempre són presents. Aprendre a moure's amb soltesa i amb la seguretat suficient en entorns incerts permetrà a l'alumnat desenvolupar la seua mentalitat de creixement i progressar com a persones autònomes i autosuficients per a enfocar el seu desenvolupament personal i professional.

Per a elaborar questa programació s'ha tingut en compte:

- **Llei Orgànica 3/2020, de 29 de desembre** per la que es modifica la Llei Orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'Educació.
- **Llei Orgànica 2/2006, de 3 de maig**, d'Educació (BOE 04.05.2006), estableix els objectius de l'Educació Secundària Obligatòria i remarca desenvolupar en l'alumnat capacitats que els permeten desenvolupar l'esperit emprenedor i la confiança en si mateix, la participació, el sentit crític, la iniciativa personal i la capacitat per a aprendre a aprendre, planificar, prendre decisions i assumir responsabilitats.
- El **Reial Decret 984/2021, de 16 de novembre**, pel qual es regulen l'avaluació i la promoció en l'Educació Primària, així com l'avaluació, la promoció i la situació en l'Educació Secundària Obligatòria, el Batxillerat i la Formació Professional.
- El **Reial Decret 243/2022, de 5 d'abril**, pel qual s'estableixen l'ordenació i els ensenyaments mínims del Batxillerat.
- El **Decret 108/2022, de 5 d'agost**, del Consell, pel qual s'estableix l'ordenació i el currículum de Batxillerat.

Finalment, cal remarcar que aquesta matèria aportarà un suport pràctic que afavorirà una comprensió més global del món de l'empresa, desenvolupant iniciatives que posen en valor els recursos locals i que creen valor, al seu torn, en l'entorn pròxim per als qui continuen els seus estudis en matèries econòmiques, tant universitàries com de formació professional. A més, és molt interessant per als qui no seguisquen itineraris centrats en l'econòmic, ja que la matèria els aportarà un contacte amb l'emprenedoria i l'economia real que els resultarà fonamental per a afrontar qualsevol iniciativa en el seu futur laboral i professional.

2. Objectius de Batxillerat.

D'acord amb el que estableix l'article 7 del Reial Decret 243/2022, el batxillerat ha de contribuir a desenvolupar en els i les alumnes les capacitats que els permeten:

- 1.Exercir la ciutadania democràtica, des d'una perspectiva global, i adquirir una consciència cívica responsable, inspirada pels valors de la Constitució Espanyola així com pels drets humans, que fomenti la corresponsabilitat en la construcció d'una societat justa i equitativa.
- 2.Consolidar una maduresa personal, afectiva, sexual i social que els permeta actuar de forma respectuosa, responsable i autònoma i desenvolupar el seu esperit crític. Preveure, detectar i resoldre pacíficament els conflictes personals, familiars i socials, així com les possibles situacions de violència.
- 3.Fomentar la igualtat efectiva de drets i oportunitats de dones i homes, analitzar i valorar críticament les desigualtats existents, així com el reconeixement i ensenyament del paper de les dones en la història i impulsar la igualtat real i la no discriminació per raó de naixement, sexe, origen racial o ètnic, discapacitat, edat, malaltia, religió o creences, orientació sexual o identitat de gènere o qualsevol altra condició o circumstància personal o social.
- 4.Afermar els hàbits de lectura, estudi i disciplina, com a condicions necessàries per a l'eficaç aprofitament de l'aprenentatge, i com a mitjà de desenvolupament personal.
- 5.Dominar, tant en la seua expressió oral com escrita, el valencià i el castellà.
- 6.Expressar-se amb fluïdesa i correcció en una o més llengües estrangeres.
- 7.Utilitzar amb solvència i responsabilitat les tecnologies de la informació i la comunicació.

8. Conèixer i valorar críticament les realitats del món contemporani, els seus antecedents històrics i els principals factors de la seua evolució. Participar, de forma solidària, el desenrotllament i millora del seu entorn social.

9. Accedir als coneixements científics i tecnològics fonamentals i dominar les habilitats bàsiques pròpies de la modalitat triada.

10. Comprendre els elements i els procediments fonamentals de la investigació i dels mètodes científics. Conèixer i valorar de forma crítica la contribució de la ciència i la tecnologia en el canvi de les condicions de vida, així com refermar la sensibilitat i el respecte cap al medi ambient.

11. Aferrar l'esperit emprenedor amb actituds de creativitat, flexibilitat, iniciativa, treball en equip, confiança en un mateix i sentit crític.

12. Desenvolupar la sensibilitat artística i literària, així com el criteri estètic, com a fonts de formació i enriquiment cultural.

13. Utilitzar l'educació física i l'esport per a afavorir el desenvolupament personal i social. Afiançar els hàbits d'activitat físic-esportives per a afavorir el benestar físic i mental, com a mitjà de desenvolupament personal i social.

14. Aferrar actituds de respecte i prevenció en l'àmbit de la mobilitat segura i saludable.

15. Fomentar una actitud responsable i compromesa en la lluita contra el canvi climàtic i en la defensa del desenvolupament sostenible.

16. Valorar críticament els hàbits socials relacionats amb la salut, el consum, la cura, l'empatia i el respecte cap als éssers vius, especialment els animals.

3. Competències clau en l'etapa del Batxillerat.

En l'Annex I del Reial Decret 243/2022, es defineixen les competències clau per a l'etapa del Batxillerat. Aquesta etapa té com a finalitat proporcionar a l'alumnat formació, maduresa intel·lectual i humana, coneixements, habilitats i actituds que li permeten desenvolupar funcions socials i incorporar-se a la vida activa amb responsabilitat i aptitud.

Per a poder-ho aconseguir, caldrà accomplir els descriptors operatius descrits en aquest Annex, els quals fan referència a cada una de les competències clau:

- Competència en comunicació lingüística (CCL).
- Competència plurilingüe (CP).
- Competència matemàtica i competència en ciència, tecnologia i enginyeria (STEM).
- Competència digital (CD).
- Competència personal, social i d'aprendre a aprendre (CPSAA).
- Competència ciutadana (CC).
- Competència emprenedora (CE).
- Competència en consciència i expressió culturals (CCEC).

4. Competències específiques de la matèria.

La matèria de Gestió de Projectes d'Emprenedoria al Batxillerat té com a objectiu el desenvolupament de les següents competències específiques:

1. Identificar i analitzar la importància de l'emprenedoria i la innovació com a elements necessaris que contribueixen al desenvolupament sostenible d'un país i a la competitivitat de la seua economia, avaluant el paper que la persona emprenedora desenvolupa en la societat en dur a terme idees innovadores.
2. Generar una idea de projecte emprenedor sostenible, analitzant les principals decisions que ha de prendre qui ho promou.
3. Analitzar les principals àrees de l'empresa, valorant les decisions d'administració i gestió adoptades des del punt de vista de la sostenibilitat.
4. Aplicar les principals normes bàsiques de comptabilitat i fiscalitat empresarial en el projecte, identificant comportaments responsables concordes amb una ciutadania compromesa amb situacions de justícia i equitat social.
5. Analitzar l'impacte social i mediambiental de l'empresa, a través de l'anàlisi de casos, i fer propostes per a contribuir en tots dos camps.
6. Realitzar presentacions orals i escrites eficaces i creatives del seu propi projecte d'empresa, utilitzant mitjans digitals, des d'una perspectiva crítica i responsable.

5. Sabers bàsics.

La matèria de Gestió de Projectes d'Emprenedoria es dissenya des d'una perspectiva pràctica amb la finalitat d'elaborar un projecte a l'aula que permeta a l'alumnat analitzar les diferents iniciatives que s'han d'assumir per a aconseguir una

gestió òptima del seu projecte i al mateix temps que siga conscient de la presa de decisions necessària que s'ha de tindre en compte, des d'una perspectiva crítica, responsable i d'acord amb els valors i principis assumits per la societat que tenen relació amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible.

La matèria capacita l'alumnat per a utilitzar eines i mètodes necessaris que serveixen per a prendre decisions amb un criteri adequat i aprofitar aquests aprenentatges per a generar actituds proactives i compromeses amb el seu entorn més pròxim que li permeta poder ser partícip de la seua comunitat i millorar el benestar col·lectiu a partir d'idees innovadores i responsables. Els sabers bàsics que contribueixen a adquirir les competències específiques s'organitzen en cinc blocs, que responen a les diferents fases del projecte.

Bloc 1: Innovació i idea de negoci. El procés emprenedor.

Grup de sabers 1.1. La innovació.

La innovació com a font de desenvolupament econòmic i generació d'ocupació. Importància de la innovació i la cultura emprenedora. Riscos d'innovar. Importància de la innovació per al progrés social i el desenvolupament sostenible. Tipus d'innovació: de producte, de procés, de màrqueting i d'organització. Perseverança, iniciativa i flexibilitat en l'anàlisi de presa de decisions.

Grup de sabers 1.2. El procés emprenedor.

El procés emprenedor. Habilitats per a emprendre. Autodiagnòstic d'actituds emprenedores. La persona emprenedora: característiques i tipus. Emprenedoria social.

Grup de sabers 1.3. Idea de negoci i entorn.

La idea de negoci, detecció i avaluació d'oportunitats de negoci. Mètodes per a estimular la creativitat en la generació d'idees. Eines per a l'anàlisi de l'entorn: PESTEL, DAFO. Sensibilitat davant les externalitats que generen desigualtats.

Bloc 2: Decisions per a iniciar el projecte emprenedor.

Grup de sabers 2.1. Decisions per a iniciar el projecte.

Decisió de localització i dimensió. Formes jurídiques bàsiques d'una empresa. Tolerància davant diferents opinions i perspectives relacionades amb les propostes triades.

Grup de sabers 2.2. Tràmits i documentació.

Els organismes d'assessorament i ajuda per a iniciar el projecte emprenedor. Assessorament a través d'un Punt d'Atenció a la persona emprenedora.

Documentació necessària per a l'establiment de noves empreses. Tramitació en línia.

Bloc 3: Organització interna de l'empresa.

Grup de sabers 3.1. Àrees d'aprovisionament i producció.

Àrea d'aprovisionament: pla de compres i control d'estocs. Documentació i eines de l'àrea d'aprovisionament. Àrea de producció. El prototip. El producte i el servei com a resposta a les necessitats de la comunitat.

Grup de sabers 3.2. Àrea de recursos humans.

Cerca i selecció de personal, contractació laboral, nòmines bàsiques. El currículum, videocurrículum, noves habilitats demandades per les empreses. La comunicació interna i externa de l'empresa.

Grups de sabers 3.3. Àrea comercial.

Tècniques i aplicació d'estudis de mercat. Aplicació de tècniques de màrqueting mix. Sensibilització davant situacions que generen desigualtat i cosificació en la publicitat.

Grup de sabers 3.4. Àrea de fiscalitat i comptabilitat.

Educació fiscal i responsabilitat ciutadana. Fiscalitat verda. Contribució a la ciutadania al sosteniment de l'Estat de Benestar. Economia submergida. La comptabilitat en l'empresa. Anàlisi d'un balanç i compte de resultats bàsics.

Grup de sabers 3.5. Àrea de d'inversió i finançament.

Avaluació de les diferents inversions que es poden plantejar. Pressupost del projecte. Selecció de les fonts de finançament més apropiades.

Bloc 4: L'impacte social i mediambiental de l'empresa.

Grup de sabers 4.1. Decisions socials.

L'empresa global en el context local: la proposta de valor que justifica el projecte d'empresa des del punt de vista de les necessitats locals. Retorns en l'economia local: producció i consum responsables. Economia col·laborativa. Consum local.

Grup de sabers 4.2. Decisions mediambientals.

La petjada ecològica de l'activitat econòmica. Economia circular. Consum sostenible. Creació de valor compartit i Objectius de Desenvolupament Sostenible.

Bloc 5: Exposició del projecte empresarial.

Grup de sabers 5.1. Comunicació del projecte.

Habilitats bàsiques de comunicació tant verbal (escrita o oral) com no verbal. Eines d'exposició. Disseny de la narrativa del projecte emprenedor. Eines de comunicació.

Grup de sabers 5.2. Presentació i difusió del projecte.

Eines digitals de comunicació i exposició. Les xarxes socials com a mitjà de comunicació empresarial.

6. Situacions d'aprenentatge.

Pel que fa a les situacions d'aprenentatge, tindrem en compte alguns principis per a dissenyar situacions d'aprenentatge pràctiques i d'acord amb l'enfocament competencial de la matèria.

En primer lloc, cal remarcar que les situacions d'aprenentatge han d'estar connectades amb els "Principals reptes del segle XXI" i amb els objectius de l'etapa de batxillerat. La capacitat d'actuació de l'alumnat en enfrontar-se a una situació d'aprenentatge requereix mobilitzar tot tipus de sabers implicats en les competències específiques: conceptes, procediments, actituds i valors.

La matèria de Gestió de Projectes d'Emprenedoria contribueix a formar persones crítiques i responsables davant els problemes actuals relatius al medi ambient, degradació del planeta i excés de consum, per a ser conscients de la importància de les seues accions i la seua repercussió negativa en el bé comú. Al mateix temps, la matèria contribueix a donar resposta a problemes de l'entorn pròxim posant de manifest el seu compromís en l'àmbit local i global, valorant les competències, qualitats i hàbits que ha de tindre una persona emprenedora conscient de les oportunitats del segle XXI. Per a això, és necessari fer reflexionar a l'alumnat davant situacions de desigualtat i exclusió que generen un sentiment d'empatia i justícia social des d'una perspectiva col·lectiva, una resolució pacífica dels conflictes amb solucions creatives que tinguen com a premissa la cooperació. Igualment, l'alumnat ha de reflexionar sobre el paper de l'emprenedoria com a generador de creixement econòmic de l'economia i la creació de valor, l'anàlisi de nous models de negoci més sostenibles amb l'entorn.

Alguns criteris per a dissenyar situacions d'aprenentatge des d'aquesta perspectiva serien els següents:

- Estar relacionades amb activitats de l'àmbit local i pròxim a l'alumnat que establisca relacions els Objectius de Desenvolupament Sostenible que incorporen els desa-

faments globals als quals ens enfrontem dia a dia, com ara la desigualtat, medi ambient, ocupació, escassetat, propietat intel·lectual, permetent descobrir el funcionament de l'economia i l'activitat empresarial.

- Establir relacions amb altres matèries per a adquirir una visió integral de l'empresa i assumir responsabilitats i compromisos, des d'una perspectiva interdisciplinària.
- Dissenyar-se per a incentivar la reflexió, promoure la competència clau d'aprendre a aprendre, i desenvolupar un enfocament crític, amb la finalitat d'aconseguir actituds sensibles, comportaments responsables i proactius que permeten aprofitar les oportunitats socials i econòmiques.
- Estimular el foment de la lectura i l'escriptura a través de diferents canals que els permeten ser ciutadans crítics i respectuosos davant diferents arguments i opinions, així com remarcar la necessitat de potenciar les habilitats comunicatives necessàries a l'hora d'emprendre un projecte personal.
- Permetre que siguen abordades tant de manera individual com grupal, incorporant un enfocament inclusiu, coeducatiu, donant visibilitat a la rellevància del paper de les dones en l'activitat empresarial, i amb l'ús de tècniques de treball tant cooperatiu com col·laboratiu, a través d'activitats dialògiques, de debat, d'explicació de resultat de tasques.
- Connectar els continguts amb experiències i sentiments personals de l'alumnat que han tingut lloc en altres contextos, mobilitzant la capacitat d'argumentació mitjançant el llenguatge verbal i no verbal.
- Potenciar els talents individuals fent servir eines que possibiliten l'estímul de la creativitat, la participació activa de l'alumnat, per a afrontar els problemes des de diferents perspectives segons la seua diversitat personal i cultural.
- Incloure l'acceptació i el maneig de la incertesa tractada des de l'aula i que done resposta a qüestions que li serviran per a enfocar el seu futur de treball o estudis i fins i tot la possibilitat de, a partir d'una iniciativa dissenyada a l'aula, poder traslladar-les fora d'aquesta.
- És necessari que impulsen un bon ús de les noves tecnologies a l'aula, aprenent nous programes, aplicacions i eines informàtiques per a fomentar l'alfabetització digital i audiovisual de l'alumnat i la ludificació a l'aula per a incrementar la seua motivació, autonomia i el ventall de recursos necessaris per a la correcta anàlisi de la disciplina.

– És necessari que proposen activitats inclusives que responguen al Disseny Universal de l'Aprenentatge.

7. Atenció a la diversitat.

D'acord amb l'article 25 del Reial decret 243/2022, per a l'atenció a les diferències individuals cal tindre en compte les condicions següents:

1. La conselleria competent en matèria d'educació ha de disposar els mitjans necessaris perquè els i les alumnes que requerisquen una atenció diferent de l'ordinària puguen aconseguir els objectius establits per a l'etapa de batxillerat i adquirir les competències corresponents.

2. L'atenció a aquest alumnat s'ha de regir pels principis de normalització i inclusió, amb la finalitat de garantir l'accés, la participació, la permanència i el progrés de tot l'alumnat. Per a aconseguir-ho, s'han d'establir les mesures de flexibilització i les alternatives metodològiques d'accessibilitat i disseny universal de l'aprenentatge (DUA) que siguen necessàries per a aconseguir que aquest alumnat puga accedir a una educació de qualitat en igualtat d'oportunitats.

3. Els centres educatius que imparteixen ensenyaments de batxillerat han de fer les adaptacions pertinents i facilitar les mesures i els suports necessaris, d'acord amb la normativa vigent, perquè l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu puga cursar aquests estudis. Així mateix, s'han d'establir les mesures més adequades perquè les condicions de realització de les avaluacions s'adapten a les necessitats d'aquest alumnat.

4. Totes les mesures educatives per a l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu s'han d'ajustar al que disposa la normativa vigent en matèria d'inclusió educativa. Aquesta concreció versa, entre altres, d'acord amb les mesures següents:

- a) Per a l'alumnat amb dificultats específiques d'aprenentatge, amb caràcter general, s'han d'establir mesures individualitzades que afavorisquen l'accessibilitat dels continguts curriculars, mesures de flexibilització i alternatives metodològiques en l'ensenyament i avaluació de la llengua estrangera. Aquestes adaptacions en cap cas s'han de tindre en compte per a minorar les qualificacions obtingudes. Igualment, si l'equip educatiu ho considera, es poden establir mesures de reforç pedagògic per a aquest alumnat.

- b) Per a l'alumnat amb necessitats educatives especials, es poden establir, entre altres, mesures d'exempció de qualificació i també de flexibilització de la duració de l'etapa.
- c) Per a l'alumnat amb altes capacitats, es poden establir mesures d'enriquiment curricular i, sempre que l'adopció de la mesura afavorisca el desenvolupament personal i social de l'alumnat, mesures de flexibilitat en la duració de l'etapa.

8. Recursos.

Existeix una enorme varietat de materials i recursos didàctics, des dels més tradicionals com el material imprès, fins els més innovadors com l'ús de les noves tecnologies i internet. Cal visibilitzar, a més a més, els models de referència femenins en l'àmbit de l'economia i l'emprenedoria. Per tant, es seleccionaran materials amb aquest fi. Així mateix, és impossible donar una llista exhaustiva de recursos, però citem:

- Material imprès.
- Pissarra, esborrador i guixos. La pissarra és un instrument indispensable per a l'explicació de la unitat i correcció d'exercicis per part del professorat i/o de l'alumnat.
- Material informàtic. Les noves tecnologies de la informació han entrat amb força en l'àmbit educatiu.
- La xarxa Internet és una eina poderosa sempre que s'utilitze amb uns objectius clars que eviten la dispersió i les pèrdues de temps (Competència Digital).
- Projector i pantalla.
- Premsa diària d'informació general, premsa diària especialitzada i revistes d'informació.
- Anuaris i altres fonts estadístiques
- Documents de pàgines webs especialitzades.
- Manuals i normativa de referència.
- Aules (plataforma per a la docència de la Generalitat Valenciana).

9. Avaluació i recuperació.

9.1. Criteris d'avaluació.

Els criteris d'avaluació estan redactats com resultats d'aprenentatge i inclouen processos de diferent complexitat, sabers bàsics de diferent tipus i contextos de realització adequats a la naturalesa de l'execució dels aprenentatges que evidencien, amb l'objecte de possibilitar-ne l'observació i avaluació en contextos reals.

S'han seqüenciat els sabers bàsics i els criteris d'avaluació de manera que el procés d'avaluació permeta l'ús de diversos procediments i instruments d'avaluació.

Els sabers bàsics i els criteris d'avaluació s'han programat per a facilitar la identificació i avaluació dels aprenentatges bàsics del nivell educatiu, facilitant així l'atenció a la diversitat des de les programacions d'aula i la continuïtat dels aprenentatges.

Les activitats de les diferents unitats didàctiques i tant els treballs individuals com en grup, ens permetran conèixer l'evolució del nostre alumnat. Així farem possible una **avaluació formativa i contínua**. En l'avaluació formativa realitzada durant el procés predomina la retroalimentació, ajuda pedagògica de l'avaluació.

Competència específica 1: Identificar i analitzar la importància de l'emprenedoria i la innovació com a elements necessaris que contribueixen al desenvolupament sostenible d'un país i a la competitivitat de la seua economia, avaluant el paper que la persona emprenedora desenvolupa en la societat en dur a terme idees innovadores.

1.1. Apreciar l'impacte que han tingut la innovació i l'activitat emprenedora en el desenvolupament sostenible i en la qualitat de vida, examinant exemples de la realitat empresarial.

1.2. Dissenyar idees innovadores associades a projectes que resolguen problemes econòmics i socials, utilitzant algunes tècniques creatives.

1.3. Analitzar la importància dels projectes d'emprenedoria social, valorant el paper de la persona emprenedora com a motor de canvi de la societat.

Competència específica 2: Generar una idea de projecte emprenedor sostenible, analitzant les principals decisions que ha de prendre qui la promou.

2.1. Descriure els diferents tràmits als que s'enfronta la persona emprenedora a l'hora de posar en marxa el projecte, apreciament el paper dels organismes d'assessorament i la digitalització del procés.

2.2. Investigar i triar les diferents alternatives relacionades amb la forma jurídica, localització i dimensió, valorant l'impacte que generen aquestes decisions en l'entorn local més pròxim.

2.3. Analitzar la responsabilitat social, laboral i mediambiental del projecte, desenvolupant una actitud ciutadana responsable en la seua presa de decisions.

2.4. Analitzar la viabilitat del projecte, valorant el triple vessant econòmic, social i mediambiental del projecte.

Competència específica 3: Analitzar les principals àrees de l'empresa, valorant les decisions d'administració i gestió adoptades des del punt de vista de la sostenibilitat.

3.1. Analitzar diferents processos productius des de la perspectiva de l'eficiència i la productivitat, reconeixent la importància de l'R+D+I en l'obtenció de productes sostenibles i innovadors.

3.2. Dissenyar l'estratègia comercial clau per al seu projecte des d'un punt de vista ètic, analitzant les diferents tècniques del màrqueting mix.

3.3. Analitzar la gestió de recursos humans, valorant el seu paper com a instrument per a fer efectiva la igualtat en drets i oportunitats de dones i homes, així com les desigualtats existents, posant l'accent en la importància de la inversió en capital humà.

3.4. Seleccionar diferents fonts de finançament, reflexionant sobre aquelles que tinguin una repercussió social favorable en l'entorn.

Competència específica 4: Aplicar les principals normes bàsiques de comptabilitat i fiscalitat empresarial en el projecte, identificant comportaments responsables concordes amb una ciutadania compromesa amb situacions de justícia i equitat social.

4.1. Identificar els impostos que afecten el projecte empresarial, valorant l'equitat del sistema tributari.

4.2. Analitzar l'impacte i repercussió de la tributació empresarial en l'economia del seu entorn, reflexionar sobre la importància de contribuir als fons públics.

4.3. Realitzar anotacions comptables bàsiques i analitzar els comptes anuals per a valorar la situació patrimonial, econòmica i financera, aplicant aqueix coneixement al seu propi projecte.

Competència específica 5: Analitzar l'impacte social i mediambiental de l'empresa, a través de l'anàlisi de casos, i fer propostes per a contribuir en tots dos camps.

5.1. Identificar l'impacte social i mediambiental d'empreses del seu entorn, relacionant-lo amb experiències pròximes.

5.2. Descriure hàbits de consum responsable especificant les decisions que caldria prendre per a dur-los a terme en la seua vida quotidiana.

5.3. Analitzar els elements necessaris per a actuar de manera sostenible en l'activitat empresarial i els seus efectes positius per a la societat.

5.4. Comparar alguns projectes empresarials sostenibles, qüestionant les seues actuacions de manera crítica i responsable.

Competència específica 6: Realitzar presentacions orals i escrites eficaces i creatives del seu propi projecte d'empresa, utilitzant mitjans digitals, des d'una perspectiva crítica i responsable.

6.1. Fer servir les eines digitals per a la presentació del projecte empresarial, creant presentacions eficaces i innovadores.

6.2. Fer servir correctament la terminologia econòmica i financera adaptada al nivell educatiu en activitats orals i escrites de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional, en les diferents llengües del currículum, amb un llenguatge no discriminatori.

6.3. Mostrar compromís i seguretat en l'exposició del projecte, analitzant les oportunitats que el projecte empenedor ofereix.

9.2. Instruments d'avaluació.

Per l'avaluació de Gestió de Projectes d'Emprenedoria s'utilitzaran els següents instruments avaluadors:

- **PROVES ESCRITES:** Es faran les proves escrites necessàries per avaluar els sabers bàsics.
- **QUADERN DE CLASSE:** Es podrà demanar el quadern de classe en qualsevol moment, i per a la seua qualificació es tindran en compte els següents apartats:
 - Presentació, ordre, ortografia...
 - Correcció de les activitats i mesura en la qual estan totes les activitats completes.
- **EXERCICIS PUNTUABLES I TREBALLS D'INVESTIGACIÓ:** molt importants al llarg de tot el curs. Es valoraran els exercicis efectuats a classe i els fets a casa i corregits a classe, així com la participació de l'alumnat a l'aula.
- **PRESENTACIONS ORALS:** constitueix un instrument d'avaluació de les capacitats de l'alumnat, ja que resulta essencial el domini de la capacitat lingüística en el món de l'emprenedoria.
- **COMPORTAMENT I ACTITUD:** es valoraran els següents aspectes:
 - Puntualitat i assistència a classe.
 - Puntualitat en l'entrega de treballs, quadern...
 - Participació activa a classe: interès, esforç...
 - Disposició del material i la cura que es tinga d'ell.
 - Respecte cap a la resta de companys/es, professora, a l'entorn i a la matèria.

9.3. Criteris de qualificació i recuperació.

La qualificació de cada trimestre es determinarà a partir dels següents criteris:

- **20% Actitud i treball a classe.** Per mitjà de l'observació directa, s'avaluaran aquests elements (treball, participació i col·laboració) durant les sessions. També s'inclourà en aquest apartat el quadern de treball. Si es falta a més d'un 15% de les sessions sense justificant de la falta, la nota d'actitud serà zero.
- **80% Proves escrites, exercicis puntuables i treballs d'investigació.**

Caldrà la participació activa i respectuosa, així com la predisposició a desenvolupar la creativitat conjuntament.

Per a determinar la qualificació del procés d'aprenentatge per avaluacions haurem de tenir en compte tots els instruments d'avaluació abans citats. L'avaluació serà positiva quan l'alumne/a haja superat el 50% del total sumat, sempre que cap dels instruments avaluadors no hagen sigut qualificats com a molt deficients. Aquests seran considerats molt deficients, quan la qualificació en cada apartat siga inferior al 35% de la nota i quan no es donen els instruments propis per avaluar, és a dir:

- L'alumne/a no participe activament.
- L'alumne/a no faça exercicis diaris ni entregue els treballs.
- L'alumne/a no tinga quadern de treball.
- L'alumne/a no treballe a classe.
- Expulsions de classe.
- Faltes d'assistència injustificades.
- L'alumne/a no supere el 35% de la nota en les proves escrites, exercicis puntuables i/o treballs d'investigació.

Aquesta matèria estarà aprovada quan l'alumnat obtinga, com a mínim, la qualificació de suficient en les tres avaluacions; o bé quan en cada avaluació, per separat, obtinga una puntuació major o igual al 35% de la nota màxima possible i la mitjana aritmètica de totes les avaluacions siga superior al 50%.

L'alumnat que no supere els continguts mínims de cada avaluació se'ls indicarà les seues deficiències i es farà un seguiment dels seus progressos.

Nota avaluació parcial: La nota de l'avaluació serà la mitjana ponderada anterior, sempre que la nota mitjana de les proves escrites i la resta d'exercicis puntuables siga superior a 4, i que cap d'elles serà inferior a 4. Per aprovar l'avaluació, la nota final ha de ser igual o superior a 5.

Nota avaluació final: mitjana aritmètica de les tres avaluacions. Si la nota és igual o superior a 5, aprova la matèria.

Recuperació parcial: al final de curs i abans de l'última avaluació es farà una prova escrita de recuperació final, de les mateixes característiques que l'anterior, perquè si alguna persona té pendent alguna part tinga l'oportunitat de superar l'àrea. Si no aprova, haurà de presentar-se a l'avaluació extraordinària de finals de juny-principis de juliol i entregar tota la feina exigida (exercicis de repàs, treballs pendents,...) el dia de la prova. Si supera la prova, qualificació igual o superior al 50% i entrega correctament tots els treballs exigits l'alumnat aprovarà l'assignatura.

10. Temporalització.

La temporalització dels blocs de sabers bàsics serà flexible en funció de les activitats i de les necessitats de cada alumne/a. A continuació, s'inclou un quadre orientatiu de la temporalització:

BLOCS	AVALUACIÓ	TEMPS
BLOC 1. Innovació idea de negoci. Projecte empresarial	1a	14-16h
BLOC 2. Decisions per a iniciar el projecte emprenedor	AVALUACIÓ	10-12h
BLOC 3. Organització interna de l'empresa	2a	38-40h
	AVALUACIÓ	
BLOC 4. L'impacte social i mediambiental de l'empresa	3a AVALU-	12-14h
BLOC 5. Exposició del projecte empresarial	ACIÓ	14-16h

11. Avaluació de la pràctica docent i indicadors d'èxit.

Avaluar l'aprenentatge no és només mesurar els assoliments, significa a més acompanyar a l'alumnat i trobar en cada moment la millor manera d'ajudar-lo a aconseguir la millor ruta per a l'aprenentatge significatiu, local i real.

Aquest enfocament enriqueix el concepte d'evolució, ja que implica que, a més de recollir el resultat final de l'aprenentatge o els èxits dels estudiants, el professorat ha de considerar la millora constant del seu exercici.

Per a això, s'estableixen diferents graus de sistematització i de registre de la informació que s'observa, el que facilita els processos de personalització de l'aprenentatge.

Professora:
Departament:
Data:
Matèria:

INDICADOR	VALORACIÓ	PROPOSTES - NOTES
1. Realitza l'avaluació inicial al principi de curs per ajustar la programació al nivell dels estudiants.		
2. Detecta els coneixements previs de cada unitat didàctica.		
3. Revisa, amb freqüència, els treballs proposats a l'aula i fora d'ella.		
4. Proporciona la informació necessària sobre la resolució de les tasques i com pot millorar-les.		
5. Corregeix i explica de forma habitual els treballs i les activitats de l'alumnat, i dona pautes per a la millora dels seus aprenentatges.		
6. Utilitza suficients criteris d'avaluació que atenguen de manera equilibrada l'avaluació dels diferents continguts.		
7. Afavoreix els processos d'autoavaluació i coavaluació.		
8. Proposa noves activitats que faciliten l'adquisició d'objectius quan aquests no han estat prou assolits.		
9. Proposa noves activitats de major nivell quan els objectius han estat assolits amb suficiència.		
10. Utilitza diferents tècniques d'avaluació en funció dels continguts, el nivell dels/de les estudiants/es, etc.		
11. Empra diferents mitjans per informar dels resultats a l'alumnat i a les famílies.		

2.7. Empresa i Disseny de Models de Negoci – 2n Batxillerat.

1. Introducció.

La present matèria de modalitat està plantejada per al segon curs del Batxillerat d'Humanitats i Ciències Socials i persegueix dos objectius. En primer lloc, aproximar l'alumnat al coneixement de l'empresa com a catalitzador del desenvolupament econòmic, destacant la innovació i la protecció del medi ambient com a aspectes fonamentals de l'activitat empresarial; i en segon lloc, integrar els valors propis de la responsabilitat social corporativa, fomentant una cultura emprenedora que potencie la creativitat i l'esperit d'innovació, la reflexió crítica i la presa de decisions, valorant diferents models de negoci.

El món de l'empresa és present diàriament en els mitjans de comunicació, forma part de la vida de milions de persones i repercuteix en totes les llars. El coneixement sobre l'empresa és un pas essencial per a entendre el funcionament del conjunt de l'economia per la interrelació que existeix entre l'empresa i l'entorn en el qual duu a terme la seua activitat. El seu estudi, des d'una perspectiva econòmica i social ens permet analitzar les idees innovadores, els models de negoci i el món empresarial amb una actitud proactiva i compromesa amb la societat i la cerca d'un major benestar tant col·lectiu com individual.

La matèria d'Empresa i Disseny de Models de Negoci té com a finalitat que l'alumnat estudie i analitze les respostes als problemes econòmics que es plantegen al si de les empreses i conega les seues noves formes d'organització i administració, amb un enfocament actualitzat i, sobretot, adaptat a la realitat, considerant que la innovació és el motor d'un negoci i que el compromís amb l'entorn mediambiental és clau per a aconseguir un desenvolupament sostenible. Aquesta finalitat està d'acord amb el recollit en la Recomanació del Consell de la Unió Europea de 22 de maig de 2018, relativa a les competències clau per a l'aprenentatge permanent.

Per a elaborar aquesta programació s'ha tingut en compte:

- **Llei Orgànica 3/2020, de 29 de desembre** per la que es modifica la Llei Orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'Educació.
- **Llei Orgànica 2/2006, de 3 de maig**, d'Educació (BOE 04.05.2006), estableix els objectius de l'Educació Secundària Obligatoria i remarca desenvolupar en l'alumnat capacitats que els permeten desenvolupar l'esperit emprenedor i la confiança en si mateix, la participació, el sentit crític, la iniciativa personal i la capacitat per a aprendre a aprendre, planificar, prendre decisions i assumir responsabilitats.

- El **Reia Decret 243/2022, de 5 d'abril**, pel qual s'estableixen l'ordenació i els ensenyaments mínims del Batxillerat.
- El **Reial Decret 984/2021, de 16 de novembre**, pel qual es regulen l'avaluació i la promoció en l'Educació Primària, així com l'avaluació, la promoció i la situació en l'Educació Secundària Obligatòria, el Batxillerat i la Formació Professional.
- El **Decret 108/2022, de 5 d'agost**, del Consell, pel qual s'estableix l'ordenació i el currículum de Batxillerat.

Finalment, cal remarcar que aquesta matèria contribueix a afermar l'esperit emprenedor amb actituds de creativitat, flexibilitat, iniciativa, treball en equip, autoconfiança i sentit crític, utilitzar de manera responsable les tecnologies de la informació i comunicació, impulsar hàbits de lectura i estudi fomentant actituds responsables en defensa del desenvolupament sostenible, entre altres. Així doncs, l'estudi d'aquesta matèria és de vital importància perquè l'alumnat analitze els desafiaments als quals s'enfronta la societat actual, com l'acceptació, el maneig i gestió de la incertesa, la sostenibilitat, el compromís ciutadà en l'àmbit local i global o el compromís davant situacions de falta d'equitat i exclusió, tots aquests sabers propis de la matèria.

2. Objectius de Batxillerat.

D'acord amb el que estableix l'article 7 del Reial Decret 243/2022, el batxillerat ha de contribuir a desenvolupar en els i les alumnes les capacitats que els permeten:

1. Exercir la ciutadania democràtica, des d'una perspectiva global, i adquirir una consciència cívica responsable, inspirada pels valors de la Constitució Espanyola així com pels drets humans, que fomenti la corresponsabilitat en la construcció d'una societat justa i equitativa.
2. Consolidar una maduresa personal, afectiva, sexual i social que els permeta actuar de forma respectuosa, responsable i autònoma i desenvolupar el seu esperit crític. Preveure, detectar i resoldre pacíficament els conflictes personals, familiars i socials, així com les possibles situacions de violència.

3. Fomentar la igualtat efectiva de drets i oportunitats de dones i homes, analitzar i valorar críticament les desigualtats existents, així com el reconeixement i ensenyament del paper de les dones en la història i impulsar la igualtat real i la no discriminació per raó de naixement, sexe, origen racial o ètnic, discapacitat, edat, malaltia, religió o creences, orientació sexual o identitat de gènere o qualsevol altra condició o circumstància personal o social.
4. Afermar els hàbits de lectura, estudi i disciplina, com a condicions necessàries per a l'eficax aprofitament de l'aprenentatge, i com a mitjà de desenvolupament personal.
5. Dominar, tant en la seua expressió oral com escrita, el valencià i el castellà.
6. Expressar-se amb fluïdesa i correcció en una o més llengües estrangeres.
7. Utilitzar amb solvència i responsabilitat les tecnologies de la informació i la comunicació.
8. Conèixer i valorar críticament les realitats del món contemporani, els seus antecedents històrics i els principals factors de la seua evolució. Participar, de forma solidària, el desenrotllament i millora del seu entorn social.
9. Accedir als coneixements científics i tecnològics fonamentals i dominar les habilitats bàsiques pròpies de la modalitat triada.
10. Comprendre els elements i els procediments fonamentals de la investigació i dels mètodes científics. Conèixer i valorar de forma crítica la contribució de la ciència i la tecnologia en el canvi de les condicions de vida, així com refermar la sensibilitat i el respecte cap al medi ambient.
11. Afermar l'esperit emprenedor amb actituds de creativitat, flexibilitat, iniciativa, treball en equip, confiança en un mateix i sentit crític.

12. Desenvolupar la sensibilitat artística i literària, així com el criteri estètic, com a fonts de formació i enriquiment cultural.
13. Utilitzar l'educació física i l'esport per a afavorir el desenvolupament personal i social. Afiançar els hàbits d'activitat físic-esportives per a afavorir el benestar físic i mental, com a mitjà de desenvolupament personal i social.
14. Afermar actituds de respecte i prevenció en l'àmbit de la mobilitat segura i saludable.
15. Fomentar una actitud responsable i compromesa en la lluita contra el canvi climàtic i en la defensa del desenvolupament sostenible.
16. Valorar críticament els hàbits socials relacionats amb la salut, el consum, la cura, l'empatia i el respecte cap als éssers vius, especialment els animals.

3. Competències clau en l'etapa del Batxillerat.

En l'Annex I del Reial Decret 243/2022, es defineixen les competències clau per a l'etapa del Batxillerat. Aquesta etapa té com a finalitat proporcionar a l'alumnat formació, maduresa intel·lectual i humana, coneixements, habilitats i actituds que li permeten desenvolupar funcions socials i incorporar-se a la vida activa amb responsabilitat i aptitud.

Per a poder-ho aconseguir, caldrà accomplir els descriptors operatius descrits en aquest Annex, els quals fan referència a cada una de les competències clau:

- Competència en comunicació lingüística (CCL).
- Competència plurilingüe (CP).
- Competència matemàtica i competència en ciència, tecnologia i enginyeria (STEM).
- Competència digital (CD).
- Competència personal, social i d'aprendre a aprendre (CPSAA).
- Competència ciutadana (CC).
- Competència emprenedora (CE).
- Competència en consciència i expressió culturals (CCEC).

4. Competències específiques de la matèria.

La matèria d'Empresa i Disseny de Models de Negocis té com a objectiu el desenvolupament de les següents competències específiques:

1. Argumentar el poder de transformació de l'activitat empresarial i emprenedora en la societat, analitzant el valor de la innovació i la digitalització en aquest procés i en el funcionament global de l'economia actual.
2. Investigar l'entorn econòmic i social, des d'un punt de vista general i específic, i la seua influència en l'activitat empresarial, analitzant les interrelacions empresa entorn i identificant estratègies viables que partisquen de criteris de responsabilitat social corporativa, d'igualtat i d'inclusió.
3. Identificar alguns models de negoci actuals comparant-los amb altres models tradicionals i aplicar estratègies i eines bàsiques que faciliten el disseny creatiu, proposant models de negoci que aporten valor, permeten satisfer necessitats i contribuïsquen al benestar econòmic i social.
4. Obtenir la informació que es genera tant en l'àmbit intern com extern de l'empresa i gestionar-la eficaçment en el procés de presa de decisions, seleccionant estratègies comunicatives d'aplicació al món empresarial i utilitzant noves eines pròpies d'aquests processos.
5. Explicar i avaluar diferents models de negoci aplicant eines fonamentals d'anàlisi empresarial, valorant el procés que s'ha de dur a terme i validant diferents propostes de model de negoci concordes amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible.

5. Sabers bàsics.

La matèria d'Empresa i Disseny de Models de Negoci aporta conceptes i patrons empresarials essencials perquè l'alumnat tinga una visió global i concreta del món empresarial i d'aquesta manera li permeta realitzar anàlisi crítiques i fonamentades a partir de l'estudi de casos sobre l'empresa i el seu entorn, com a model de negoci.

La matèria capacita per a utilitzar eines i mètodes necessaris per a analitzar els efectes que provoquen en els diferents àmbits de la vida i aprofitar aquests aprenentatges per a generar una actitud proactiva i compromesa amb la societat i aconseguir un major grau de benestar tant col·lectiu com individual a partir d'idees innovadores i responsables amb el seu entorn.

Els sabers bàsics que contribueixen a adquirir les competències específiques s'organitzen en quatre blocs:

Bloc 1: Empresa i models de negoci (CE1, CE3, CE5).

Grup de sabers 1.1. Idea de negoci i eines per a innovar.

La persona emprenedora: qualitats i perfils. El procés de creativitat en els models de negoci. Dinàmiques de generació de noves idees de models de negoci i eines per a innovar. Eines d'organització i presentació d'idees o projectes. Capacitat de síntesi. Comunicació. El llenç de model de negoci i de gestió. Sensibilitat i valoració de l'emprenedoria social i sostenible. Autonomia i tolerància davant l'error associat a l'emprenedoria. Millores a través de l'assaig-error.

Grup de sabers 1.2. Empresa i innovació.

Empresa i model de negoci. L'empresa. Classificació. Marc jurídica que regula l'activitat empresarial. L'empresa, digitalització i innovació. I+D+i. Teories de la innovació. Tipus d'innovació. Tendències emergents. Estratègies d'innovació. Perseverança i flexibilitat en el canvi d'estratègies d'innovació.

Bloc 2: Anàlisi de l'entorn i estratègies empresarials (CE1, CE2, CE3, CE4, CE5).

Grup de sabers 2.1. Anàlisi de l'entorn.

Microentorn del model de negoci. Macroentorn del model de negoci. Responsabilitat social corporativa. Dona i emprenedoria. Inclusió i emprenedoria. Contribució de la societat al desenvolupament econòmic sostenible i ètic.

Grup de sabers 2.2. Estratègies empresarials.

Avaluació prèvia de models de negoci: l'anàlisi DAFO. Funcions de direcció. Estratègies. Presa de decisions. Localització i dimensió de l'empresa.

Bloc 3: Àrees funcionals de l'empresa (CE3, CE4, CE5).

Grup de sabers 3.1. Funció productiva.

Procés productiu. Eficiència i productivitat. Desenvolupament de producte àgil. Estructura de costos: classificació i càlcul de costos. Anàlisi d'ingressos i costos. Llidar de rendibilitat. Protecció de la idea i del producte i de la marca.

Grup de sabers 3.2. Funció comercial.

Estudi de mercat: segment de clients, competència i nínxols de mercat. Avantatges competitius: la proposta de valor. Canals. Relacions amb clients. Estratègies de màrqueting. El punt de vista dels clients: mapa d'empatia.

Grups de sabers 3.3. La gestió de Recursos Humans.

Formació i funcionament d'equips àgils. Habilitats que demanda el mercat de treball. La contractació i les relacions laborals de l'empresa. Les polítiques d'igualtat i d'inclusió en l'empresa.

Grup de sabers 3.4. La funció financera.

Estructura economicofinancera. Inversió. Valoració i selecció d'inversions. Recursos financers. Anàlisi de fonts alternatives de finançament intern i extern. La informació en l'empresa: obligacions comptables. Composició de valoració del patrimoni. Comptes anuals i imatge fidel. Elaboració del balanç i compte de pèrdues i guanys. Anàlisi i interpretació de la informació comptable i anàlisi dels estats financers.

Bloc 4: Anàlisi de la realitat empresarial (CE1, CE3, CE4, CE5).

Noves tendències de model de negoci. El prototipatge del producte: concepte i utilitat. La necessitat de validar el model de negoci i realitzar un pla de negocis bàsic utilitzant eines de gestió. Tolerància davant diferents opinions i perspectives relacionades amb les solucions en els models de negoci.

6. Situacions d'aprenentatge.

Pel que fa a les situacions d'aprenentatge, tindrem en compte alguns principis per a dissenyar situacions d'aprenentatge pràctiques i d'acord amb l'enfocament competencial de la matèria.

En primer lloc, cal remarcar que les situacions d'aprenentatge estan connectades amb els "Principals reptes del segle XXI" i amb els objectius de l'etapa de Batxillerat. La seua finalitat és promoure l'adquisició i desenvolupament de les competències específiques necessàries per a afrontar-los. La capacitat d'actuació de l'alumnat en enfrontar-se a una situació d'aprenentatge requereix mobilitzar tot tipus de sabers implicats en les competències específiques: conceptes, procediments, actituds i valors.

La matèria d'Empresa i Disseny de Models de Negoci contribueix a formar persones crítiques i responsables davant els problemes actuals relatius al medi ambient, degradació del planeta i excés de consum, perquè siguen conscients de la importància de les seues accions i la seua repercussió negativa en el bé comú. Al mateix temps, la matèria contribueix a donar resposta a problemes de l'entorn pròxim i posa de manifest el seu compromís en l'àmbit local i global, valorant les competències, qualitats i hàbits que ha de tindre una persona emprenedora conscient dels reptes del segle XXI.

És necessari per això fer reflexionar l'alumnat davant situacions de falta d'equitat i exclusió que generen un sentiment d'empatia i justícia social des d'una perspectiva col·lectiva, una resolució pacífica dels conflictes amb solucions creatives que tinguen com a premissa la cooperació. Igualment, l'alumnat ha de reflexionar sobre el paper de l'emprenedoria com a motor de l'economia i la creació de valor, l'anàlisi de nous models de negoci més sostenibles amb l'entorn i la importància d'un comportament ètic de les empreses.

Alguns criteris per a dissenyar situacions d'aprenentatge des d'aquesta perspectiva serien els següents:

- Han d'estar relacionades amb activitats de l'àmbit local i pròxim a l'alumnat que establisca relacions amb temes d'interés com pogueren ser la desigualtat, medi ambient, ocupació, propietat intel·lectual, que permeta descobrir el món empresarial, les seues funcions, acostar aquestes activitats a nous models de negoci, així com les eines i estratègies per a anar adaptant-se als canvis que van succeint.
- Han d'establir relacions amb altres matèries per a adquirir una visió integral de l'empresa i assumir responsabilitats i compromisos, des d'una perspectiva interdisciplinària.
- Han de dissenyar-se per a incentivar la reflexió, promoure la competència clau d'aprendre a aprendre, i desenvolupar un enfocament crític, amb la finalitat d'aconseguir actituds sensibles, comportaments responsables i proactius que permeten aprofitar les oportunitats socials i econòmiques i acostar-les al món empresarial i als nous models de negoci.
- Han d'estimular el foment de la lectura i l'escriptura a través de diferents canals que els permeten ser una ciutadania crítica i respectuosa davant diferents arguments i opinions, així com remarcar la necessitat de potenciar les habilitats comunicatives necessàries a l'hora d'emprendre un projecte personal.
- Han de permetre que siguen abordades tant de manera individual com grupal, incorporant un enfocament inclusiu, coeducatiu, donant visibilitat a la rellevància del paper de les dones en l'activitat empresarial, i amb l'ús de tècniques de treball tant cooperatiu com col·laboratiu, a través d'activitats dialògiques, de debat, d'explicació de resultat de tasques.
- Han de connectar els continguts amb experiències i sentiments personals de l'alumnat que han tingut lloc en altres contextos, mobilitzant la capacitat d'argumentació mitjançant el llenguatge verbal i no verbal.
- Han de potenciar el talent individual utilitzant eines que possibiliten l'estímul de la creativitat, la participació activa de l'alumnat, per a afrontar els problemes des de diferents perspectives segons la seua diversitat personal i cultural.
- Han d'incloure l'acceptació i el maneig de la incertesa tractada des de l'aula i que done resposta a qüestions que li serviran per a enfocar el seu futur de treball i/o

estudis i fins i tot la possibilitat de poder traslladar-les fora d'aquesta, a partir d'una iniciativa dissenyada a l'aula.

- És necessari que impulsen un bon ús de les noves tecnologies a l'aula, aprenent nous programes, aplicacions i eines informàtiques per a fomentar l'alfabetització digital i audiovisual de l'alumnat i la ludificació a l'aula per a incrementar la seua motivació, autonomia i el ventall de recursos necessaris per a la correcta anàlisi de la disciplina.

- Han d'integrar els Objectius de Desenvolupament Sostenible que incorporen els desafiaments globals als quals ens enfrontem dia a dia, com la pobresa, la desigualtat, el clima, la degradació ambiental, la prosperitat, la pau i la justícia.

7. Atenció a la diversitat.

D'acord amb l'article 25 del Reial decret 243/2022, per a l'atenció a les diferències individuals cal tindre en compte les condicions següents:

1. La conselleria competent en matèria d'educació ha de disposar els mitjans necessaris perquè els i les alumnes que requereixen una atenció diferent de l'ordinària puguin aconseguir els objectius establits per a l'etapa de batxillerat i adquirir les competències corresponents.
2. L'atenció a aquest alumnat s'ha de regir pels principis de normalització i inclusió, amb la finalitat de garantir l'accés, la participació, la permanència i el progrés de tot l'alumnat. Per a aconseguir-ho, s'han d'establir les mesures de flexibilització i les alternatives metodològiques d'accessibilitat i disseny universal de l'aprenentatge (DUA) que siguen necessàries per a aconseguir que aquest alumnat pugui accedir a una educació de qualitat en igualtat d'oportunitats.
3. Els centres educatius que imparteixen ensenyaments de batxillerat han de fer les adaptacions pertinents i facilitar les mesures i els suports necessaris, d'acord amb la normativa vigent, perquè l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu pugui cursar aquests estudis. Així mateix, s'han d'establir les mesures més adequades perquè les condicions de realització de les avaluacions s'adaptin a les necessitats d'aquest alumnat.
4. Totes les mesures educatives per a l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu s'han d'ajustar al que disposa la normativa vigent en matè-

ria d'inclusió educativa. Aquesta concreció versa, entre altres, d'acord amb les mesures següents:

- a) Per a l'alumnat amb dificultats específiques d'aprenentatge, amb caràcter general, s'han d'establir mesures individualitzades que afavorisquen l'accessibilitat dels continguts curriculars, mesures de flexibilització i alternatives metodològiques en l'ensenyament i avaluació de la llengua estrangera. Aquestes adaptacions en cap cas s'han de tindre en compte per a minorar les qualificacions obtingudes. Igualment, si l'equip educatiu ho considera, es poden establir mesures de reforç pedagògic per a aquest alumnat.
- b) Per a l'alumnat amb necessitats educatives especials, es poden establir, entre altres, mesures d'exempció de qualificació i també de flexibilització de la duració de l'etapa.
- c) Per a l'alumnat amb altes capacitats, es poden establir mesures d'enriquiment curricular i, sempre que l'adopció de la mesura afavorisca el desenvolupament personal i social de l'alumnat, mesures de flexibilitat en la duració de l'etapa.

8. Recursos.

Existeix una enorme varietat de materials i recursos didàctics, des dels més tradicionals com el material imprès, fins els més innovadors com l'ús de les noves tecnologies i internet. Cal visibilitzar, a més a més, els models de referència femenins en l'àmbit de l'economia i l'emprenedoria. Per tant, es seleccionaran materials amb aquest fi. Així mateix, és impossible donar una llista exhaustiva de recursos, però citem:

- Material imprès.
- Pissarra, esborrador i guixos. La pissarra és un instrument indispensable per a l'explicació de la unitat i correcció d'exercicis per part del professorat i/o de l'alumnat.
- Material informàtic. Les noves tecnologies de la informació han entrat amb força en l'àmbit educatiu.
- La xarxa Internet és una eina poderosa sempre que s'utilitze amb uns objectius clars que eviten la dispersió i les pèrdues de temps (Competència Digital).
- Projector i pantalla.
- Premsa diària d'informació general, premsa diària especialitzada i revistes d'informació.

- Llibre de text.
- Anuaris i altres fonts estadístiques
- Documents de pàgines webs especialitzades.
- Manuals i normativa de referència.
- Aules (plataforma per a la docència de la Generalitat Valenciana).

9. Avaluació i recuperació.

9.1. Criteris d'avaluació.

Els criteris d'avaluació estan redactats com resultats d'aprenentatge i inclouen processos de diferent complexitat, sabers bàsics de diferent tipus i contextos de realització adequats a la naturalesa de l'execució dels aprenentatges que evidencien, amb l'objecte de possibilitar-ne l'observació i avaluació en contextos reals.

S'han seqüenciat els sabers bàsics i els criteris d'avaluació de manera que el procés d'avaluació permeta l'ús de diversos procediments i instruments d'avaluació.

Els sabers bàsics i els criteris d'avaluació s'han programat per a facilitar la identificació i avaluació dels aprenentatges bàsics del nivell educatiu, facilitant així l'atenció a la diversitat des de les programacions d'aula i la continuïtat dels aprenentatges.

Les activitats de les diferents unitats didàctiques i tant els treballs individuals com en grup, ens permetran conèixer l'evolució del nostre alumnat. Així farem possible una **avaluació formativa i contínua**. En l'avaluació formativa realitzada durant el procés predomina la retroalimentació, ajuda pedagògica de l'avaluació.

Competència específica 1: Argumentar el poder de transformació de l'activitat empresarial i emprenedora en la societat, analitzant el valor de la innovació i la digitalització en aquest procés i en el funcionament global de l'economia actual.

1.1. Argumentar la repercussió d'alguns casos concrets de l'activitat empresarial en l'entorn econòmic, analitzant els efectes de la innovació i la digitalització i aplicant eines bàsiques pròpies de l'àmbit empresarial.

1.2. Analitzar el paper de la I+D+I en el desenvolupament social i empresarial, identificant noves tendències i tecnologies que tenen un alt impacte en l'economia.

1.3. Utilitzar correctament la terminologia econòmica i empresarial en les argumentacions i anàlisis, adaptada al nivell educatiu en activitats orals i escrites de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional, en les diferents llengües del currículum, utilitzant un llenguatge no discriminatori.

Competència específica 2: Investigar l'entorn econòmic i social, des d'un punt de vista general i específic, i la seua influència en l'activitat empresarial, analitzant les interrelaciones empresa-entorn i identificant estratègies viables que partisquen de criteris de responsabilitat social corporativa, d'igualtat i d'inclusió.

2.1. Apreciar la capacitat d'adaptació àgil, responsable i sostenible de les empreses als canvis de l'entorn i a les exigències del mercat, investigant l'entorn econòmic i social i la seua influència en l'activitat empresarial a través d'experiències desenvolupades en l'entorn local.

2.2. Classificar els diferents tipus d'empresa, els seus elements i funcions, identificant les seues formes jurídiques i valorant les seues implicacions legals enfront de tercers.

2.3. Identificar i analitzar algunes característiques de l'entorn en el qual l'empresa desenvolupa la seua activitat, explicant les diferents estratègies i decisions adoptades i les possibles implicacions socials i mediambientals de la seua activitat i proposant solucions des d'un punt de vista crític i reflexiu.

2.4. Argumentar la importància de la gestió de recursos humans, avaluant algunes polítiques d'igualtat i inclusió i valorant el paper de l'ètica empresarial amb actitud crítica i respectuosa.

Competència específica 3: Identificar models de negoci actuals comparant-los amb altres models tradicionals i aplicar estratègies i eines que faciliten el disseny creatiu, proposar models de negoci senzills que aporten valor, permeten satisfer necessitats i contribuïsquen al benestar econòmic i social.

3.1. Proposar senzills models de negoci transformadors que permeten donar resposta a les necessitats actuals, comparant diferents models i utilitzant estratègies i eines de disseny creatiu.

3.2. Identificar les principals característiques organitzatives i funcionals de l'empresa, analitzant a partir d'aquestes, les decisions de planificació, gestió dins d'un model de negoci innovador a través de diferents activitats que fomenten l'autoestima, l'empatia i la creativitat.

3.3. Explicar la importància de prendre decisions sobre els processos productius des de la perspectiva de l'eficiència i la productivitat, ressaltant la seua contribució en l'execució d'aquests a través de la interpretació de dades i gràfics representats en fulls de càlcul.

3.4. Analitzar les característiques del mercat objectiu, explicant la proposta de valor, els canals de distribució i les relacions amb clients d'un model de negoci innovador.

Competència específica 4: Obtindre la informació que es genera tant en l'àmbit intern com extern de l'empresa i gestionar-la eficaçment en el procés de presa de decisions, seleccionant estratègies comunicatives d'aplicació al món empresarial i utilitzant noves eines pròpies d'aquests processos.

4.1. Gestionar eficaçment la informació que facilita el procés de presa de decisions a partir de la informació obtinguda tant en l'àmbit intern com extern de l'empresa, aplicant eines bàsiques i noves fórmules comunicatives.

4.2. Seleccionar estratègies de comunicació aplicades a l'àmbit comercial, utilitzar noves fórmules comunicatives que contribuïsquen a desenvolupar diferents estratègies de màrqueting, ser sensible a les diferents necessitats reals que tenen els consumidors.

4.3. Exposar diferents idees de model de negoci per mitjà d'eines comunicatives que permeten despertar l'interés i captivar als altres amb la proposta de valor presentada.

Competència específica 5: Explicar i avaluar diferents models de negoci aplicant eines fonamentals d'anàlisi empresarial, valorant el procés que s'ha de dur a terme i validant diferents propostes de model de negoci concordes amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible.

5.1. Avaluar idees de negoci associades dins d'un context determinat, a partir de les tendències clau del moment, la situació macroeconòmica, el mercat i la competència, assenyalar la rellevància de l'organització en el procés.

5.2. Analitzar amb esperit crític l'activitat empresarial i la importància d'actuar de manera sostenible comparant aquesta actuació amb casos d'empreses que complisquen amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible.

5.3. Identificar febleses, amenaces, fortaleeses i oportunitats de diferents idees de negoci actuals a través de casos concrets de models de negoci i relacionar-los entre si.

5.4. Determinar l'estructura d'ingressos i costos, calculant el benefici i el lílindar de rendibilitat.

5.5. Analitzar i explicar a nivell bàsic la situació economicofinancera, a partir de la informació recollida tant en el balanç com en el compte de pèrdues i guanys d'una empresa, indicant les possibles solucions als desequilibris trobats..

9.2. Instruments d'avaluació.

Per l'avaluació de la matèria d'Empresa i Disseny de models de negoci s'utilitzaran els següents instruments avaluadors:

- **PROVES ESCRITES:** Es faran les proves escrites necessàries per avaluar els sabers bàsics.

- **QUADERN DE CLASSE:** Es podrà demanar el quadern de classe en qualsevol moment, i per a la seua qualificació es tindran en compte els següents apartats:
 - Presentació, ordre, ortografia...
 - Correcció de les activitats i mesura en la qual estan totes les activitats completes.
- **EXERCICIS PUNTUABLES I TREBALLS D'INVESTIGACIÓ:** molt importants al llarg de tot el curs. Es valoraran els exercicis efectuats a classe i els fets a casa i corregits a classe, així com la participació de l'alumnat a l'aula.
- **PRESENTACIONS ORALS:** constitueix un instrument d'avaluació de les capacitats de l'alumnat, ja que resulta essencial el domini de la capacitat lingüística en el món de l'emprenedoria.
- **COMPORTAMENT I ACTITUD:** es valoraran els següents aspectes:
 - Puntualitat i assistència a classe.
 - Puntualitat en l'entrega de treballs, quadern...
 - Participació activa a classe: interès, esforç...
 - Disposició del material i la cura que es tinga d'ell.
 - Respecte cap a la resta de companys/es, professora, a l'entorn i a la matèria.

9.3. Criteris de qualificació i recuperació.

La qualificació de cada trimestre es determinarà a partir dels següents criteris:

- **10% Actitud i treball a classe.** Per mitjà de l'observació directa, s'avaluaran aquests elements (treball, participació i col·laboració) durant les sessions. També s'inclourà en aquest apartat el quadern de treball. Si es falta a més d'un 15% de les sessions sense justificant de la falta, la nota d'actitud serà zero.
- **90% Proves de síntesi (normalment tipus PAU).**

Caldrà la participació activa i respectuosa, així com la predisposició a desenvolupar la creativitat conjuntament.

Moltes de les activitats d'aprenentatge ho són també d'avaluació. Les activitats d'avaluació seran variades i consideraran els aspectes més globals de l'ensenyament.

La qualificació de cada avaluació tindrà dos components:

1. L'obtinguda en la resolució de les proves escrites que es realitzaran al llarg de l'avaluació (normalment cada dos unitats). En els exercicis i proves escrites es valorarà la cal·ligrafia, la claredat en l'expressió escrita, la gramàtica, la capacitat de síntesi, l'aplicació de procediments correctament i l'ortografia (es restarà -0.01 per falta fins a un màxim de 2 punts). Si l'alumne no porta calculadora a l'examen no podrà fer servir la d'un company o professor. La nota final serà la mitjana obtinguda en les proves i suposarà la part fonamental de la qualificació final de l'avaluació, podent sent l'única. L'abandonament de la matèria o la

presentació de l'examen en blanc suposarà la pèrdua d'esta part de la puntuació de l'avaluació. Per falta de temps en algun trimestre es pot fer una sola prova.

2. L'aconseguia per la participació en les activitats i lliurament de treballs. Es realitzaran comentaris de textos, resolució d'exercicis pràctics i intervencions orals no estrictament memorístiques, en les que s'apreciarà la capacitat de l'alumne per a exposar amb precisió, però també amb esperit crític i constructiu, tant els trets fonamentals de cada concepte, com la seua relació amb altres afins. La seua valoració no superarà el 5% de l'avaluació.

Per a determinar la qualificació del procés d'aprenentatge per avaluacions haurem de tenir en compte tots els instruments d'avaluació abans citats. L'avaluació serà positiva quan l'alumne haja superat el 50% del total sumat, sempre que cap dels instruments avaluadors no hagen sigut qualificats com molt deficient. Aquests seran considerats molt deficients, quan la qualificació en cada apartat siga inferior al 35% de la nota i quan no es donen els instruments propis per avaluar, és a dir:

- Faltes d'assistència injustificades.
- L'alumne/a no participa activament.
- L'alumne/a no faça exercicis diaris ni entregue els treballs.
- L'alumne/a no tinga quadern de treball.
- L'alumne/a no trebal·le a classe.
- Expulsions de classe.
- L'alumne/a no supere el 35% de la nota en les proves escrites de cada avaluació.

En el cas que un alumne/a falte a algun examen d'una avaluació haurà de presentar justificació oficial de l'hospital (o **Centre de Salut**) no sent suficient un justificant dels pares, mares o tutors i s'examinarà en la següent convocatòria (de la matèria que no es va examinar juntament amb la nova). En cas contrari la prova serà qualificada amb un 0. Si faltara a l'últim examen d'una avaluació anirà directament a la recuperació de l'avaluació a final de curs.

Per aprovar la matèria, l'alumnat ha d'aprovar les tres avaluacions o dues sempre que la nota mitjana de les tres arribe a l'aprovat (major o igual a 5). Per fer mitjana cal un mínim de 4 a l'avaluació suspesa.

Els alumnes suspesos podran fer una prova de recuperació a fi de curs. Només hauran de fer l'examen de les avaluacions no aprovades. Els alumnes que vulguen pujar nota podran presentar-se també a l'examen amb el vist i plau previ de la professora.

Els alumnes que no hagen superat la matèria podran realitzar una prova a finals de juny o juliol en què s'hauran d'examinar de tota la matèria. (No es guarden notes d'avaluacions aprovades).

Finalment, pel que fa a pendents, es farà una prova de continguts d'acord amb els mínims de l'assignatura. En cas que supere l'examen amb una nota igual o superior al cinc aprovarà l'assignatura. Hi haurà dues convocatòries: una en el primer trimestre i l'altra en el segon trimestre. Si esgotades les dues convocatòries no aprova podrà presentar-se a la prova de juliol.

10. Temporalització.

La temporalització dels blocs de sabers bàsics serà flexible en funció de les activitats i de les necessitats de cada alumne/a. A continuació, s'inclou un quadre orientatiu de la temporalització:

AVALUACIÓ	COMPETÈNCIES
1ª Avaluació	
Bloc 1 Empresa i models de negoci 1.1 Idea de negoci i eines per a innovar 1.2 Empresa i innovació Bloc 2 Anàlisi de l'entorn i estratègies empresarials 2.1 Anàlisi de l'entorn 2.2 Estratègies empresarials Bloc 3 Àrees funcionals de l'empresa 3.2 Funció comercial	CE1 CE3 CE5 CE1 CE2 CE3 CE4 CE5 CE3 CE4 CE5
2ª Avaluació	
Bloc 3 Àrees funcionals de l'empresa 3.3 La gestió dels recursos humans 3.1 Funció productiva 3.4 La funció financera	CE3 CE4 CE5
3ª Avaluació	
Bloc 4 Anàlisi de la realitat empresarial	CE1 CE3 CE4 CE5

11. Avaluació de la pràctica docent i indicadors d'èxit.

Avaluar l'aprenentatge no és només mesurar els assoliments, significa a més acompanyar a l'alumnat i trobar en cada moment la millor manera d'ajudar-lo a aconseguir la millor ruta per a l'aprenentatge significatiu, local i real.

Aquest enfocament enriqueix el concepte d'evolució, ja que implica que, a més de recollir el resultat final de l'aprenentatge o els èxits dels estudiants, el professorat ha de considerar la millora constant del seu exercici.

Per a això, s'estableixen diferents graus de sistematització i de registre de la informació que s'observa, el que facilita els processos de personalització de l'aprenentatge.

**EL PRINCIPAL INDICADOR D'ÈXIT D'AQUESTA MATÈRIA ÉS EL RESULTAT A LES PROVES EBAU O PAU. MOSTRE EN AQUESTA PROGRAMACIÓ LA MEUA INDIGNACIÓ AL RESPECTE JA QUE ESTEM A FINALS D'OCTUBRE I NO S'HA PUBLICAT EL DOCUMENT DE LES ORIENTACIONS PER A LES PAU, NI S'HA CONVOCAT A CAP REUNIÓ AL PROFESSORAT DE SECUNDÀRIA NI TENIM INFORMACIÓ CLARA AL RESPECTE
CAL REMARCAR QUE ÉS UNA MATÈRIA NOVA DE LA LOMLOE I HEM COMENÇAT EL CURS SENSE SABER SI HAVIÈM DE DONAR EL CURRÍCULM NOU O EL DE L'ANTERIOR ASSIGNATURA.**

Professora: Lia Sanjuan Cascant
Departament: Economia
Data: octubre 2023
Matèria: Empresa i Disseny de models de negoci

INDICADOR	VALORACIÓ	PROPOSTES - NOTES
1. Realitza l'avaluació inicial al principi de curs per ajustar la programació al nivell dels estudiants.		
2. Detecta els coneixements previs de cada unitat didàctica.		
3. Revisa, amb freqüència, els treballs proposats a l'aula i fora d'ella.		
4. Proporciona la informació necessària sobre la resolució de les tasques i com pot millorar-les.		
5. Corregeix i explica de forma habitual els treballs i les activitats de l'alumnat, i dona pautes per a la millora dels seus aprenentatges.		
6. Utilitza suficients criteris d'avaluació que atenguen de manera equilibrada l'avaluació dels diferents continguts.		
7. Afavoreix els processos d'autoavaluació i coavaluació.		
8. Proposa noves activitats que faciliten l'adquisició d'objectius quan aquests no han estat prou assolits.		
9. Proposa noves activitats de major nivell quan els objectius han estat assolits amb suficiència.		
10. Utilitza diferents tècniques d'avaluació en funció dels continguts, el nivell dels/de les estudiants/es, etc.		
11. Empra diferents mitjans per informar dels resultats a l'alumnat i a les famílies.		

3. ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES I EXTRAESCOLARS DEL DEPARTAMENT D'ECONOMIA.

El departament d'Economia pot organitzar diferents activitats complementàries al llarg del curs amb l'objectiu d'apropar una mica més el món econòmic al nostre alumnat.

Amb aquest propòsit **es poden organitzar visites a organismes oficials, visites a empreses, xerrades d'experts, participació en seminaris, en taules redones, participació en concursos de caire econòmic, etc.**

Cal **remarcar les activitats** que any rere any ha realitzat aquest departament:

- Participació en la **Setmana de la Ciència** i altres activitats organitzades per l'ESPA-UPV.
- Participació a les **Jornades emprenedores** organitzades per l'ADL de l'Ajuntament de Muro.
- **Visita a empreses emblemàtiques de la comarca.**
- **Xerrades d'emprenedors/es** que han creat el seu propi projecte/empresa a la comarca.
- Participació a la **Jornada d'Economia de l'Alcoià-Comtat** dels instituts públics d'Alcoi, Cocentaina i Muro.

Concretament, per a aquest curs, portarem a terme xerrades d'experts, participació en concursos de caire econòmic i visita a alguna empresa emblemàtica de la comarca. A més, aquest any tornarem a realitzar la **Jornada d'Economia de l'Alcoià-Comtat**, amb els IES públics de Muro, Cocentaina i Alcoi, a falta de veure si s'animen més centres de la comarca, com el de Banyeres, orientades a l'alumnat de 1r de Batxillerat, consistents en portar a terme diferents activitats pràctiques sobre els blocs de continguts 7 i 8 de la matèria.